

LÁZÁR ERVIN
BUDDHA SZOMORÚ

TARTALOM

ÖT, HAT, HÉT

LÓ A HÁZBAN

EGY ÚR, ZÖLD KÖCSÖGKALAPBAN

A MASOKO KÖZTÁRSASÁG

HÉT SZERETŐM

PÁVÁRBEVESZÉVÉD

TÁRSASJÁTÉK

A RETEMETESZ

STREGOVÁC

CSAPDA

MESE EGY SZEMBEJÖVŐRŐL

A VÁROS MEGMENTÉSE

TÚZ

A TAXI

ÁLLATTÖRTÉNETEIM

ELKÉSETT FÜTTYÖGETÉS

RÉSZEGEK

SIMF, A FÜST

SZERELMES TÖRTÉNET

A BOLOND KÚTÁSÓ

GYŰJTÖGETŐ

UTAZÁS

ÖT SZENTIMENTÁLIS TÖRTÉNET

1. TULIPÁN

2. HÁROM PIROS RÓZSA AZ IFJÚ GRÓF MELLÉN

3. A SZABATONI LOVAS

4. HILDÁCSKA KACAG

5. KÓCEMBER KÓCSZERELME

A NAGY MADÁR

JÁTÉK ÁLARCBAN

AZ ANYAJEGY

ROZMARING

ÖT, HAT, HÉT

A szerelőcsarnok zaja vicsorogva csörtetett ki az ablakon, le akarta teperni a világot, letépni a fák leveleit, falakat bezúzni, dobhártyákat repegetni. Hogy aztán meddig jutott? Nem tudom. A felhőkig biztos nem, az erdő közepéig biztos nem, a magvak és madártojások szívéig biztos nem. Talán már a szomszéd utca végén ijedt kuvaszként húzta be a farkát, megszelídült, lépett még kettőt, s elenyészett. Mihozzánk az emeleti irodába mindenestre még elhatolt, de már közeli halálának tudatában, éppen hogy csak surrogott-zurrogott.

Nem zavart hát bennünket, ahogy ott ültünk a komoly asztal körül, komoly férfiak, komoly feketében, fejünkben fogaskerék-áttételek, transzmissziók, súrlódási együtthatók, sinusok, forgatónyomatékok, szögeltolódások, vegyértékek és atomsúlyok.

És ekkor nyikkant a kilincs. „Nem megmondtam, hogy senki...” - mondta az igazgató, de tor-kán akadt a szó, s nekünk is, technikusoknak, mérnököknek, művezetőknek, főgépészeknek, masinisztáknak, diszpécsereknek elakadt a lélegzetünk. Az ajtóban egy pipacsvörös inges, vérvörös frakkos, paradicsomvörös nadrágos, fehér szakállú öregember állt feketerigó-fekete csizmában, feketerigó-fekete kalapban.

A fehérszakállút sem az igazgató hangja, sem a felzengő csend nem torpantotta meg, tekintetével senki mást nem érintve hozzám lépett.

- Várja önt - mondta, feketerigószínű csizmája földbe gyökerezve, feketerigó-fekete kalapja fönt, magasan, akár egy szarkafészek.

- Kicsoda, kicsoda vár engem, nem látja, hogy dolgom van? - kiabáltam, mert rám zuhant a bohócos vörös és az ördögfekete félelme meg a rendetlenség miatti nyugtalanság, a pár tucat szempár sugara - úgy éreztem - még megóvhat, pedig már vádolt, pedig már ellenséges volt, pedig már eleresztett.

- A virág - mondta a vörös-fekete -, a virágja.

Nevetések bugyborékok, kettős értelmű szusszanások, még hogy virág, az arcom frakk-vörösre, nadrágvörösre, ingvörösre váltott.

- Miféle virág, nem ismerek semmiféle virágot - sziszegtem, de agyamban már a vegyértékek táncra kérték a fogaskerék-áttételeket, a forgatónyomatékok bokáztak, a súrlódási együtthatók, mint egy zeneszerszámot, vállukhoz illesztették a transzmissziókat.

Ó, fejek feketében.

Az öregember, mintha észre sem vette volna zavart felháborodásomat, így szólt:

- Az erdőben várja önt, a tisztás közepén.

Ezzel ki is hátrált a szobából, az ajtóban a kitörni készülő hahota megállította, feketerigó-fekete szemét végigröptette a társaságon, mintha deret lehelt volna a jókedvükre, ültek zúzmarakomolyságban, amíg ki nem lépett.

Csak akkor csattant, buffant, szökel, zúgott a haha és a hihi és ujjak rám, és tekintetek és fogsorok hidakkal és hidak nélkül, á-szájak, ó-szájak, szilvaszájak, hernyószájak.

Csendesen fölálltam - szép bál a fejemben -, nem haragudtam sem a nevetőkre, sem a furcsa öregre; harag, hogy is jutott volna ilyen eszembe, amikor már majdnem biztos voltam benne, hogy egy erdei tisztáson vár engem egy virág. Az üzemudvarra érve, már nem kételkedhettem

virágom létezésében, hiszen a zaj nem mert megérinteni, elsuhant a fejem fölött, a hátam közepének tartva kettévált, tisztas távolban megkerülte vállamat, a talpam alá sem merészkedett.

Engemet tényleg vár egy virág!

Lám, a városszéli kutyák ugatása sem jut el hozzám, csak a tátogó pofákat látom, az acsargó fogakat, a hang pár méterre tölem, mint a kő, a földre hullik.

Futásnak eredtem.

Az erdőben az üvegburacsend halk pukkanással lefoszlott rólam, a madárhangok, levélbeszék bőrömhöz értek.

A tisztáson ott várt egy fehér virág. Vacogott.

- Fázom - suttogta -, segíts!

Melléje kuporodtam, két tenyeremmel óvón körülfogtam.

- Fázom - mondta újra.

- Rád lehelhetek - motyogtam, mert hiszen hogyan is melegíthettem volna föl?

- Napot, napot akarok - mondta.

- De hát fönn a nap az égen. Rád süt - feleltem neki.

- Megfagyok - suttogta szánandóan.

- Nem tudok segíteni - mondtam elkeseredve, de félbeszakított.

- Igenis, tudsz! Ma hétfő van, ez itt fölöttünk a hétfői nap. Add nekem a keddi! Add nekem a keddi napot!

Azt akartam mondani, hogy nincs nekem ahhoz hatalmam, de a füveken s a fákon láthattam, hogy nem mondhatok ilyet, a füvek és a fák felém hajoltak, hátuk megfeszülő íve biztatás, bizonyosság.

- Jó - mondtam a virágnak -, neked adom a keddi napot.

Alig mondtam ki, keleten vérvörös fejjel megjelent a keddi nap, hunyorgott, tétovázott, aztán, mint egy elszabadult léggömb emelkedni kezdett a híg levegőben.

Virágom szirmai szemlátomást nőttek, színük kankalinos sárgára váltott.

- Látod, jó langyos, látod - motyogta, egy szemvillanásra elmosolyodott, s a két nap pompázó fényében még mindig vacogva azt mondta:

- A szerdait is!

És én boldogan tártam a kezem az ég felé, hadd jöjjön, s a vöröslő, mérges buborék már úszott is a zenit felé.

Három nap ragyogott az égen, háromszoros fény vibrált a fák között, a meleg meghintáztatta a földet, hátára vett bennünket, mint egy sűrű vizű, jóindulatú tenger, lebegtünk, lengtünk, emelkedtünk, virágom szirma megtelt, húsosodott, tenger-zölddé vált mosolya a csontjaimig szivárgott, átjárta a fákat és a füveket is, a bokrok ágai fölfénylettek.

- Napot, napot, még napot - kiáltotta boldogan, hangos, tiszta nevetésre fakadt, s intésemre, mint egy szárnyas csodaparipa, felfelé szökölt a csütörtöki nap is, a fény és a meleg jólesően körülfont bennünket, szorított, a fénnel átítatott föld sugarasan ontotta magából a meleget, a fák öntudatlan boldogságban ingatták törzsüket, a fény hajszálgökerükig hatolt.

Virágom tulipán nagyságúra nőtt, drágakövek kék villódzásával pompázott, fénylett, akár odafönn a négy nap.

Maguktól törtek fel belőlem a szavak:

- A pénteki is legyen a tiéd, gyerünk, pénteki nap!

S már jött is, aranylóan, méltóságteljesen, a fény a földhöz nyomott bennünket, a meleg szorított, mázsás súlyként települt ránk, hallatszott a fák akadozó, kéjes lélegzése. Virágom tompavörös lett az öt nap ragyogásában, buja és kacér, verejtécsikozta arcom előtt imbolygott, vöröseben felsziporkázott a gög, öt nap az égen, öt olvasztott arany golyó.

- A szombatit is! - kiáltotta a virág, és én magam sem tudva, mit teszek, utánaszajkóztam:

- A szombatit is!

A szombati nap lihegve kelt fel, nehezen emelkedett a forró fényözönben, szemünk már alig bírta a késpenge vakítást, a forróság a földhöz lapított, a fák dereka recsegett az észveszejtő meleg szorításában, már csak lihegtünk, arcomat a földhöz szorítottam, bíborszín ömlött el körülöttem, tudtam, virágom bíborszínre váltott, már magasabb volt nálam, karvastagságú zöld szárában látni lehetett a nedvek áramlását, artikulátlan hangon felrikoltott, s én, földhöz lapított, félig agyonnyomott, tudtam, mit akar, megemeltem a kezem, éppen csak látszott a mozdulat vagy inkább moccanás, de már el is indult társai után a vasárnapi nap. A fényesség most már hangot adott, zúgott és fortyogott, a levegő folyós lett, sűrű, mint a higany, azt vártam, felszív a forróság, magába olvaszt, a szememre szorítottam a tenyeremet, már talán nem is élek - gondoltam -, már talán az egész világ homogén, sűrű láva, ott úszom én is benne, sejtjeim lassan távolodnak egymástól, finoman megérintik a növények, halak, madarak szétszéledt sejtjeit, aztán atomokra bomolva úsznak, keringenek egymás körül, virágom atomjaival, kövek, földek, gyárkémények, gyerekjátékok atomjaival együtt, ó, hét nap az égen!

- Fogadjunk, most fekete vagy - nyögtem a virágomnak, de akkor egyszerre hűvös lehelet simított végig a hátamon, éreztem, hús párák hullanak rám, fölemeltem a fejem, egy pillanatra vörös fény vakított el, aztán semmi, éppen csak láttam a hét kódarabként lezuhanó nap vöröslő szegélyét, sötétség fogott körül. Fekete, fekete, virágfekete.

A hűvösség átjárta a bőröm, lassan, kegyetlenül szivárgott a zsigereim felé.

- Hol vagy - kiáltottam -, hol vagy? - de válasz nem érkezett, virágom nem felelt.

Lassan, óvatosan tapogatni kezdtem magam körül a földet, kerestem a virágot, de csak fű, kavics, kavics, fű. Egyre gyorsabban kúsztam, már azzal se törődtem, ha a mégis utamba kerülő virágot legázolom, legalább összetört szárát, gyűrött szirmait megérinthessem, tudjam, hogy van, érezzem a virágomat.

De nem találtam. S akkor villant eszembe, úristen, hat napig sötét lesz, hat napig egyetlen nap se kel föl, rohanni kezdtem, azt hittem, hazafelé, de indák csavarodtak a lábam köré, ágak csaptak az arcomba, fatörzseknek ütköztem. El-elvágódva bolyongtam az erdőben, elcsigázottan, az álom csak néhány percre zuhant rám, a kitartó sötétségben nem tudtam, kedd van-e vagy péntek, reggel-e, éjszaka-e, motyogtam, kiabáltam, talán sírtam is. Sötét, sötét, sötét. Már-már azt hittem, meghalok, reményvesztetten, átfagyottan hevertem a halotthideg földön, bagolyárnyak húztak el fölöttem, megdermedt bőrömet hullók pikkelyei érintették.

Ó, hétnapú ég, lávaforróság, fekete, fekete virág!

Aztán, amikor már úgy éreztem, nem bírom tovább, az ég alja derengeni kezdett, a szürkéségből sötétben váltak ki a fatörzsek. Hajnalodott.

Futva indultam a város felé, amikor a gyár lármáját meghallottam, félelem és boldogság fogott el.

- Ne haragudjatok - mondtam társaimnak -, ne haragudjatok a hat nap sötétségért.

Csodálkozva néztek rám, szemöldöküket magasra húzták.

- Miféle hat nap sötétségről beszélsz? - kérdezték.

Hátamat a falnak szorítottam. Észre se vették, hogy hét nap sütött az égen, észre se vették a hat nap sötétséget!

Hátamat a falnak szorítottam.

LÓ A HÁZBAN

Több tanú is akadt. Egy kékszilva-árus, egy háztömbfelügyelő, egy prédafelvásárló, egy pinceászokoló és egy rakodómunkás. Mind látták a lovat. A régi szeméttelp felől jött, szügyig gazban. Ők ketten (a férfi - mint egy fenyő, mellette a kiskölyök - mint egy jancsiszög) az Óhegy utca betonján álltak, és rikoltani kezdtek örömben. A ló erre ügetésre váltott. A pinceászokoló azt mondja, ő is rikoltozott örömében. Mármint a ló. Az úttesten összeölelkeztek. A fenyő-férfi, a jancsiszög-gyerek és a ló. A kékszilva-árus szerint a ló is megölelte a férfit meg a gyereket.

A főhivatali nyomozóbiztos ez nem érdekelte. Mellékkörülmény - mondta. A ló színe se érdekelte, már csak azért se, mert valamennyi tanú mást állított. A kékszilva-árus azt mondta: almásderes, a háztömbfelügyelő, hogy pej, a prédafelvásárló szerint sárga, a pinceászokoló feketének látta. A rakodómunkás esküdött rá, hogy kék.

- Kék ló nincs - mondta a főhivatali nyomozóbiztos.

Az már azonban bizonyos, hogy ezek - fenyő-apa, a jancsiszög-gyerek és a ló - barátságosan elindultak hazafelé. Ezt egyöntetűen állítják a tanúk. A lovon nem volt kötőfék, és a gyerek meg a férfi között ballagott. Beszélgettek. Legalábbis a rakodómunkás azt állítja.

Odaértek a bérház elé, felvonultak a lépcsőn. Elöl a gyerek, utána a ló, aztán a férfi. Végigdübörögtek a második emeleti függőfolyosón, és bemasíroztak a lakásba.

- És zörömbölnek, kurjongatnak, nyerítenek és dübörögnek - mondta szigorúan a főhivatali nyomozóbiztos.

A tanúk bólintottak.

A nyomozóbiztos déltájban csengetett a lakás ajtaján.

- Maguk lovat tartanak a házban!

A jancsiszög-gyerek - combtőig ért az apjának - és a fenyő-férfi egymásra néztek. Szemüket jóféle ráncok futották körül. A kiskölyök arcára két lyuk mélyült.

- Itt? Ló? - színéskedtek kórusban, és majd kicsattantak a boldogságtól.

A főhivatali nyomozóbiztos szép, kerek mozdulattal félretolta őket, és az előszobába lépett. Beleszimatolt a levegőbe.

- Lószag! - mondta diadalmasan. - Hol tartják?

Tényleg, jó lószag volt az előszobában.

A fenyő-apa tiltakozott.

- De hát tilos! Hogy képzeled a nyomozóbiztos úr, hogy lovat tartunk egy bérház második emeletén?

- Egy almásderes! - kiáltott a nyomozóbiztos.

- Áá! - mondták emezek. A fenyő-férfi a biztos feje fölött aázott, a jancsiszög-gyerek a térde körül.

- Pej!

- Óó! - így a kórus.

- Sárga.

- Áá!

- Fekete!

- Óó! - a hang lentről és fentről.

A biztos szeme összeszűkült, összehúzta magát a lószagban.

- Kék? - kérdezte ijedten.

Szemük körül megint jóféle ráncok.

- Kék? Nincs is kék ló - mondta a fenyő.

- Kéklő kéklő - mondta a gyerek.

Repültek. A biztos feje fölött ezer fényévnnyire.

Az meg végigvágta a lakáson. A konyhán, a kamrán, a kis szobán, a fürdőszobán, a nagyszobán. Nem talált lovat.

- Lószag van! - üvöltött, és újra kezdte a vágat.

A konyhában egy kék sörény húzódott a falba. Mire odakapott, már nem volt ott semmi. A szobában egy kék lószem ragyogott fel, a kamrában egy kék pata, a fürdőszobában egy kék csánk, az előszobában egy kék tompor. Feltündökölt és eltűnt. Mintha kék nyertést is hallott volna.

Nem találta a lovat.

- Hiába keresi, láthatja, gyufásdobozba nem dughattuk - mondta a fenyő-apa.

- Pedig a sőtartóban is ott van - vihorászott a jancsiszög-gyerek.

A főbiztos újra rohangászni kezdett. Egyszerre akart minden helyiségbe benyitni. Nem talált semmit.

- Hivatalosan megállapítom - mondta mordan -, hogy nincs ló a házban.

Futott le a lépcsőn. Az utcán is futott, nem mert hátranézni. Tudta, hogy egy második emeleti ablakban három fejet látna. Egy jancsiszög-gyerek fejét, egy fenyő-férfi fejét és egy kék ló fejét.

Te úristen, ló a házban!

EGY ÚR, ZÖLD KÖCSÖGKALAPBAN

Lahertiolainen Dzsongobalszurjan az esőben jutott eszembe. Apró szemű eső volt - magányosoknak való. Ehhez még hozzátartozik az Óhegy utca is. Meg az éjszaka. Jobban mondva az Óhegy utcai éjszaka. Az Óhegy utcában ugyanis egészen mások az éjszakák, mint bárhol a világon.

Ezen az éjszakán nagyon sok követ hordoztam belül. Magam köveit, mások köveit. És eső, eső, eső. Máskor hazafelé menet köszönni szoktak nekem a fák és a villanyoszlopok. A lámpák is. Most a fák esernyő alatt, a villanyoszlopok gumiköpenyben, a lámpák nem is égtek.

Tudtam, ha hazaérek, az se lesz különb. A kulcs ellenségesen csikordul, az ajtó zökkenve nyílik. A szobámban egy üres ágy, egy fejjel lefelé fordított kép fogad, és egy vigyorgó fölirat:

KÖTNEM, KÓTLOZÚT, GÉSRÖDNER

Le kéne ülni az útszegélyre - mondtam magamban -, és föl se kelni többet.

És ebben a pillanatban eszembe jutott Lahertiolainen Dzsongobalszurjan.

Dzsongobalszurjan úr most jön át a régi szeméttelen, gondoltam. Kerülgeti a gizgazok szárait. Füttyörészik. Elegáns, fekete zsakettban van és zöld köcsögkalapban. Most ért ki a gatzengerből. A szórt fényben kibetűzi a szeméttelap mellé tűzött rozsdásodó tábla föliratát:

SZEMÉT LERAKODÁSA TILOS!

Kacarászik. Min mulat ez? Mi humoros van ebben, hogy szemét lerakodása tilos?! Nem mondom, azért én is nevetgélni kezdek. Ez a Lahertiolainen Dzsongobalszurjan! „Na, ne álldogálj ott - gondolom -, ha ott álldogálsz. Gyere!” Jön is. Gondolom, jön. Már ott lehet a lengyel templom mellett, a Mária-szobornál. Talán a zöld köcsögkalapot is megemelinti. Vagy a kerítés tövében surran, vagy kint talpal az úttest közepén. Nem lehet tudni. Mindenesetre jön. Lehet, hogy most szembe találja magát egy éjszakai járókelővel. Nem zavartatja magát - hiszen úgysem veszi észre semmiféle járókelő. Lahertiolainen Dzsongobalszurjan ugyanis köcsögkalappal együtt is csak hét centiméter magas. Anélkül öt. Jön hát vidoran. Örül az esőnek is. Esőgyöngyök csillognak a zöld köcsögkalapon. Dzsongobalszurjan úr most szivarra gyújt. Megtapogatja a zsebeit. Ragyog. Megvan minden. A nadrágja bal zsebében egy akkora tarka zsebkendő, mint a Takla-Makán sivatag, a jobban egy toronyóra, a farzsebében egy galagonyabokor, az órazsebében kulcsok, szögek és vándormadarak. A zakója bal zsebében a Nepáli Királyság a fővárossal, Katmanduval és összes hegyével, a jobban egy réges-régi, fából készült cérnaguriga. A belső zsebében egy szuperhopp és nyolc valami, amiről maga sem tudja, micsoda.

A nyakában gemkapocsláncon, mint egy medalion, lóg Madagaszkár szigete. Tananarivo a mellcsontja fölött.

Most már el kellett hagynia a Márga utcát - gondoltam -, lassan ideér, és merőn bámulom az aszfaltot. Esőcseppek kis robbanásai. Fél óra múlva még nem ért oda. Talán tévedtem, talán még csak most jön a szeméttelap gizgazai között. Újabb fél óra elteltével se jött, de ez még nem szegte kedvem. Hogy szegte volna, amikor tudtam: Lahertiolainen Dzsongobalszurjan már elindult hozzám.

Hazamentem, lefeküdtem, de nem tudtam elaludni. Te úristen - jutott eszembe -, lehet, hogy már itt toporog az ajtó előtt! Kírontottam, de nem volt ott senki. A csengő! - villant eszembe. Itt állhatna szegény ítéletnapig. Hiszen nem éri el a csengőt. Fogókat, kalapácsokat, drótokat

szereztem. Hajnalfelé megvolt a nagy mű: a csengőgomb az ajtófélfán, öt centire a földtől. Most már jöhetsz, Lahertiolainen Dzsongobalszurjan. Hanyatt vágtam magam az ágyon. Azóta itt fekszem, és várok. Biztos vagyok benne, hogy egyszer csak megszólal a csengő. Lahertiolainen Dzsongobalszurjan bejön, zöld köcsöskalapjáról lerázza a vizet, helyet foglal a hamutartóm szélén, és azt mondja: Megjöttem, öregfiú!

A zakója jobb zsebe kicsit kidudorodik. Nem csoda, benne van a fél Himalája.

A MASOKO KÖZTÁRSASÁG

Az államalapításra készülő népgyűlés elhatározta, hogy az ünnepélyes aktus idejére lezárja az államhatárokat. Megkereste hát albérleti szobája kulcsát, és bezárta az ajtót. Az ablakot is becsukta.

A fekete pofájú, hideget lehelő vaskályha mellé állt - innen tekinthette át legjobban a terepet -, és kikiáltotta a Masoko Köztársaságot. Nagyon szerényen, hejehuja nélkül kiáltotta ki, még a kiáltást is szeme parányi táglásával helyettesítette. De ez mit sem változtatott a tényen: A Masoko Köztársaság kikiáltatott.

Szemügyre vette az államhatárokat.

A Masoko Köztársaságot északról egy zöld-sárga hernyóféleségekkel bepingált fal határolta, bal felső részén salétrom marta hámló folttal, kelet felől egy ugyanilyen fal, közepén barna keretű, piszkos ablak, dél felől is fal, kályhalyukkal és ajtóval, a nyugati határt jórészt eltakarta az ágytámla: egy szekrény és Krisztus az Olajfák hegyén. Krisztus kék lepelbe burkolózott, kékek voltak a sziklák és a fenyők is, Krisztus saruja is kék volt.

Más országokkal ellentétben a Masoko Köztársaságnak alul és felül is voltak határai - nevezetesen egy rongyszőnyeggel borított hajópadló és egy koszos, hámló mennyezet. Ez azonban ne tévesszen meg senkit, magától értetődő, hogy a fent említett függőleges határokon belül a Masoko Köztársaság a Föld centrumáig, illetve az égig ér.

A népgyűlés második napirendi pontként megválasztotta a tisztségviselőket. A népes csoport - a köztársasági elnök, a főzsonglőr, a főbíró, a füstügyi attasé, a főrohognök, a belügy-miniszter, a főcipőreköpő, a bánatügyi miniszter, a marhaskodások főelőadója, a csámcsogási biztos, a külügyminiszter, a vacogási ügyekkel megbízott főfáznok és valamennyinek a helyettese, alhelyettese és legalább helyettese - ott szorongott a kályha mellett. És ott szorongott az az egyén is, akit azért választottak, hogy napozzon és füttyörösszen.

Később kiderült, hogy a Masoko Köztársaság elfelejtett pénzügyminisztert kinevezni. Az államkassza tüzetes átvizsgálása szentesítette ezt a feledékenységet. A minisztertanács viszont kooptált egy földművelésügyi minisztert, mert a Köztársaság ablakában egy kaktusz virított.

Püspököt, rendőrkapitányt, adószedőt és vezérigazgatót nem neveztek ki.

Ezek után a kormány megtekintette a Masoko Köztársaságot.

A középén elterülő Rongy-fennsíkről indult el tekintete, és végigpásztázott a kétajtós és négy-lábú hegységek sorozatán, az ágy baleári dombvidékén, az éppen apállal küszködő Plélavrador tengeren, és megállapodott a Masoko Köztársaság egyetlen természeti tüneményén, az északi határon ragyogó Salétromfényen.

Elégedetten megdörzsölte a kezét, egy csomagolópapírra szép, satírozott betűkkel ráírta:

MASOKO KÖZTÁRSASÁG
BELÉPÉS CSAK ÚTLEVÉLLEL

és kitűzte az ajtajára. Az Északi Salétromfény alá piros ceruzával ezt firkantotta:

KUDARC MÚZEUM

Alája tűzött egy koszlott vasúti jegyet, egy telefirkált papírszalvétát, egy hervadt ibolyacsokrot, egy fél pár autókesztyűt, egy oklevélfélét, egy katonagombot, egy lány fényképét fejjel lefelé, két gumibabát, egy kitépelt folyóiratlapot és egy rozsdás pengét.

A másik szabad falrészre ugyanazzal a piros ceruzával ezt írta:

SIKER KIÁLLÍTÁS

Ez alá a felirat alá csak egy kitépett irkalap került, rajta a Masoko Köztársaság térképe. A térképen részletesen feltüntette az ország minden hegyét, fennsíkját, növényzetét, múzeumát, salétromfényét és kiállítását. A Rongy-fennsík közepére saját magát is berajzolta.

Végigvágta magát a baleári dombvidéken, megtelt termékeny csönddel. A Köztársaság hegyei, dombjai és fennsíkjai fölött felzengett a masoko himnusz. A himnusz kék színből, csöndből és az Északi Salétromfény sugaraiból ötvöződött.

Az első határsértő délután ötkor dörömbölt az ajtón.

- Azonnal engedjen be... a vasalóm... maga idióta! Még hogy makoso...

A háziasszonya.

- Nem makoso, masoko - ordította vissza -, és ne tartsa a vasalóját a Köztársaságban!

A hölgy hörögve szitkozódott. Ő meg riasztotta a masoko határőrséget.

- Csak útlevelemmel jöhet be! - kiabált. - Van útlevele?

A háziasszony elrohant, újra csendbe burkolózott a Köztársaság, de most már nem zengett föl a masoko himnusz.

Hiába is zengett volna, mert néhány perc múlva döngő lábdobogás és kacifántos szitkok közepette visszatértek a háziak; a nő megerősítette csapatát két henteskülsőjű marconával. Az ajtó recsege betört, behatoltak a Masoko Köztársaságba.

- Pakoljon! - üvöltötte a nő, a két marconák meg lesöpörték a falról a kudarc múzeumot és a siker kiállítást.

Csak a könyvei nem fértek a bőröndjébe, azokat a gáderba dobálta utána a hadnép.

A Masoko Köztársaság államhatárai visszavedlettek koszlott falakká, az Északi Salétromfény kihunyott, behúzták a csúcsaikat a hegyek, Krisztus is ripacs-kék lett.

Ott állt bokáig könyvben, szemben a háziasszonnyal és a két marconákkal.

- A nagynénikéjével szórakozzon! - kiabálták neki.

Ő meg elmosolyodott. Eszébe jutott, hogy a Masoko Köztársaságnak azért nem kell megszűnnie. Már ki is adta magában az átalakulásról szóló dekrétumot. Az államhatár a bőre lett, az orra a Tömpe hegység, a jobb szeme a Szeretékút, a bal szeme a Barátságforrás.

- Mit vigyorogsz?! - háborodott fel az egyik marcona, és visszakézzel odavágott a Tömpe hegység és a Barátságforrás közé.

Még kapott egy párat. A Masoko Köztársaság legurult a lépcsőn.

A város felé bicegett, kezét húzta az ócska papundekli bőrönd. A Tömpe hegységből szivárgott a vér, a Barátságforrást lilásvörös daganat borította.

A Masoko Köztársaság megbukott - gondolta. - Hová legyen Masoko Köztársaság nélkül?

Villamosok húztak el mellette - sárga sárkányok, autóbuszok -, kék sárkányok, emberek - szivárványszínűek. Minden találkozásnál összehúzta magát. Azt hitte, kiszolgáltatott. Elhagyta a külváros lompos házait, rámeredtek egy új lakótelep kegyetlen kockái, s akkor megérezte, hogy legbelülről mosoly szivárog szét benne. A mosoly hullámokban terjedt, megbizsergette belső részeit, tapogatózva elérte bőre hámrétegét. Felfénylett a bőre. Vérző orra ragyogott, s szemén a lila daganat is. A házak élei letompultak, a villamosok sárga foltja megvidámodott. Letette a papundekli bőröndöt, kiáltani szeretett volna. Most tudta meg, hogy a Masoko Köztárság nem halt meg. Ott van benne, legbelül. Északi, déli, keleti és nyugati határai egybeesnek ugyan, mégis jól megfér benne a kudarc múzeum, a siker kiállítás, északi fénye is van és kék Krisztusa is.

A Masoko Köztársaság most már semmiféle határsértőnek nem elérhető.

HÉT SZERETŐM

Éppen hét szeretőm van.

Csontos vállú, kicsit lófejű, házsártos az első. Bármit csinállok, nem jó neki, dolgozni zavar, és fenyegetőzik, hogy majd meglátom, nem lesz belőlem semmi.

A második picike, kerek, sok gyereket akar, és ha csak teheti, mosolyog. Nagyon szépen énekel - és szeret meg tud is énekelni.

Lengeteg, soványka a harmadik. De csupa bűbáj. Szépen szeretne élni. Még sohasem hazudott. Engem is arra biztat, hogy sohase hazudjak. S azt mondja, nem kunszt úgy nem hazudni, ha nem mond az ember semmit.

A negyedik igazi szépség. Vagyis hogy inkább ráillik, hogy bomba jó nő. Ringó csípővel jár, mórlikálja magát. Szeret inni, enni, táncolni. Rángat bárba, mulatóba. A kocsmát se veti meg. De sohasem részeg. Gyöngyöző nagyokat kacag a szenesemberek között. Tele van szeretettel. A szenesemberek vele mosolyognak.

Az ötödik szótlan, fekete, szorgos. Rendbe rak mindent körülöttem, bízik benne, hogy mire újra jön, nem leszek piszkos, nem lesz loboncos a hajam, és a cipőm is tükrösen ragyog. Hisz tántoríthatatlanul. Szomorú, összeérő szemöldökű, attikai özvegy.

Ledér a hatodik. Csak utazna, heverne, táncikálna. Moziból ki, moziba be. De azért szereti a madarakat is. Ha virágzanak a fák, órák hosszat ücsörög a kertben. Biztat, hogy szívjam tele magam fénnel. Hogy röpködjek, éppen csak lábujjhegyel érintve a földet.

A hetedik mindig feketében jár. Sohasem láttam mosolyogni. Mindig befelé figyel, a lelkeimmel foglalkozik. Óv és tanít. Arra biztat, hogy szeressem őket - mind a hét szeretőmet.

De én megcsalom mind a hetet.

Nem dolgozom az elsőnek, nem mosolygok a másodikkal, hazudok a harmadiknak, a negyedikkel részegre iszom magam, az ötödik sose talál rendben, a hatodik nem tudja megszerettetni velem a virágokat, a hetedik meg hiába mondja, hogy szeressem őket.

A csontos vállút úgy hívják, Hétfő, a mosolygóst Keddnek, a lengeteg a Szerda, a buja a Csütörtök, az attikai a Péntek, a ledér a Szombat. A sosem mosolygó, az a Vasárnap.

Hej, ha egyszer ők csálnak meg engem!

PÁVÁRBEVESZÉVÉD

- Turgudsz igrigý bergeszérgélnirgi?
- Nergem.
- Hávát ivígy?
- Ivígy seve.
- Avakovor nevem tuvuduvunk beveszévelgevetnivi.
- Bivizovony.

TÁRSASJÁTÉK

A férfi krétaszín arccal görbed a heverő szélén, kezét a gyomrára szorítja. Nyöszörög. Szeme alá sötét árkot mélyít a fájdalom, ajkát összepréseli.

Fáj a gyomra.

Az előszobából berregés hallatszik. Utasszállító repülőgép, traktor vagy tűzoltóautó - gondolja a férfi. De aztán rájön, hogy tűzoltóautó nem lehet, mert akkor szirénázna. A kilincs vadul megnyikkan, csattog.

Az az egyén, akarom mondani, géperező jármű, aki rángatja, nyilván alig éri fel. Végre kitarul az ajtó, s egy megejtően kopasz gyerek berreg be a kilincs alatt.

- Szervusz, kipi-kopinger - nyögi a férfi -, minek ennyi gáz?

- Követ szállítok - mondja a kopasz (ezek szerint dömpér), egyben abba is hagyja a berregést, s úgy tetszik, a dömperséget is. Közelebb lép, mutatójával a férfi gyomrára bök.

- Megint itt van?

Gyűrött arccal bólint.

- Mit csinál?

- Terpeszkedik.

- Rá is gyújtott?

- Rá.

Mindketten elképzelik a Fájdalmat, ahogy pöffeszkedik odabe. Nagy, lancmók pasas a Fájdalom, fekete, szétálló sörényű, és két hegyes szemfog lóg ki a szájából. Elégedetten fújja a füstöt.

- És Tropicó úr? - kérdezi a gyerek - már beküldted?

Tropicó urat, akinek egyébként Tropicin a becsületes neve, nemigen szereti beküldeni a férfit. Azt szeretné, ha a fájdalom magától eltakarodna.

- Még nem - mondja -, de most már itt az ideje.

Egy üvegcséből kiráz egy szemet, lenyeli.

- Bent van? - kérdezi suttogva a gyerek.

- Bent.

- Mit csinál?

- Még csak nézelődik.

- A Fájdalom észrevette már?

- Észre.

- Mérgelődik?

- De még mennyire - mondja a férfi, és a tenyerét jó erősen a gyomrára szorítja.

A nyalka, rokonszenves Tropicó úr bent áll hát a helyszínen, a böhöm Fájdalom gyanakodva föltápászkodik.

- Már kergeti? - kérdezi a gyerek.

- Nem - nyögi a férfi -, még csak beszélgetnek.

- Azt kérdezi a Fájdalom, hogy mit akar már megint a Tropkó úr, igaz? - így a gyerek.

- Azt.

- És Tropkó úr mit válaszol?

- Hogy lesz szíves, Fájdalom úr, elkotródni.

- Kotródik?

- Nem, azt mondja, nem jókedvéből jár ide, hanem az én érdekemben.

- A te érdekedben?

- Igen, mert itt egy fekély - mutatja, hol -, és ez egyre csak nőni fog, ha zsírosat eszem, és vedelek.

- Mit ha vedelsz?

- Pálinkát.

- És Tropkó úr?

- Nem vitatkozik, felgyúrte az inge ujját.

A gyerek szeme felcsillan.

- Leken neki egyet?

- Remélem - nyög a férfi.

- Jobb kézzel is, meg bal kézzel is?

- Jaj!

- Mi az?

- Verekszenek.

- Gyerünk, Tropkó úr, húzz be neki! - lelkesedik a gyerek.

A férfi arcán simulnak a ráncok. Hanyatt fekszik.

- Már fogja a nyakát?

- Fogja.

- Tropkó úr jó erős, igaz?

- Ühüm.

- Még nem kergette ki egészen?

- Egészen még nem, de mindjárt kint lesz.

- Állj az ablakhoz - súgja a gyerek.

- Minek?

- Hogyha kijön a Fájdalom, essen le az emeletről. Majd jól összetöri magát.

A férfi az ablakhoz áll, arcába kezd visszatérni a szín.

- Most - mondja -, most kint van.

- Hess, hess, ronda Fájdalom - kiabál a gyerek, és kezével az ablak felé legyez -, sose gyere vissza!

Puff - a Fájdalom nagyot nyekken a járdán.

A RETEMETESZ

Erikán már az ajtóban látszott, hogy szomorú.

- Mi baj? - kérdezte megrettenve Simf.

A kislány előbb megkerülte az asztalt, fölkapaszkodott a szemben levő székre, állát az asztal peremére támasztotta, a tekintetével szép szomorúsághurkokat gubancolt a férfi köré.

- Sírnak - mondta.

Simf előtt egy pillanatig sem volt kétséges, hogy kicsodák. Nyilvánvalóan a felülnézetből ábrázolt, szépen kipikkelyezett, bandzsa krokodil, a bombaforma hal, az úthengerrel szétlapított farkas, a csánk nélküli, szögletes ló és persze ő: a retemetesz. Sírnak.

Bizonyára valamit elhibáztam - gondolta Simf -, megfeledeztem valami lényegesről. - Most már az ő szeméből is áradt a szomorúság, rézsút lefelé, éppen a kislány tágra nyitott, szép virág szemébe. Jó szomorúság volt, lilásvörös, fénylett tőle az asztal.

Mit is ronthatott el?

Amikor a kislány először belibegett...

Tavaszaforma idő volt, csak Simf szívében volt ősz, legalábbis ő azt gondolta, ősz van benne, egészen Erika megérkeztéig. Egy szétbontott cigarettásdoboz belsejére rajzolgatott, azaz inkább csak firkált, mert hiszen oda se figyelt, csak húzta, kanyargatta a vonalakat, satírozgatott. Ekkor állt meg mellette a kislány. Figyelmesen nézte a rajzot - Simf még észre sem vette, de már érezte, hogy ez az ősz a szívében, ez csak mese, dehogyis van ősz a szívében. Erika rábökött a rajzra.

- Mi ez?

Simf tévován ránézett, elnevette magát, honnan kerül ide ez a tökmagvirág, virágtökmag, virágvirág gyerek?

- Ez egy retemetesz - mondta.

Erika szája kerekre nyílt.

- Ó - sóhajtott -, gyönyörű! Hadd üljek az öledbe!

Simf ölébe telepedett (még hogy ősz, nevetséges!), és a papírra mutatott.

- Add nekem.

- A tied - mondta Simf -, neked rajzoltam. - És már hitte is, hogy tényleg Erikának rajzolta és hogy a kusza egyenesek és kacskaringók valóban egy retemeteszt ábrázolnak. Sőt, ez maga a retemetesz.

- A szeme nagyon szép - mondta Erika.

Ó, de még mennyire, és már látta is Simf a szemét, no nézd, van egy vidám szeme, egy szomorú szeme, egy szeme, amit csak alvásra használ, ezt a másikat meg, ni, kacskintásra, és nézd csak, itt a mosolygó szája, a füttyörésző szája, a lebiggyesztésre alkalmas szája, s a rengeteg keze, hetvenkét lába, hisz csodalény ez a retemetesz. Örültek Erikával a retemetesznek. A retemetesz is örült nekik.

- A szívében tavasz van - mondta magabiztosan Simf.

- Rajzold bele - kérte őt Erika, és Simf belerajzolta a retemetesz szívébe a tavaszt.

Hát így kezdődött, ez volt az első találkozásuk. A retemetesz beköltözött Erika fiókjába, és bizonyára alig-alig volt oka rá, hogy a lebiggyesztős száját meg a szomorú szemét használja. Legalábbis Simf úgy gondolta.

- És most megint rajzolj nekem - kérte egyszer a kislány.

- Micsodát?

- Amit akarsz.

Simf vakarta a feje búbját, hiszen egyáltalán nem tudott rajzolni.

- Na jó - mondta, mert eszébe jutott, hogy valamikor gyermekkorában rajzolt egy krokodilt felülnézetből -, egy krokodilt rajzolok neked.

- Krokodilt? - kérdezte neheztelően Erika.

- Ez egy nagyon kedves krokodil lesz - mentegetőzött Simf, és munkához látott.

Valóban egy nagyon kedves krokodil született a papíron.

- Bandzsa - mondta boldogan Erika.

- No igen - emelte távolabbra magát a rajzot Simf, és oldalra döntött fejjel kacsintott rá.

Mindketten büszkék voltak a rajzra. Azaz mindhárman, mert a krokodil is büszke volt magamagára, s arra kérte Simfet, a bal első mancsába rajzoljon egy virágcsokrot, mert időnként szeretné fölköszönteni magát. Ilyenkor - mondta - majd áttesz a csokrot a jobb mancsába, és talán meg is hajol önmaga előtt, bár még e művelet végrehajtásáról nincsenek pontos elképzelései.

Kapott hát egy virágcsokrot.

- Tulipántkát is rajzolj bele - mondta Erika, és Simf belerajzolt hármat is.

Később Erika egy halat kért.

- Delfint, cápát vagy pontyot? - nagyképűsködött Simf, mert azt gondolta, halat rajzolni pofonegyszerű.

- Halat! - mondta Erika.

Simf háta feszülő ív a papír fölött, Erikáé is, pedig ő csak nézi, hogyan születik a hal. Hal?

- Ez egy bomba - mondja Erika.

- Nono - tiltakozik Simf -, ide nézz!

A bomba csúcsára szemet rajzol, száját, kopoltyút.

- Jaj, pislog! - tapsol Erika.

Valóban, a bombaforma hal pislog, kacsingat, biztatja Simfet. Ő meg, mint egy fenomén, uszonyokat rajzol a hálnak, hátuszonyt, hasuszonyt, oldaluszonyt, pótuszonyt, pikkelyeket, és megkérdezi a haltól:

- Kezet akarsz?

A hal rázza a fejét.

- Akkor mivel fogsz kezet? - kérdezi Erika.

- Az uszonyommal - mondja mély hangon a hal, és nyújtja az uszonyát.

A bombaforma hal is beköltözött Erika fiókjába a retemetesz meg a kancsal krokodil mellé, s nemsokára odaköltözött az úthengerrel szétlapított farkas is.

Igen, a farkas. Hát ökelme nem a legszebbre sikerült. A fogsora az gyönyörű volt. Mint a fűrész. De a teste, a teste bizony egy kicsit ellapult.

- Erre ráment az úthenger - mondta Erika.

- Jaj! - szisszent föl a farkas.

Gyorsan bekötözték, injekciót kapott meg aszpirint. Meg is gyógyult azon nyomban. Csattogtatta a fogát, és azt mondta:

- Én vagyok a világ legszebb, legegészségesebb farkasa.

És hát persze hogy ő volt.

- Te olyan gyönyörűen rajzolsz! - mondta Simfnek elérékenyülve Erika.

Utolsónak a csánk nélküli, szögletes ló költözött be a kislány fiókjába.

- Milyen állatot a legnehezebb rajzolni? - kérdezte Simfet Erika.

- Lovat.

- Akkor rajzolj nekem egy lovat.

Hi-hú, fészkelődött Simf, még hogy lovat, de mit tehetett, nekilátott. A fülén kezdte. A fül szép is lett, de ami az egész lovat illeti, meglehetősen szögletesre sikerült.

- Ej-haj - mondta Simf -, nincs csánkja.

- Ennek? - méltatlankodott Erika. - Őt csánkja is van. Gyönyörű öt csánkja. És nézd, milyen szépen fut!

A ló hátracsapta a fejét, és körülszáguldotta a papírt. Csak úgy porzott a lába nyoma.

Aztán Simf nagyon sokáig nem találkozott Erikával. Utazni kezdett, végigszáguldozta a világot. Jött és ment, ment és jött, futott és szaladt, járt és kelt. Egy helyet keresett, ahol majd tüzet rak, melengeti a kezét, és azt kiáltja: boldog vagyok! Rakott is tüzet, melengette is a kezét, de kiáltani csak azt tudta: jaj de boldogtalan vagyok! Jaj de keveset tudott Simf arról, mit kell tennie az embernek, hogy egyszer csak szétkiálthassa a boldogvagyokat. Így hát utazott. Kelő napjait mindig más hegyek dajkálták, nyugvó napjait mindig más hegyek temették. Jött és ment, ment és jött, futott és szaladt, járt és kelt.

S ahogy így bolyongott, kujtorgott, csavargott, lerajzolt magának mindent, amit látott. Hegyeket, házakat, templomokat, madarakat, kengurukat és sörényes hangyászokat. Eleinte nem nagyon ismert volna rá senki, hogy mit ábrázolnak a rajzok, de aztán Simf megtanult rajzolni. Pompás krokodilokat rajzolt és pompás halakat meg pompás farkasokat és igen-igen pompás lovakat.

Pompás, pompás, pompás - mondogatta Simf, és egyszerre csak úgy érezte, hogy nem jelent ez a szó semmit. Semmit, semmit, semmit.

S ekkor keveredett vissza a régi asztalhoz, a régi szobába, ott találta a régi ceruzákat, a régi papírokat, és benyitott hozzá Erika. Azzal, hogy „símak”.

És, mondom, Simf rögtön tudta, kikről van szó.

- Mert egy társ kell nekik - mondta Erika. - A krokodilnak egy krokodil, a halnak egy hal, a farkasnak...

- Értem! - rikkantott közbe Simf (pedig dehogy értette), és megragadta a ceruzát.

Erika gyanakodva nézett a krokodilra.

- Ez nem bandzsa - mondta.

Simf fölpillantott.

- Nem - mondta, és érezte, hogy a mellkasát nyomja belülről valami.

- Tulipántkája sincs.

- Nem kérte - suttogta Simf.

- Egy szót se szólt. Talán nem is tud beszélni.

A nyomás odabent.

És a hálnak nem volt se pótuszonya, se mély, se magas hangja, árván karcsúskodott és izmoskodott a farkas, s a ló, a ló meg, nézd, csánkokkal, kényes hajlatokkal ékes, befont sörénnyel lobogó.

- Szépek - mondta Erika szomorúan.

Simfnek csak úgy döngött a szíve. Legalább egy szólalt volna meg, legalább egyetlenegy! De a pompás rajzok meg se pisszentek.

- Retemeteszt is - kérte Erika.

És Simf izzadt és reszketett, vonalazott és satírozott. De semmi, semmi, semmi. Ez nem retemetesz.

- De hiszen te rajzoltad! Nem emlékszel rá?

- Dehogynem - mondta Simf, dömm-dömm, a szíve -, de most már nem tudok, láthatod, nem tudok retemeteszt rajzolni.

Erika szelíden kivette a kezéből a ceruzát, kacskaringókat húzott, egyeneseket, görbéket, és ni csak, egyszerre ott volt a másik retemetesz, a vidám szemével, a szomorú szemével, az alvásra használatos szemével, a kacsintós szemével, a mosolygó szájával, a fütyörésző szájával, a lebiggyesztésre alkalmas szájával, a rengeteg kezével s a hetvenkét lábával.

- Oda nézz - kiáltott Erika -, retemetesz!

Dömm-dömm, dobogott Simf szíve, dömm-dömm, dörömbölt szomorúan.

Most már tudta, hol kellett volna tüzet raknia.

STREGOVÁC

Ezer éve nem látott barátokat a legnagyobb marhaság meglátogatni - gondolta Simf. De vitte a lába. Kipp-kopp, mint egy okos szerkezet, a lába rátalált a vadidegen városkában a vadidegen utcára. Kipp-kopp. A lábra hallgatni kell, néha a lábra kell hagyatkozni - gondolta Simf. Kipp-kopp.

A rozoga kertkapu tárva-nyitva, hopp, talán be se szokták csukni. A félrebillent, megfeleltetett léckapu fölöslegesnek tetszett. Igen, a szemérme miatt - gondolta Simf -, ilyen állati szemérmes embert azóta se láttam.

Ahogy görnyedten ül a menza asztalánál. Egy burok van körülötte. Vaskossága anyagtalanul kiterjed, ott feszül az arca előtt, a szeme előtt, vaskossága óvja a térdét, mellét, hozzáférhető szíve hozzáférhetetlen.

Simf agyán átvillan, hogy vaskaput képzelt ide. Feketét. Ha nyitva van, akkor se lépjen be csengetés nélkül az ember.

A léckapu, mint egy kifáradt harcos. Nagy elszánás újkorában se lehetett benne.

Murva csikorgott a talpa alatt. Sok virág jobbról és balról. Összevissza dőlt száraz és hetyke gazok. Valaki valamibe belekezdett. Aztán magára hagyta a virágait. Amott szőlőlugas. Kemény, már-már kegyetlen arcél. Rend, gléda, permettől pöttyös levelek. A szőlő nem akart szót váltani a virágokkal. Mintha a virágok nem is léteznének. A szőlő azért olyan, mert ott vannak a virágok.

Zörgés, durranás, bögés, tramtata.

- Fel a kezekkel, idegen harcos!

Simf megadóan feltartja a kezét.

Amazok ketten, ott előtte a murván, tollasan, kardosan, puskásan.

A nagyobbik: kő, jó vaskos, vaskossága jólesően nyomja Simf mellét, a kicsi, mint a fény, szárnyra kapni készülő könnyűség. A nagy mogorva arccal szegezi neki a kardot, a kicsi mosolyog, micsoda kék szem, gondolja Simf, a keze fönt.

- Ki vagy?

- Második Rákóczi Ferenc - mondja.

A nagyobbik homlokán ráncok.

- A fejedelem?

- Az. Erre vezettek száműzetésem útjai - teszi hozzá nyakatekerten.

- Leengedheted a kezéd - mondja a nagyobbik, és a kicsihez fordul. - A fejedelem.

- Éljen! - kiált a kicsi, és kitárt karokkal szédibabázik.

- És ti kik vagytok?

- Indiánok.

- Kuruc vagy labanc indiánok?

- Kurucok! - kiált a nagyobbik, a kicsi meg bevágat a virágágyásba, csapkod a fakarddal, és ordít:

- Kurucok, kurucok, kurucok!

Második Rákóczi Ferenc diadalüvöltések közepette vonul a házba.

- Megöszültél - mondja.

A férfi bólínt, régi vaskossága nem hagyta el. Szemérme sem.

Meg kéne ölelni - gondolja Simf -, de csak a kezét szorongatja. Vaskossága már kőből való. Csigabiga. Simf mosolyog, a vaskosság meg ragyog.

- Ó, olyan sokat beszélt magáról - mondja a nő, Simf megbűvölten áll fel, körülengi a szalmasárga haj, az égkék szem fénye.

- Micsoda szép feleséged van! - mondja akaratlan, és már tudja is, hogy hibázott, a nő lebegően elfordul, hogy melle szép íve felvillanjon a vendég előtt, a férfi vaskossága megszűnik ragyogni, a szék recsen alatta, a háromszoros súly nyomja a széket.

- Üldöznek? - kérdezi a nagyobbik gyerek.

Simf rázza a fejét.

- Nem. Győzelmes csatára készülök. A szárnysegédemet várom.

- Tegyel föl egy kávé - mondja a nő. - Ja, és bort. Iszik? Remélem, iszik.

Simf bólínt, a vaskos férfi lassú, levegőtördelő mozdulatokkal feláll, hallatszik a konyhából a poharak csörömpölése.

- Ó, maga jár-kelel a világban! - mondja a nő elragadtatással. - Arról a nagy útvjáról olvastunk. Az csodálatos lehetett.

- Igen, járok-kelek - mondja mogorván Simf, a nő megérinti a vállát. Mint a láng, a keze. Égett, vörös folt Simf vállán. A konyhában rikoltozik a kávédaráló.

- Jöjjön, megmutatom a lakást.

Simf kellenlenül föláll.

- Mikor jön a szárnysegéded?

- Bármikor itt lehet.

- Menjetek játszani! Egy-kettő, ki az udvarra!

- Stregovácnak hívják - mondja Simf -, egy nagy aranylánc függ a nyakában. Nemsokára meghalljátok a lódobogást.

- Lovon jön?

- Persze. Majd meglátjátok, Stregovácnak lova a legszebb a világon.

- Na, egy-kettő!

A fiúk kitódulnak az ajtón.

A nő arcát megszínezi a vér, tekintete sárgarigóruhába öltözött karvaly. Hess!

- Tudja, mi ki sem mozdulunk innen, a lugasában babrál, meg az a rettentő kémia... Maga is annyira szereti a kémiát?

- Nem - mondja Simf őszintén, és szívből sajnálja, hogy nem szereti annyira a kémiát.

- Mit kellett rimánkodnom, hogy ezt végre megcsináltassa! Nézze.

Egy újdonságú ajtót nyit ki, látszik, most törték a falba. Üvegezett, félkész szobába vezeti Simfet, malterfoltok odabent, a fal még vakolatlan.

- Nem akarta, azt mondta, hogy négy szoba elég. - Simfre mosolyog. - Kicsit maradi.

- Ilyen volt mindig - mondja Simf. - A legrendesebb volt, akit valaha is ismertem.

- Igen - mondja boldogan a nő, mintha egy elmarasztaló ítéletet írna alá -, igen, nagyon rendes - és úgy fordul Simf felé, hogy a melle súrolja a karját.

A férfi burája már áttörhetetlennek tetszik, száz kilométerre ül tőlük. Simf melléje húzza a székét, régi rossz cipőik jutnak eszébe meg a közösen hordott télikabát.

- A télikabátra emlékszel?

Talán emlékszik. A gyerekek berontanak.

- Még nem jön. Kint voltunk az utca végén. Mikor jön?

- Már alig kell várni - mondja Simf.

- Kicsoda? - kérdezi a nő, s közben a karja hófehér.

- A szárnysegédje. Táltos paripán.

- Ó, de vicces ember maga! - nevet a nő.

- Nem vagyok vicces. - Simf a földet nézi maga előtt. - Stregovácot várom. Azért jöttem, mert itt kell találkozoznunk. Én Második Rákóczi Ferenc vagyok.

A nő most már harsányan nevet. Egy hang se igaz a nevetéséből.

- Látja, ez is hiányzik az életünkből. A játék. Csak a robot, a robot. Élni kellene már kicsit, élni!

A férfi hirtelen kiemelkedik gubbasztó pózából.

- Aranysarkantyúja lesz Stregovácnak - mondja -, és éles szögekkel kivert ezüstbuzogánya.

- Hurrá! - kiáltják a fiúk.

- Most már ne bolondítsák őket - mondja a nő -, úgyis olyan fantáziálásak. A múltkor is...

- Átugrat a kerítésen - szakítja félbe a vaskos férfi, már újra ragyog -, körülvágta a házat. Előre, győzelemre, Stregovác!

- Előre! - üvöltenek a fiúk, lobogtatják fakardjukat.

- És színházban se voltunk már hónapok óta - mondja a nő -, látja, megmozgathatná egy kicsit a barátját.

- Minden győztes csata után tárogatót hallgatunk. Mert győzünk, igaz, fejedelem?

- Győzünk - bólint Simf.

- Egészen megvadulnak, ne csinálják ezt velük.

- Nem csináljuk, értse meg, hogy Stregovácot várom - mondja a kelleténél hangosabban Simf, és a düh piros lencsékkel pötytyözi tele a pofacsontja környékét, szemét az angyalarcú nőre emeli, tekintete akaratlan végigfut ívelt, hosszú nyakán, duzzadó mellén s a két varázslatos comb közé ékelt háromszögön, dühe kitágítja nyaka ereit, arcán a vörös lencsék összeolvadnak. Hű, de kívánja ezt az asszonyt!

- Stregovác jönni fog! - üvölti, és szeretné átkarolni barátja vaskos vállát, hogy érintésétől erő és igazság szállja meg, de már nincs szükség érintésre sem, a vaskos férfi kiegyenesedett, fénylik és kiabál.

- Stregovác jönni fog!

- Stregovác, Stregovác! - üvöltk a fiúk.

- Örültek, örültek vagytok - riad meg a nő -, tiszta örültek! - És ekkor paták csattogása, vörös sörény villan fel az ablakban, ott vágta a ház körül egy kuruc vitéz.

- Stregovác! - kiáltják a fiúk.

- A virágaim, a virágaim - ordít eszelősen a nő -, letapossa a virágaimat!

Kirohannak a kertbe, Stregovác a gazba fulladt virágok között feszít vörös paripáján, baljában csillog ezüstbuzogánya.

- Fejedelem, indulhatunk.

- Ezek kurucok - mutat maga mellé Simf, Stregovác bólint, a két fiú, a férfi meg Simf felpattannak Stregovác lovára, a ló szökellve indul.

- A virágaim, jaj, a virágaim! - sikolt a nő, de Stregovác lovának patája nem is érinti a virágokat. Száguld a két gyerekkel, a férfival, Stregováccal és Simffel. Egyre kisebbedik.

CSAPDA

Belépett egy kiskölyök, nevetségesen pici farmernadrágban, fehér, rövid ujjú trikója elején egy háromárbocos kalózhajó pompázott, kékkel volt ugyan kivarrva, de nem lehetett más, csak kalózhajó. A kocsmában levők tekintete elsurrant a srác feje fölött, szakadatlan folyt tovább az elszórt rikkantásokkal, röhejekkel elegy zsongás. Pedig a fehér trikós kölyök vonzotta a szemet, a füst megritkult körülötte, szégyenlősen a mennyezet felé sompolygott, meg be a kocsma sötét zugaiba. A füst észrevette a gyereket.

Körülnézett. Arcán a hadvezérek harciassága és a titkos küldetésben járók óvatoskodó ravaszsága. Valamit forralt. Az asztalok fehér kövel lerakott utat hagytak a söntéspultig. Egyetlen fekete kő árválkodott közöttük, közelebb a bejáratához, az út tengelyétől kicsit jobbra. Nagyon szerény, nem hivalkodó fekete kő. Ki törődött a létezésével? Ki vette addig észre? Nyilván senki.

A gyerek azonban alaposan megnézte, előredőlt, olyan fél guggolásfélébe ereszkedett (ennek nagy mesterei a gyerekek), a kezét a térdére támasztotta.

Szemvillanásig tartott az egész, mert a kölyök észrevett valakit a bejárat felől közeledni, és villámgyorsan az egyik oszlop mögé ugrott. A férfi láthatta a kalózhajóval ékes gyereket, nemcsak a mozdulatot, ahogy az oszlop mögé ugrott, de a kukucskáló fejet is. De úgy látszik, tudta a szabályokat. Mert kitartóan az ellenkező irányba nézett, erőlködött, hogy szemmeresztgetése tökéletesnek tűnjék, s amikor riadtságot mímelve újra meg újra végigpásztázta a kocsmát, az oszlop mögül diadalmas vigyorral kandikáló fejet levegőnek tekintette.

Alacsony, harminc körüli, hízásra hajlamos, de még korántsem kövér, mosolyra kész arcú férfi volt.

- Hol ez az Al Capone? - tanácstalankodott az ajtóban, mintegy magának téve föl a kérdést, de ahhoz megfelelő hangerővel, hogy maga a diadalmas Al Capone is tudomást szerezzen rejtőzködése tökéletességéről.

A kérdés után kettőt lépett.

Mind ez ideig csak kettejük magánügye volt a kisdéd intermezzo, a kocsma rájuk sem hederített. De a második lépésnél minden merőben megváltozott. A kölyök ugyanis előreugrott rejtekéből, és lenyűgöző diadallal elrikkantotta magát:

- Benne vagy! Föl a kezekkel!

A férfi szerencsétlen arccal lendítette magasba a kezét, s nem lehetett tudni, ábrázata bizonytalansága fogságba esésének vagy annak az egyszerű ténynek tudható-e be, hogy nem tudta, miben van benne. Föltartott kézzel végignézett magán, rendellenességek után kutatott, először a bal, aztán a jobb lábán siklott végig a tekintete, s akkor már fészket vert benne a gyanú. Jobb lába ugyanis a fekete kövön állt.

- A csapda! - kiáltotta Al Capone, miközben arcára egy csapdával vadászó indián törzs összesített ravaszsága sűrűsödött.

A férfi sziszegett, fájdalmasan mozgatta a jobb lábát. Fel is emelte volna, de a csapda szemmel láthatóan nem engedte.

A kocsmá már figyelt. A kissé bizonytalan tekintetek gyújtópontjában állt a felemelt karú férfi és a harcias Al Capone. A hátrább ülőknek kissé fel kellett emelkedniük, hogy Al Caponét is láthassák. A férfi fájdalmas ábrázata láttán Al Capone arcára némi szánalom költözött. Lehajolt, megtapogatta a csapdát, és guggoltából felnézett a felemelt karú áldozatra.

- Fáj? - kérdezte.

- Nagyon - mondta az áldozat. - Ripityára zúzta a bokámat. Elengedhetnél.

- Fizetsz hadisarcot?

- Egy málna hadisarcot kapsz.

- Helyes - mondta Al Capone, még mindig guggolva -, leengedheted a kezed.

Szakszerű mozdulatokkal kiszabadította a csapdába szorult lábat. A férfi sántikálva odébbállt. A gyerek még mindig a csapdát fogta.

- Vigyem - kérdezte -, vagy húzzam fel újra?

- Nem bánom - mondta a férfi -, legalább más is megtudja, mi a magyarok istene.

Nem volt idejük leülni, mert egy malaclopós úr jelent meg a bejáratnál.

- Figyeld! - suttogta Al Capone.

A férfi figyelt, és figyelt az egész kocsmára. A malaclopós észrevette a rá irányuló tekinteteket, zavarodottan megállt, végigsimított borostás agárcán. Netán azt hihette volna, régies malaclopója váltotta ki ezt a közfigyelmet, ha nem törzsvendégként érkezik, aki napjában többször is megfordul itt a legkisebb feltűnés nélkül. Segélykérően nézett a söntéspultnak támaszkodó pincérre, aki olyasforma ember volt, mint ő, szikár, borostás arcú, csak kissé idősebb. A pincér jóságosan, biztatóan ránevetett, de a malaclopós figyelmét nem kerülte el a mosolyában bujkáló ravasz cinkosság. Azért megindult befelé, s második lépésénél felrivalt a kocsmára:

- Benne van!

A malaclopós megmerevedett, most már végleg nem tudta mire vélni, mi történik.

- Csapdában vagy - mondta az apró, fellüktető csendszigeletben Al Capone, és a malaclopós jobb lábára mutatott. Az lenézett a lába alá, meglátta a fekete követ.

- Milyen csapda?

- A gyerek... tudja, hogy van - mondta mentegetőzve a férfi Al Capone asztalától.

Az agárképen ekkor egymillió ránc gyűrődött, szép, ívelt, harmonikus rovátkák. A vadidegen is láthatta: mosolyog.

- Ojjé - mondta -, kiszabadítanál?

Al Capone szolgálatkészen felugrott, kibogozta a csapdába szorult lábat, s most a malaclopóstól kérdezte meg:

- Visszategyem?

- Világos - mondta ő -, tedd csak vissza.

Sokáig nem jött senki, csak a pincér járt fel s alá a rendelésekkel, de a veszélyes helyet valamennyiszer nagy ívben elkerülte. Aztán mégis elérte a végzet, mert egy figyelmetlen hátralépésnél (a szomszédos asztalt rendezgette) belecsúszott a sarka a csapdába. A kocsmára megint

felrivallt. A malaclopós arcán, ha lehet, most még több ránc gyűrődött, s a tűzkeresztségen átesettek jogán odakiáltott a kisfiúnak:

- Ne engedd ki, csak ha fizet egy fél pálinkát!

A gyerek a málnája fölül az apjára nézett.

- Mit bámulsz, tiéd a csapda!

- Most lépj le, aki nem akar fizetni! Csapdában van a pincér! - rikkantott valaki.

- Hű, engedj el gyorsan - mondta már szinte nem is tettetett rémülettel a pincér -, meglógnak a pénzemmel!

- Fizetsz neki egy fél pálinkát? - kérdezte hivatalos hangon Al Capone.

- Fizetek - mondta sietve a pincér, mire Al Capone kiszabadította.

A pincér, jobb lábát szemmel láthatóan húzva, odasántikált a pulthoz, és azt mondta a csaposnak:

- Egy felet az úrnak.

Az ezerráncú boldogan a fiú felé emelte a poharat, és azt mondta:

- Egészségedre, Hüvelyk Matyi.

De már jött is a következő áldozat, egy daliás úr, látszott, most lépett ki az autójából, nemcsak abból, hogy lóbálta a slusszkulcsot. Lélegzetvisszafojtva figyelték, s mikor a slusszkulcsos könnyedén átlépett a csapdán, csalódottan felmorajlott a nép.

Aztán egy vállig erő hajú huligán jött. Beletrafált. A hangorkántól megmerevedett, kicsit meg is ijedt. De aztán nagyon könnyedén rájött, hogy csapdában van, majdnem olyan könnyedén, mint a malaclopós. Aztán egy szenesember, egy katona, egy réz óraláncos meg egy füles sipkás léptek a csapdába. A katonát Al Capone kénytelen volt elsősegélyben részesíteni, mert valószínű, eltörte a bokáját a csapda. Az injekció azonban használt, a katona viszonylag peckes léptekkel jutott el a pultig. Aztán egy kövér, dupla tokás, kopasz úr jött, ő volt az első, aki bal lábbal lépett bele. Amikor a tömeg felvisított az örömtől, ő is megállt. „Csapdában van” - mondták neki, de a kövér úr lebiggyesztette a száját, azt mondta: „Marhák”, és továbbment.

A pincér arcán méla undor vibrált, amikor az asztalához ment, és oda se nézett, amikor megkérdezte: „Mi tetszik?” A dupla tokájú úr kétségtelenül rontott a mulatságon, de mikor újabb gyanútlanok estek áldozatul, látszott az arcán, szégyelli magát, bánja már, hogy nem hagyta magát megfogatni a csapdával.

Aztán fölállt a férfi meg a gyerek. Al Capone az ajtóban megfordult, és a csapdára nézett.

- Itt hagyjuk? - kérdezte az apját.

- Miért, arany?

- Az - suttogta titokzatosan a gyerek -, meg ezüst.

- Akkor hozd.

Al Capone visszament, fölmarkolta a csapdát. Mikor az apjához ért, jobb kezéből a baljába tette, hogy megfoghassa az apja kezét.

Így mentek el kézen fogva. Al Capone kissé görnyedten lépkedett.

- Ni csak - mondta valaki -, úgy megy az a gyerek, mintha cipelne valamit.

- Hát persze hogy cipel. Nem látja, egy csapda van nála? - mondta szomorúan a malaclopós.

MESE EGY SZEMBEJÖVŐRŐL

Ennek az embernek, aki szembejött, irtózatosan nagy feje volt.
Mint egy ház, mint egy gáztartály, mint egy uborkaszállító vagon.
Dörr-bömm-dörr, hegygerincekre taposott meg városokra.
Azazhogynem is volt akkora feje.
Csak, mint egy krumplifőző denfer, mint egy szapuló, mint egy abáló üst.
Bimm-bumm-bimm, folyókra lépett, hidakra, ligetekre.
Tulajdonképpen alig volt nagyobb a feje a normálisnál.
Mint egy jól megtermett úritök, egy rózsaszín luftballon, egy felfűjt marhahólyag.
Csirr-csörr-csirr, házakra lépett, virágoskertekre, játszóterekre.
Mondhatnánk azt is, normális nagyságú feje volt.
Mint neked, nekem vagy neki.
Tipp-topp-tipp, pásztorkutyákra lépett, csűrökre, búzaföldekre.
Nem is volt normális nagyságú feje. Kisebb volt.
Mint egy konzervdoboz, mint uborka, mint egy nagyobbfajta alma.
Csisz-csosz-csisz, kismalacokon, pipacsokon, ingecskéken csoszogott.
Persze, egészen kicsi feje volt.
Mint egy gombostűfej, mint egy mákszem, mint egy ruhatetű.
Sity-suty-sity, szép formákon, virágillaton, álmokon lépkedett.
Ennek az embernek, aki szembejött, egyáltalán nem is volt feje.

A VÁROS MEGMENTÉSE

Egy sűrű szemöldökű fickó jött oda hozzám. Azt mondja: „Apám, nagyon fontos ügyről van szó.”

De ez a sűrűszemöldökű nem volt olyan, mint aki fontos dolgokról beszélhet. Azt mondtam neki: „Menj a francba!”

Ettől kivirult, olyan lett, mint az égő csipkebokor - csak hogy rosszul, feketén égő csipkebokor. Már láttam, hogy ő majdnem az ördög, oda kell rá figyelni.

Mondtam: „Figyelem önt, uram.”

Tele szájjal röhögött. Érezte, hogy ez az „uram” nem szívből jövő. Nem is volt szívből jövő.

- Holnap összedől a város - mondta. Alig volt kaján. - És kiválaszthatok öt embert. Öt ember nem hal meg. Csak nevezd meg őket.

- Öt? - kérdeztem.

- Persze - mondta konokul.

- Laci - vágtam ki vitézül.

Bólintott, a hüvelykujját feltartotta.

- Babó Titti - kiáltottam.

A mutatóujját is feltartotta.

- A külvárosok is? - kérdeztem rémülten.

- Naná - mondta, és sűrűbb volt a szemöldöke, mint bármikor.

- Akkor Pisti és Ágota.

- Négy - rivallta kárörömmel.

- És az a kövér nő, aki szemben lakik velünk, a húgom, Nagybabó, egy taxisofőr a Kiskun-ságból, a mongolszemű közértes kislány, Skóbala, Skóbala mamája és papája, a lengyel pap, Borszéki Miki, Bogatir Ábrahám, Illés, Bertha, Rita, Verocska, a kilencvenötös buszjárat összes vezetői, Handel Editke, Édi, Aradi, a feketefejú, Kökörcsin Laji, Okos mama, Bözsike, a knégelman, egy csomó futballista, Kerecsen Pistike, Giccsék, Köbcsi, Borz Ödön, a három Etelka, Janikovszky, Kovács János, Juli, Gyömbérgyökér György, Haraszi egy, Haraszi kettő, Haraszi három, Panna-feleségem és összes testvérei, főleg Madi és mindenki, akit Madi szeret...

- Elég! - ordított a sűrűszemöldökű.

Kicsit összezsugorodott, a szemöldöke se volt már olyan sűrű. De én kíméletlenül folytattam:

- A Medvék, Király Ernő, Margitka és az a pofa, aki fütyörészve szokta verni a buszok oldalát, és a pénzesek és a pénztelenek, a fiúk, a lányok, és Keserű Ilona és Bátor Aladár és Bátortalan Aladár is...

A pasas teljesen összezsugorodott. De én nem szántam meg, keményen felsoroltam mind a kétmillőt.

- Ez az az öt - mondtam.

Előbb kihullott a szemöldöke, aztán teljesen eltűnt.

Hát így mentettem meg a várost!

TÚZ

- Na végre - mondta a keselyű, és elengedte Prométheusz máját.

A hős felsóhajtott - ez volt évezredek óta az első kín nélküli perce -, megmozgatta elgémbe-redett tagjait, láncai csörögtek.

- Lejárt a büntetésem? - kérdezte.

A keselyű megrántotta a vállát.

- Ugyan! De minek strapáljam magam? Nincs már tűz a Földön.

A leláncolt férfi haragosan előreugrott, s bár láncai visszarántották, öklét rázva kiáltotta:

- Hazudsz, kutya!

- Nem kutya. Keselyű - mondta egykedvűen a robusztus madár, s szárnyait próbálgatta, működnek-e a több évezredes kényszerszünet után.

Prométheusz haragja nem csillapodott.

- Végezd a kötelességedet! - rivallt a keselyűre. - Tépd a májam!

- Majd megőrültem! - mérgelődött a keselyű. - Nem érted, hogy nincs már tűz a Földön?

- Azt akarod mondani, hogy az istenek elpusztították az utolsó embert is?

- Ördögöt - legyintett a keselyű -, többen vannak, mint valaha is.

Prométheusz megnyugodott.

- Tűz nélkül nincs élet - mondta magabiztosan -, gyerünk, láss munkához!

- Értsd meg, hogy nincs tűz! Az emberek már nem ismerik a tüzet. Nincs szükségük rá.

- Nem igaz - kiáltott a hős -, tűz nélkül nem tudják elkészíteni az ételeket, télen megfagynak, vakon tapogatóznak az éjszakában.

- Lárifári - mondta a keselyű -, főzőlapokon főznek, központi fűtéssel fűtenek, és mesterséges fénnel világítanak.

- Igen, de mitől kapja melegét a főzőlap, mi táplálja a fűtőtesteket, mi szüli a mesterséges fényt? A tűz!

- Nem a tűz! Az atom, ha annyira tudni akarod. Megnyomnak egy gombot, s máris árad a fény, a meleg. Semmi füst, semmi lángnyelv, semmi faropogás. Sokkal tisztább, veszélytelenebb!

Prométheusz egy ideig komoran hallgatott, aztán felcsillant az arca.

- És a háborúk? Meg a gyújtogatók?

- Sugarakkal háborúznak - mondta a keselyű -, egy szép, láthatatlan sugár, és porrá omlik egy ház, egy város, egy ország. Semmi durroztatás, semmi füst, csak steril por. A gyújtogatás elfelejtett, elavult módszer. Még a tűzoltóság is megszűnt. Még az önkéntes csapatok is. Nincs tűzoltóbál. Önkéntes sugárvédők bálja, az van.

Prométheuszban még egyszer fölcsillant a remény.

- A tábortüzek - mondta -, bujdosók, vándorok, kirándulók tüzei!

A keselyű legyintett.

- Rég nincs. Bármely üzletben egyötvenért kapni műtábornőzet. Fény, meleg elsőrangúan garantált. Nem kell gallyat szedni, fűjni, összeégetni az ujjad... egy gombnyomás, és kész. Ráadásul többször is felhasználható.

- Nem igaz! - üvöltött Prométheusz. A sziklák visszhangozták: „nem igaz, nem igaz.”

- Ugyan, mit idegeskedsz? - zsörtölődött a keselyű. - Gyere, nézd meg magad!

Átballagtak ázsiai falvakon, afrikai dzsungeleken, véget nem érő nagyvárosokon. Az emberek megbámulták őket. Egy keselyű meg egy láncait csörgető, meztelen ember. Hm. Dél-Amerikában kitűnő ajánlatokat kaptak egy cirkusztól. Ausztráliában büntetést fizettek közérköls elleni vétség, Európában csendháborítás miatt. Mert Prométheusznak nagyon csörögtek a láncai. És nagyon meztelen volt. A tűzet az emberek nem ismerték. Micsoda? - kérdezte valamennyi, és bambán rázta a fejét. Tűz, fire, ogony, feuer. Nem, ilyen szó nincs is.

- Hehe - röhögött a keselyű, Prométheusz meg vadul csörgette láncait.

Egy tengerparti ódon városkában találtak egy öregembert.

- Még ezt az egyet kérdezzük meg! - kérte a keselyűt Prométheusz. A keselyű bólintott.

- Tűz - ismételte a szót az öreg, és értelmes fény villant a szemében. - Ott - mondta -, az a nagy ház!

A keselyű alig tudott lépést tartani Prométheusszal.

A hatalmas, düledező épület homlokzatát vasbeton oszlopok tartották. A homlokzaton kissé megkopott, málladozó festékű felirat fehérlett:

TŰZMÚZEUM

- Ez az! - kiáltott Prométheusz -, oda nézz!

- Nono! - mondta a keselyű.

Nesztelenül nyíltak ki előttük a fotocellás ajtók. Hosszú, rideg folyosón baktattak végig petróleumlámpák, gyertyavégek, rozzant kandallók halmai között. Nagy, vitrinekkel teli terembe értek, Prométheusz boldogan rohant az elsőhöz, arcát az üveghez szorította. Pásztortűz - ezt írták a vitrin alá. Bent egy nagy szarvú bika és egy botjára támaszkodó kalapos, csizmás ember lobogó pásztortűzet bámult.

- Tűz! - kiáltott boldogan Prométheusz.

- Föstött - mondta a keselyű.

Prométheusz a pásztortűzre meredt, arca elé kapta a kezét. A tűz nem élt, mint ahogy viaszból volt az ember és a bika is. Sorra rohant a vitrinekhez. Kazántűz, kandallótűz, tábornőz, tűzvész, kovácstűz, futótűz...

- Festve, villanykörte, cinóber, optikai csalódás - kommentálta valamennyit szakszerűen a keselyű.

Mire a terem végére értek, Prométheusz haja megfehéredett.

- Még ott! - kiáltott aztán.

Az egyik sarokban kicsi üvegbura állt, amilyen a fűszerek takarják le az élesztőt. Alatta cédula: „Belső tűz”. A bura alatt nem volt semmi, a keselyű rekedten felnevetett.

Prométheusz ekkor fölkapta a fejét, a fogát összeszorította, az álla kemény lett. Elhatározta, hogy újra fölmege az istenek birodalmába, és ellopja a tüzet.

Az épület előtt búcsúzáskor a keselyű így szólt:

- Tudom, hogy megint el akarod lopni - gunyorosan nevetett -, csak azt mondd meg, hogy minek! A májad úgyis olyan már, mint a darált mák!

Prométheusz aznap éjszaka mégis ellopta újból a tüzet. Égő fáklyával rohant végig a földön, olyan volt, mint egy látomás. Az emberek boldog ámulattal nézték, és felkiáltottak: Tűz!

A TAXI

A sofőr, akire ezen az éjszakán rányitottam a taxiajtót, nem volt már túlságosan fiatal. Aszott proletárcát mély, inkább függőleges ráncok barázdálják. Proletárráncok. Mintha a parányi árkok mélyére kimoshatatlan olajüledék rakódott volna. A szeme pillátlanak tűnik, az orr keskeny nyergén alig látható horpadás. A haja gyér, gondozatlan, látszik benne a nyilván koszos, törött fogú fésű nyoma, zsíros szálak négyes-ötös csoportokba rendeződve, hamuszürke sínekként húzódnak feje búbja felé. Arcán viseli életrajzát. A nyomorult, függőfolyós, hűgyszagú, száradó ingekkel, gatyákkal föllobogózott, gyártövi bérházat, ahol született. A szutykos műhelyt, ahol gyermekkorában a rozsdás drótok, olajtól csöpögő anyacsavarok, nittszegek és pléhdarabok közt matatott. Az arc megőrzött még valamit a mester ütésre lendülő keze láttáni félelemből s a sunyi örömből is, amit az első kuncsaft becsapása okozott. Tág pórusú bőre savanyú, sárgás fénnel homályló kültelki kocsmák párájából is őriz egy leheletnyit.

Egykedvűen várja, hogy megmondjam a címet.

Elnyújtózom mellette az ülésen, csendes káröröm bizsereg bennem. Most majd morcan, ellenségesen néz rám. A visszafelé útra gondol, amit üresjáratban kell megtennie. Húsz kilométer.

A katonai repülőtérrel visszafelé nemigen akad utas.

Persze mondhatná azt is, nem visz ki, neki nem éri meg. De nem meri. A káröröm a fejbőrömet bizsergálja. „Ki tudja, ki ez a pasi, aki éjszaka a katonai repülőtérre hajtat?” - erre gondol majd. Azért, amikor a szavak - „katonai repülőtér” - kihullanak a számon, várok tőle egy kutató pillantást semmitmondó, kockás ingemre, sűrű, gyűrött nadrágomra.

De rám se néz. Indít. Elmaradnak a belváros neon utcái. Egy híd karcsú íve. Gyárak, külvárosok. Már erdőben járunk, a fák törzse a reflektorfényben megannyi fehér villanás.

- Visszafelé nem lesz utasa - mondom.

Csak egy pillanatra néz rám, most látom először egyszerre mind a két szemét. Egykedvű, majdhogynem gúnyos. Most látom csak - mintha az egyszerre látott két szem anód és katód sugara lámpát villantott volna bennem. -, hogy első látásra mennyire félreismertem, mennyire nem hatoltam arca belső rétegeibe. Valami különös finomság bukik ki a ráncok közül, valami szóval ki nem fejezhető. Ha most előadásba kezdett volna a görög művészet arányosságáról, a kvantummechanikáról vagy a zen-buddhizmus lényegéről, egy pillanatig sem csodálkoztam volna.

Lopva a profiljára pillantottam.

Most nem volt rajta semmi fény, semmi ellengő.

Düh fogott el - magam sem tudom, miért.

Valamivel meg kellene bántanom, dobolt bennem. Meg kellene aláznom.

Fensőbbiségesen ült mellettem, mint egy lenyűgöző arányú, görög szobor, mint maga a görnyesztő súlyú kvantummechanika, mint a mindent lecsupaszító zen-buddhizmus.

És hazudni kezdtem.

- Micsoda ostobaság ez - mondtam -, csak rohan, rohan alattunk az aszfalt. Hiába pörögnek a kerekek, hiába nyomja a gázt. Ide vagyunk ragasztva a földhöz... Értelmetlen rohanás! - Itt hatásvadász szünetet tartottam. - Bezzeg amikor mi elemeljük a gépet a kifutópályáról! Az orr az ég felé fűródik...

Semmi közöm a repüléshez. A katonai repteret azért mondtam, mert oda pár száz méterre lakik a szeretőm. Véletlenül. Ugyanúgy lakhatna a vágóhíd mellett is.

A sofőr meg se rezzent.

- Akkor, amikor már a gép felemelkedett, értelmet nyer néhány száz méteres földön rohanás - folytattam dühösen. - De így?! Mint egy rossz vers! Aszfalt, aszfalt, aszfalt.

Megint rám nézett. Mintha mosoly villant volna az arcán. Ebben nem vagyok biztos. Inkább kopott ínyből kisárgálló fogak rémlenek. De lehet, hogy az is régebbi emlék.

Előrehajolt. Rátaposott a gázra. Az öreg Warszawa nekilendült, a sok vihart látott karosszéria berezgett. A sofőr egy aprót nyögött, hátradőlt, s szép óvatosan elemelte a kocsit az útról. A kerekek surrogása megszűnt, sóhajtva ellebegtek mellettünk az útmenti fák koronái. Görcsösen kapaszkodtam az ülésbe, és ámulva néztem a város felszikrázó, elektromos csillagait.

Azóta itt keringünk a kivénhedt taxival a város fölött. A sofőr nem néz rám. Szólni sem szól semmit.

ÁLLATTÖRTÉNETEIM

Ha majd gazdag leszek, tartok egy kutyát. Kertes, családi ház gyümölcsfákkal, vaskerítéssel, otthon mindig fölveszi valaki a telefont, és a hentes jól ismer bennünket... szóval gazdag leszek. Tulajdonképpen azért akarok gazdag lenni, hogy tarthassak egy kutyát. Skót juhász lesz, méltóságteljes, bozontos, már a nevét is kitaláltam: Sir Arthur MacKinley. Csodás kutya lesz, mindenféle mókás és nem mókás rendkívüliségekre alkalmas. És persze: írni fogok a kutyáról. Állattörténeteket. Pokolian szeretnék állattörténeteket írni. De hát jóisten, mikor lesz még az! Sir Arthur MacKinley fölmérhetetlen távolságra ül tőlem. A Gergely utcai hentesnek fogalma sincs, ki vagyok, mindazonáltal, az albérletem tágas és kényelmes.

Hogyan is írhatnék állattörténeteket?

Hacsak Szerdahelyi Lajosról nem írok. Az ám, Szerdahelyi Lajos!

Nem is tudom pontosan, hogyan kezdődött. Tény, hogy Szerdahelyi Lajos egy szép napon megjelent. Akkor még neve sem volt - névtelenül átkoztam szegényt, ősi indulatszavak buggyantak ki belőlem. Otthon azonnal lerántottam a nadrágomat, és vadul lebegtettem a fürdőkád fehér katlana fölött. Szerdahelyi Lajos a jobb nadrágszáramba fészkelte magát, a térd és a boka közé, különös előszeretettel tüntette ki a zokni szegélye fölötti karimát és a térdhajlat lágyabb mezejét.

Árgus szemmel figyeltem, mikor pattog a kis fekete pötty a mérhetetlen, fehér fürdőkádpérin, hogy végre kéjes élvezettel ráereszthessem a vizet. Nem volt ment némi szadizmustól az elképzelés, ahogy kétségbeesetten küszködik a lefolyó szörcsögő örvényében, s percek múlva már a főcsatorna bűzös poklában úszik.

Röhintettem is kettőt.

De Szerdahelyi Lajosnak aztán lebegtethettem! Meglapult a nadrágvarrás biztonságot adó fedezékében.

Nem tartozott az agresszív bolhák közé. Szolid, rendszerető, példamutató életű bolha volt. Délelőtt tízkor reggelizett, kettőkor löncs, délután némi kis sétával egybekötött szabadfoglalkozás, este a boka tájékáról könnyű vacsora. Két nap múlva már megvolt a neve. S egyszer délután kettőkor a Körúton elfogott a félsz: semmi mozgás a jobb nadrágszáramban. Úristen, elvesztettem Szerdahelyi Lajost! De nem, fél háromkor szerényen megmozdult. Elszunyókálhatott.

Éjszakára mindig tisztességesen a nadrágszáramban maradt, gondolom, vizsgálgatta a szövetet összefogó cérnaszálakat, tornázott egy kicsit és aludt. A reggeliig.

Szerdahelyi Lajos bevonult a családba, számon tartott személyiség lett. Jesszus, mondta egyszer a húgom, mikor vakaródní kezdtem, ennyire elszaladt az idő? Tudta, két óra van, Szerdahelyi Lajos ebédel.

Aztán persze... sajnálom, egy bolha maradjon bizalmatlan. Egy délután a legnagyobb lelki nyugalommal mászott ki szabadfoglalkozás közben térdemen átvett jobb lábszáram szabad térségeire. Akkor láttam először. Semmi pöffeszkedő rest kövérség; szép filigrán, világosbarna, kellemes külsejű bolha volt.

Mikor elpattant két kegyetlen körmöm közt, összeszorult a szívem. Szomorúan bámultam a hamutartó limlomjai közé, ahol szétlapított teste eltűnt.

Később megbántam, hogy nem egy szép tiszta papír közepén szenderítettem jobblétre. Körülkeríthettem volna tintával, s odaírhattam volna: Itt nyugszik Szerdahelyi Lajos.

Bár ez se lett volna jó.

Ezt Gerzson óta tudom.

Gerzsonnal eleinte egykedvűen szemléltük egymást. Azt hittük, soha nem zavarjuk egymás köreit. Ez más oldalról persze azt is jelenti: nem hittük, hogy valaha is összebarátkozunk.

Gerzson nagy szorgalommal szövögette hálóját az ágyam fölötti sarokban, megfigyelésem szerint soha semmit sem fogott, a jó ég tudja, miből élt, mindenesetre ott lakott már egy hónapja. Mondom, nem történt köztünk semmi különös, mindössze egy este mondtam neki, ha éjszaka meg találna csípni, hát nem tudom, mit csinállok vele. Gerzson erre olyan megbánottan hallgatott, hogy elszégyelltem magam. Ne haragudj, Gerzson - mondtam, s tulajdonképpen akkor derült ki, hogy Gerzsonnak hívják.

Egy reggel méla, mozdulatlan lustaságba dermedve ültem az ágyam szélén, tűnődve, melyik cipőmet húzzam föl előbb (a lusta embernek tökmindegy, min tűnődik, csak mozdulnia ne kelljen), s mikor végre nagy nehezen megmozdultam, kiderült: Gerzson a fejemhez kötötte a fonálát. Összekötött a mennyezettel. Ki tudja, mióta várt erre az alkalomra, hogy végre felfedezzen egy, az ágy egyhangú síkjából kiemelkedő, szilárd pontot, ahova az alapszálat kötheti. Nyilván valami félelmetes hálólabyrinthot tervezett, úgy képzelte, beszövi az egész szobát, csodálatos pókháló katedrális épít. S ekkor, bumm, felállok. Óvatosan fejtetem le tarkómról a szálat, Gerzson ijedten menekült a mennyezet felé, abban a pillanatban biztos csalódott a világban, amely durva gesztusaival foszlányokra zúzza a pókzszenialitást.

Azt hittem, Gerzson többé nem kísérletezik. De kísérletezett. Akárhányszor elanyátlanodva, félálomban ücsörögtem az ágy szélén, Gerzson serényen összekötött a mennyezettel. Gondolhattam volna arra is, hogy mindez lustaságomat kipellengérező ironikus pókgesztus, de valahogy ez akkoriban eszembe sem jutott.

Megszoktuk ezt a szertartást, Gerzson később már nem is menekült olyan vehemensen, mikor kénytelen-kelletlen széttéptem a nagy mű alapfonálát. Tökkelütött módra csak hetekkel utána jöttem rá: a nagy mű már kész, ezek a reggeli fonálláncolások egy pók barátságának kézzelfogható jegyei. Akkor is, ha nem azok.

Félálomban egy pókfonállal összekötve a mennyezet különleges világával, gyakran támadtak kényszerképzeteim. Ám keljek föl, menjek, tegyem a dolgom, de azért hagyjak ott magamból egy részt, valami ki-tudja-milyen szilárd vázat, amihez egy pók örök időkre bízvást hozzákötheti a fonálát. Az ember félálomban sok lehetetlent kigondol.

Aztán meglátogatott egy lány, a szobám egyszeriben barátságossá vált tőle, a falon fények úszkáltak. Rögtön fölkiáltott: „Jaj, egy pók!” „Persze - mondtam -, Gerzson.” Nem tűnt fel neki, hogy a pókot Gerzsonnak hívják. Azt mondta: „Nem maradok egy pókkal egy szobában!” Mondom: Gerzson a barátom, minden reggel összeköti a fejemet a világmindenséggel. „Ne hülyéskedj!” - mondta a lány. Elszomorodtam. Azt hittem, a fényesség, ami vele jött, most rögtön elmúlik. De nem múlt el. „Csapd agyon” - mondta. Ráztam a fejem, Gerzson akkor még azt hihette, nem árulom el. Persze elárultam. „Én kimegyek - mondtam -, csapd agyon, ha akarod.” Most már tudom, ez nagyobb bűn volt, mintha saját kezűleg öltem volna meg.

Kívülről hallottam a csattanást. Gerzson egy pacni volt a falon, nyolc lábából hat lehullott, a maradék kettő segélykérően simult a mészre. A lány le akarta piszkálni, de nem engedtem. „Egy döglött póktól csak nem félsz?” Azt mondta: nem.

Így aztán Gerzson azóta is itt van.

Sir Arthur MacKinleynről bizonyára szebb történeteket írhatok majd.

ELKÉSETT FÜTTYÖGETÉS

Hát fura egy alak volt ez a Szarvaspataki - őt adták mellém, hogy kísérjen el a szállodába.

- Sváb vagy, mi? - kérdeztem tőle. - A svábok magyarosítanak ilyen marhaságokra, hogy Szarvaspataki, Vérhalomközi meg fityfene.

- Hehe - heherészett, és a hátamra vágott -, te meg Kis vagy. Bár az se rosszabb. Egy s-sel, vagy két s-sel?

- Eggyel.

- Bruhaha - röhögte -, mégis rosszabb!

Megállt egy koszos cipőkirakat derengő fényében, kihízott, egygombos zakója feszült a pocakján, s most vettem észre, hogy bokán felül érő hajtókás nadrágot visel. Csupa eldobni való, kinőtt holmi. Egy pillanatra úgy tűnt, hogy maga Szarvaspataki semmivel sem különb ruházatánál, csak éppen senkinek sem volt még érkezése szemétdombra hajítani őt.

A feje azonban más volt. Szókratész-fej, de pohos, germán kiadásban, kis, tömpe orra csupa szenvedés, s a szőke, borzas haj is, ahogy körülfolyta feje teteje pihés kopaszságát, hát az is valami megejtő volt. Különösen ott, annak a vacak kirakatnak a fényében.

- Te Kis, te megkedveltél engem. Ne is tagadd - mondta, és bizonytalanul magasba emelte a jobb keze mutatóujját.

- Aha - morogtam, és a sarok felé indultam, mert valami kocsmafélének fényei villogtak arra.

- Kocsmá hát - rivallt Szarvaspataki -, a csapos puszipajtásom!

- Minden csapos ebben a porfészekben, mi?

De ügyet sem vetett a közbeszólásra.

- És miért kedveltél meg? - kérdezte. A hangja elvékonyodott, tömpe, látszólag mozgékonyagra képtelen orra úgy rezgett, mint egy angóranyúlé.

Muszáj volt végiggondolnom, hogy miért is kedveltem meg. Ott ült a többi nagykutya között. Azok pizszokul rázták a rongyot. Hogy így, Kis elvtárs, meg úgy. Ez meg csak kopasz volt.

- Azért, mert kopasz vagy - mondtam.

Sértődötten rám nézett. Meg tán mérgesen is, mert az orra megkeskenyedett.

Elvékonyodott hangon, majdnem suttogva mondta:

- Marháskodsz!? Most marháskodsz velem!?

- Mi van? Buzeráns vagy te!? - kérdeztem tőle dühösen.

- A nagyanyád! A jó nagymamikád, az! - sziszegte, és megállt, nekitámaszkodott egy villanyoszlopnak.

- Pedig hát a kopaszságod miatt - mondtam neki bocsánatkérően. - Olyan magától értetődően viselted a kopaszságodat a sok handabandázó, válltöméses frizurakirály között.

Kutyaként nézett rám a villanyfa mellől. A szempilláját így árnyékban lehetett látni. Fényben nem. Olyan szempillája volt, mint egy kese kocának.

- Hát ezt elhiszem - mondta lassan -, látod, ezt elhiszem.

És mentünk be a kocsmába.

Itt újra nem lehetett látni a szempilláját. A szemöldökét se nagyon.

- Szeletem, Rudi úr - ordibált a csapos Szarvaspatakinak, és felém bökött -, neki is?!

Bólintott.

A csapos elénk csúsztatott a lucskos bádogon két konyakot meg két pohár sört.

Szarvaspataki gyanakodva rám pislantott.

- Komolyan mondtad, ezzel a kopaszsággal?

Éppen csak ránéztem. Ebből megtudhatta, hogy komolyan.

- Még egyszer - mondta a csaposnak, és lenyomott a pult meg a fal közé egy söröshordóra. - Mesélj magadról valamit. Valami fontosat!

- Ne hülyéskedj! - mondtam, és lóbáltam a kezemben az üres söröspoharat.

- Nem hülyéskedek - az orra megint, mint a nyúlé.

Tudtam, hogy mesélni kell valami fontosat.

- Egy spinkónál voltam egy hete - mondtam -, a férje éppen Angliában van. - Elhallgattam.

- Na! - biztatott.

- Lehet, hogy nem is fontos.

- De az - mondta határozottan -, igenis, fontos.

Megtekert nyakkal néztem egy darabig, a poharat se lóbáltam. Honnan a francból tudja, hogy fontos? Mert az volt.

- Na igen, és füttyögettek meg hujgattak a srácok a ház előtt. Szemben valami kultúrház van. Beatzene meg ilyesmi... annak a nőnek nagyon szép combja volt. Mint az alabástrom.

- Mint micsoda? - kérdezte mohón.

- Alabástrom.

- Az milyen?

Bambán néztem rá. Elröhintettem magam.

- Nem tudom. Az anyja keservit, fogalmam sincs, milyen az alabástrom!

Tényleg nem tudtam, az jutott róla eszembe: alabárd.

- Nem baj - legyintett -, folytasd.

- Feküdtünk egymás mellett. A falak sárgák voltak. Szórt fény... azt hiszem jó nő... „Mi van veled?!” - kérdezte. „Nem hallod, füttyögetnek” - mondtam. „Kis hülye huligánok - válaszolta -, ide járnak hacacározni...” Egy bérházban voltunk a második emeleten. Magamra kaptam egy fürdőköpenyt, és kióvakodtam a loggiára. Három srác állt a kultúrház előtt, és füttyögettek. Semmiért, csak úgy bele a vakvilágba. Szép, loboncos hajú srácok. Igaz, este volt már, sötétedett, lehet, hogy nem is voltak loboncos hajúak. Én meg ott álltam a loggián, trotyakosan, igaz, a térdemben, a mellemben, a csontjaimban egy jó nagy szeretkezéssel. De azért trotyakosan. Ezek meg füttyögettek ott. Leüvöltöttem nekik: „Mi az, srácok, nincs nők?” De csupa szeretetből, azért mert szerettem volna köztük állni... Azt hiszem. Azok ott lent abbahagyták a

fütytyögetést, és az egyik fölkiabált. „Tökfej!” - azt kiabálta. De én biztosan tudom, hogy szeretetből.

- Egész biztos - mondta áhítattal Szarvaspataki.

- A nő meg örültezett, és rángatott befelé. „A szomszédok, a szomszédok!” - lihegte. Én meg már nem akartam mellé feküdni. Irtózatosan szerettem volna ott lent fütytyögetni meg hujgatni a srácokkal.

- De visszafeküdtem - mondta szomorúan.

Elhúztam a számat. Hát persze, visszafeküdtem.

Kint az utcán a vállamra tette a kezét. Bár ez kényelmetlen lehetett neki, mert jóval alacsonyabb volt nálam.

- Kerülünk egyet, jó?

- Tőlem, akár ne is mondtad volna, úgysem tudom, merre van a kosz szállodátok.

- Nono - mondta -, új szálloda - és a vállamra csapott.

Egy ramaty mellékutcában állt meg velem, kétszintes, szemmel láthatóan új családi ház előtt. Az ablakból tompa fény szüremlett a fejünkre. Most megint meghatóan volt kopasz.

- Hehe - röhögött rám kislányos szemérmesen, és négy ujját a szájába dugta. Fütytyentett... fittyfiufütyty... csak úgy harsogott. Én meg mint egy oroszlán: hujuuhuhuj! Ő is. Erre én fütytyögettem. Zenebona, gilingalang!

Az ablakon kihajolt egy férfi. Fürdőköpenyben.

- Trógerok! Rohadt huligánok! Takarodjatok!

Nekem üvöltött, félhangosan mondta, mint aki nem akarja ezt a szerencsétlen, szétcincált csendet háborgatni.

- Tökfej! - üvöltötte neki Szarvaspataki.

- Vén, kopasz állatok! - kiabálta amaz, most már ügyet sem vetve a csendre.

Mi meg futóra, neki a sötét utcának.

A saroknál lassítottunk. A futástól kalapált a szívem, fű, de öreg vagyok! Ezt akartam mondani. De nem szóltam. Nézem ezt a marha Szarvaspatakit. Sír. A jó fenébe! Egy darabig ballagtam mellette, aztán a vállára tettem a kezem.

- Süket, hát miért nem mondtad? - morogtam szelíden. - Valami nőd lakik ott? Szeretőd? Feleséged?

Óvatosan kihúzta magát a kezem alól.

- Nincs nekem senkim - mondta -, nem is volt soha. - És barátságosan a hátamra paskolt. - Jó srác vagy. Isten bizony. Az a fényes ott a szálloda.

Ezzel otthagytam.

RÉSZEK

A fickó egy szögletes orrú lánnyal ült. Bár meglehet, hogy én voltam részeg. Esetleg a szögletes orrú lány is velem volt. Nem tudom. Mindenesetre együtt ültünk ezzel a fickóval.

Szeretném elmondani az arcát. Persze... az ő arcát vagy az enyémet? Szóval azét, aki a szögletes orrú lánnyal ült. De a szögletes orrú lánnyal ülő férfi arca nem elmondható. Arc. Ennyit mondhatok róla.

- Van egy kitűnő barátom - szólt az Arc -, bizonyos Sándor. Ő már megmondta.

- Milyen Sándor? - kérdezte a másik.

- Petőfi. Petőfi Sándor. Ő már megmondta. A harc hiábavaló, de harcolni kell. Csak a harc, amely úgyszólván hiábavaló, az az egyetlen, ami nem hiábavaló.

- Na jó - mondta a másik -, valamelyikünk részeg.

A szögletes orrú lány mellől mondta vagy vele szemben? Nem tudom.

Na igen, Petőfi Sándor! Van egy ilyen fiú, akit agyonszúrtak. Lándzsával, dárdával, pikával, vagy ilyesfélével.

- Ez persze nem fontos.

- Micsoda?

- Semmi - ordított.

Csak tudnám, hogy ő volt a szögletes orrú lánnyal vagy én. Mert ez az ordítás más így és más úgy. S különben is: melyikünk ordított?

- Évekig laktam ott - mondta.

Tudtam, hogy ez már más ügy, egy nagy ugrás a barátjától (Petőfi Sándor vagy kicsoda) - szóval évekig lakott valahol. Úgy mondta, ahogy az albérletben lakók szokták mondani. Ennek, hogy „laktam”, nem volt sok hitele.

Pedig hát ott laktam. Albérletben. Ezt igazolhatja könnyedén a szögletes orrú lány.

- És én soha - folytatta, és mondott még egy hosszú, kacskaringós mondatot, de nem figyeltem oda. Csak annyit jegyeztem meg: „És én soha”.

Figyelmesen nézett rám.

- És te soha - mondtam az odafigyelők egyetértő ábrázatával. De ez hazugság volt. Az odafigyelés is meg az egyetértés is. Ebben persze nem vagyok biztos. Attól függ, melyikünk ült a szögletes orrú lánnyal.

- Te állat - mondta -, de nagy állat vagy!

Meg kellett volna sértődni, de kinek van ereje megsértődni, amikor olyan igaz. Nagyon is igaz. Meg részeg is az ember. S ráadásul nem sértődős részeg.

- Minden albérletben képek lógtak.

Lógnak, általában lógnak. A képekre ez a legjellemzőbb - gondoltam akkor -, hogy lógnak.

- Két évig laktam a Ferdeszájú Márikánál.

Jó név, nagyon jó név. Ferdeszájú Márika! Biztos nem is így hívták. Ahhoz túlságosan jó név.

- Kovács Ilona volt hivatalosan, igaz?

Elhúzta a száját.

- Ferdeszájú Márika! Mit is mondtam?

- Hogy két évig laktál nála.

- Igen, és a képek!

- Képek lógtak a falon.

A szögletes orrú lány felállt. Valahova el kellett mennie. De látszott rajta, hogy visszajön. Mert nem volt teljes az öröm attól, hogy felállt. Aki véglegesen el akar menni, az nem így áll fel.

- Azt kérdezte tőlem: Ön, ugye, albérlő? Mondom: igen. Fehér köpenyt viselt. Vagy kéket. Milyen ágya van? - kérdezte erre. Röhögni való. Arra gondoltam, olyan ágyam van, amelyikben mindig nyirkosak a lányok. Bár ez képtelenség. Valamennyi lány nem lehet nyirkos.

A másik arra gondolt, hogy érdekes, ez a szögletesorrú is mindig nyirkos.

Hogy ki gondolt erre, ő vagy én? A fene tudja, melyik volt a szögletesorrúval.

- Nyirkosak - kiáltottam.

- Igen, de neki nem ezt mondtam. Azt mondtam neki: barna ágyam van. „Biztos benne?”, kérdezte ő. Nem, mondtam, nem vagyok biztos, lehet, hogy fekete.

- Főlösképpen röhögött - mondtam kiségtőleg.

- Nem főlösképpen, fölényesen - emelte fel az ujját a másik -, nagyon fölényesen. És azt kérdezte: „Vannak képek a szobában?” Vannak, mondtam. „Milyenek?”, kérdezte ő. És gondolkodtam és gondolkodtam.

- Nem jutott eszedbe.

- Nem.

- Két éve laktál ott.

- Igen, két éve.

- Jó, nem emlékeztél, hát nem emlékeztél!

A szögletesorrú visszajött, odaült amellé, akivel volt.

- A skót viszki itt harminchárom forint - mondta egyikünk. Valószínű, az, aki nem a szögletes orrú lánnyal ült.

- És mit gondolsz, mit csináltam? - kérdezte, rá se bagózva a skót viszkire, az, amelyik albérletben lakott.

- Fogalmam sincs - mondta a másik.

- Hazamentem, és megnéztem a képeket.

Egy rózsaszín ruhás pincérlány skót viszkít hozott. Nagyon szép, látszólag száanalomra méltó lány volt. De egyikünk sem merte megszólítani, hátha a hangjából kiderül, hogy nem is száanalomra méltó.

- Szóval megnézted.

- Igen. Két évig nem vettem észre. De akkor megnéztem. Egy macska ült a képen. Kicsit bandzsa macska. Nagyon fehér. És jobb felől mellette egy gyümölcsös kosár. Almákkal, körtékkel. Minden almán jól látszott a fény.

- És a körtéken?

- A körtéken? - kérdezte elgondolkodva. - Miféle körtéken?

- Még kérjél skót viszkít - mondta a szögletes orrú lány.

Az, amelyikünkkel volt, intett a rózsaszín ruhásnak, és azt mondta:

- Még egy skót viszkít! - aztán ránézett a másikra, és megkérdezte: - Van pénzed?

Nevetséges. Egy fél deci skót viszki csak harminchárom forint. Kibírják. Kibírjuk. Kibírom. Egynapi keresetemből majdnem három skót viszkire telik. Ámbátor a Makk Bikában hétért kapsz egy fél konyakot. De oda a szögletesorrú nem jön be. Az ám, melyikünkkel is volt?

- És?

- Mit és?

- A képek.

- Ja. Attól kezdve megjegyeztem ezt a képet. A barátom, Mihály...

- Csokonai Vitéz - vetette közbe.

Elmerengve rá nézett.

- Kicsoda?

- Csokonai Vitéz Mihály.

- Nem. Egy másik, Borbás Mihály.

- Tudhattam volna - mondta a másik.

- Nem tudhattad volna.

- Na jó, nem tudhattam volna.

- De igenis, tudhattad volna, mert te vagy az a Borbás Mihály.

Ordított.

- Vagy te - mondtam én békítőleg.

- Lehet, persze, lehet, hogy én.

- Mit mondhatott Borbás Mihály?

- Hogy felejtsem el. Hogy ne gondoljak arra a képre ott az albérletben.

- Igaza van - mondta a másikunk -, Borbás Mihály, akár te vagy, akár én, egy észkoncentrátum.

- Persze hogy igaza van, de hogyan felejtsem el?

- Két évig észre sem vetted.

- Itt van - ütögette a tarkóját -, milyen agy ez, hogy kitörölhetetlenül őrzi a gyümölcstálas macskát!

- Még skót viszkít - mondta a szögletesorrú.

A pincérlány rózsaszínűen odalebegett. Még szánalmasabb volt, mint valaha.

- Magával szeretnék élni - mondta neki valamelyikünk.

Elképzeltem, ahogy este fáradtan hazajön a pincérlány, és az ölébe hajtom a fejem.

A pincérlány nem értette. Látott már máskor is részegeket.

- A macskának durung lába van, jól láthatóak rajta a karmok.

- Nincsen macska tövis nélkül. Felejtsd el! A méregzöld biliárdasztalra emlékezz s a vörös falakra.

- Azzal a képpel sohasem éltem együtt.

- Akkor is rá emlékezz.

Fölugrott, körülrohanta az asztalt.

Egy hosszú úr jött oda, a nadrágján fekete csík. Ahogy a tábornokoknak vörös, neki fekete. Valamit mondott. Talán azt, hogy nem kocsma ez. De látta, hogy skót viszkít iszunk.

- Hát miféle agyam van nekem - mondta emez, már az asztalnál ülve -, hát miféle agysejtek vannak ebben a rohadt koponyában! Megörzik azt a gyümölcstálat meg azt a szörnyű macskát. Hát miért ítéltettem erre?!

- Még skót viszkít - mondta a szögletesorrú.

A pincérlány már tűnőfélben lebegett körülöttük a rózsaszín ruhában.

- Magának van otthon képe? - kérdezte tőle.

- Milyen képem? - csodálkozott a pincérlány.

- A falon, a falon lóg kép?

Megrántotta a vállát.

- Hát nem tudok ettől megszabadulni! Miféle istenverés ez? El akarom felejteni!

- Sohasem felejted el - mondta kárörvendve a szögletes orrú lány -, sohasem!

Pedig biztos oda sem figyelt. Csak látta: valaki üvöltve kesereg, mert nem tud valamit elfelejteni. S erre kárörvendően azt mondta neki: Sohasem felejted el!

S igaza van! Oda se figyel, és igaza van!

A macska a gyümölcstállal. A művész szemből ábrázolta, mert oldalról nem tudott macskát festeni.

- Szereted ezt a pincérlányt?

- Szeretem. Nagyon szeretem.

- Őmellette el tudnád felejteni albérleted festményeit?

Nem tudtam (vagy nem tudott) válaszolni, mert a szögletes orrú lány éktelen vihorászásba fogott, s az, amelyikünk vele volt, ettől elszégyellte magát.

SIMF, A FÜST

Az embert, aki becsöngetett, enyhe naftalinszag lengte körül. Simf bárgyún állt vele szemben a félig nyitott ajtóban - zavarban volt, mert tévénézés közben vajás kenyeret rágsált, és még nem tudta lenyelni az utolsó falatot. Rágogatott hát, s hebegve kérdezte:

- Mi tetszik?

- A zongora miatt jöttem - mondta az ember, és Simf azon tűnődött, vajon a lehelete vagy a ruhája naftalinszagú-e? Valószínű mind a kettő - gondolta, s szolgálatkészen szélesebbre tárta az ajtót. A férfi könnyed - túlságosan is könnyed - léptekkel átlibegett az előszobán, s benyitott a szalonba, ahol Simfék büszkesége, a páncéltökés, fekete hangversenyzongora állt. Bő fekete talárban volt ez az ember, aki a zongora miatt jött, s amikor Simf a nyakára nézett, olyan érzése támadt, hogy száraz, tág pórusú bőre is naftalinnal van átitatva.

A felesége kikukkantott az előszobába, kérdően nézett az ajtóban tétovázó Simfre.

- Az ember - mondta Simf -, a zongora miatt. - Végre sikerült lenyelnie a falatot.

- Miféle ember?

- Talán te hívtad. Nem?

- Megörültél? - kérdezte az asszony, erre Simf is megélenkült, egyszerre léptek be a szalonba. A fekete taláros a felnyitott zongora mellett állt, valami szerszámmal a húrok közt matatott, majd abbahagyta, a klaviatúrához lépett, leütött egy billentyűt. A hang rekedten kotkodácsolt elő a hangszerből, a taláros feléjük fordult, és elégedett mosollyal mondta:

- Menni fog!

Újra visszalépett a húrokhoz és a szerszámahoz.

Simfné kiáltani akart, hogy hiszen most hangoltatták a zongorát, de bennakadt a szó, észrevette, amit Simf már korábban is sejtett, hogy a taláros lába járás közben nem érinti a padlót, súlytalanul lebeg, akár a füst.

- Menni fog - ismételte meg az ember, feje bent a zongorában, mintha el akarná harapni a húrokat, hallatszott az elernyedő drótok mélyülő nyöszörgése.

- Csinálj hát valamit! - mondta kétségbeesetten Simfné, és kirohant a szobából.

Simf könnyed léptekkel a zongorához ment - majdnem olyan könnyeden, ahogy a taláros járt, bár a padlótól azért nem tudott elszakadni -, végigfuttatta ujjait a billentyűsoron, a zongora őrült, reszelős hangokat hallatott, a leeresztett húrok jóval az ütés után is pöngtek, reményteljes hangzavar töltötte be a szobát.

- Ó - mondta Simf -, de hiszen ön...!

Az ember egy pillanatra abbahagyta a munkát, Simfre pillantott, Simf, mintha most jutott volna tudomására, hogy megnyerte a főnyereményt, megtántorodott, kivörösödött, szeme is, szája is O betűt formázott.

- De hiszen ön...! - nyögte boldogan.

- Igen - mondta az ember -, a zongoralehangoló vagyok.

A zongoralehangoló elég sokat kért a munkáért, de Simf alku nélkül rohant át a gardróbba - az asszony ott tartotta a pénzt a fehérenemű között -, földre szórta az ingeket, törülközőket, lepedők fehér pillangói röpködtek körülötte, ó, micsinálsz, micsinálsz, sikoltzott az asszony, de Simf rá sem hederített.

- Az abszolút hallást is meg kell fizetni - mondta. Neki abszolút hallása van, egyetlen jó hangot sem hagyott.

Az örömtől meg-megtört a hangja, a bankjegyeköteggel átrohant a zongoralehangolóhoz. A taláros - markában a pénzzel - körülnézett.

- Nagyon jó belső szerelőket tudok - szólt. - Elektromos, asztalosmunka, parkett, festés... - Megmondta a telefonszámot.

- Kitűnő! - rivallta Simf, s már tárcsázott is.

- Meg kell mondanom - recsegte a kagylóba egy hang -, nem olcsón dolgozunk.

- Nem baj - vágott közbe Simf -, csak jöjjenek.

Először a festők láttak munkához fakalapácsokkal és vakarókkal, jézusmária, jézusmária, jajveszékelte Simfné, tíz évig gürcöltünk, koplaltunk, fogunkhoz vertük a garast - Simf rámosolygott: csak hadd dolgozzanak a fiúk.

A festés eltűnt a falról, a meztelen vakolatot vésték már a villanyszerelők, széles mozdulatokkal tépkedték az ablaküvegeket, az asztalosok kitépték helyükből a nyílászáró tokokat, átfütyült a házon a novemberi szél, jaj, istenem, jaj, istenem, kiáltozott Simfné, Simf szánakozva ránézett, megsimogatta, kifizette a szakembereket, és gyengéden megfogta a felesége karját.

- Gyere!

Rohanva keltek át utcákon, tereken, itt csókoltál meg először, motyogta Simfné egy parkban, vagy legalábbis valami ilyesmit mondhatott, meg talán azt, hogy erre sétáltunk valamikor, emlékszel, daloltak a hársak, október van, mormolta Simf, átszáguldottak egy aluljárón, a nyári meleg esők elől, mondta Simfné, és megszorította férje kezét, az meg biztatóan rámosolygott, szeretlek, drága, suttozta, és átvonszolta a felségét a kapun, ahol annyi hosszú órát töltött el ifjúkorában a menyasszonyától való véget nem érő búcsúzások közben.

Az apósa és az anyósa plédbe csavart lábbal ült a cserépkályha mellett, kellemes meleg szobában, minden ragyogott a tisztaságtól, ahogy szokott, fénylettek a biedermeier vázák, a bútorok tükrös felületei.

- Szeretem a lányukat - mondta ragyogó arccal Simf -, kedves mama, kedves papa, engedjék meg, hogy visszaadjam.

A két öreg felé tolta az asszonyt, mélyen meghajolt, lengette képzeletbeli kalapját.

- Boldog vagyok - mondta -, boldog! - és kirohant.

Vissza a már díszeitől megfosztott házba. Vidáman dolgoztak a tetőn a cserepezők, a bútorkereskedő kicsit sokat kért a bútorok eltüntetéséért, a koloniál dolgozószobáért különösen magas árat számított, de Simf fizetett, csak vigyék, minél hamarabb. Munkához láttak az ácsok, ledobálták a cserepektől megfosztott faszerkezetet, a szarufákat és mestergerendákat, s már jöttek is a kőművesek, röpködtek a téglák, az inasok nyakatekert dallamokat fütyörésztek, a fal fogyott, fogyatkozott, Simf pálinkát hozatott az embereknek, hogy jobban menjen a munka. Aztán eszébe jutott a diplomája, átrohant a főiskolára, hosszú, izzasztó vizsgába került, míg végre megfosztották mérlegképes könyvelői képzettségétől, az érettségi

bizonyítványát már viszonylag könnyedebben minősítették semmisnek, az általános iskolai végzettség, az írás és olvasás tudományának visszavonása már szinte gyerekjáték volt.

Mire hazaért, már eltűnt a háza, az építőanyagokat elhordták, egy kertészbrigád tevékenykedett csak az udvaron, tépték a málnabokrokat, fűrészelték a gyümölcsfákat. A fű kiirtásáért különösen sokat kértek, de szerencsére Simfnek még a borsos vizsgadíjak kifizetése ellenére is maradt némi pénze.

Fújt a szél, ott állt egy szál magában a telek közepén, s rikoltozott örömében. Egy embert látott közeledni. Fekete talárban volt, a kezében szabócentit s ollót tartott. Meghajolt Simf előtt.

- Ó, persze - mondta Simf -, az úriszabó!

A taláros udvariasan megmondta, mennyiért csinál egy fazont. Simf végigkutatatta a zsebeit, kiguberálta az összeget. A szabó hosszan méricskélte őt a centivel, minden méretet gondosan följegyzett egy pepita noteszba. Aztán ollójával elegánsan belehasított Simf ruhájába, és letépte róla előbb a zakót, aztán a nadrágot és az alsóneműt.

Simf meztelenül állt egykori telke közepén. Mi tagadás, fázott. Boldogtalanság és valami meghatározhatatlan utáni vágyakozás töltötte el, de olyan erővel, hogy szinte fizikai gyötrelmet érzett.

Tanulnom kell - gondolta -, megnősülni és telket venni. A telekre ház kell, a házba bútorok, zongora... - Az ég felé emelte arcát, nyüszített. Tenyerével elfedte szemérmét, és futni kezdett, a mozdulatlan levegő átforrósodva süvített mellette. Futott. Könnyedén, a lába már nem is érintette a földet. Mint a füst.

SZERELMES TÖRTÉNET

Egy csendeske, vékonypénzü horkolás kiment az ablakon. Sajgott, nagyon sajgott a szíve. A párkányon - hat emelet magasságban - tétován megállt, belefűlelt a nehéz, nyári éjszakába, talpában kis fájdalom bizsergett, a seb, amely akkor szakadt rajta, amikor egy erőteljes lendüléssel levált Simf „ó”-formára nyitott ajkáról.

Most aztán hova legyen?

Krrr-hrrr, hallatszott felőle, ez volt a horkolás élete, hrr-krrr-hiü.

Az ágyban megmozdult a szőke nő, hopp, a horkolás megijedt, fejest ugrott a mélybe, krrr-hrrr, ellebegett a bérház nyitott ablakai előtt.

Ó, Simf, miért kellett idehoznod ezt a szőke nőt, minek? - gondolta sírósan, és kikötött a vaskerítés egyik lándzsahegyén, lobogott rajta láthatatlanul, mint egy szomorka-bomorka lidérc. - Milyen jól megvoltunk eddig, napközben jóízűeket szundítottam a melled közepében, éjszakánként meg, mint egy zászló, ziii-zuuú, a jó meleg ajkadon, aj, Simf, minek kellett neked ez a szőke nő, ez a szőke minek kellett neked? Lám, hogy föl pattant, rázott, rugdosott, Simf, csavargatta az orrodát. „Nem tudok a horkolásodtól aludni! Ne horkolj!” Pedig milyen lenge és szerény vagyok! A horkolás végignézett magán, karcsú volt tényleg, finom vonalú, éppen csak zzií-zzuú, krrr-hrrr. Alig-alig. Csendeskén.

Hű, de fázott a kerítés lándzsahegyén! Pedig hát nyár volt, meleg, füledt gőzöket leheltek a folyondárok. Az utca meg, mint egy kiszáradt folyómeder. Nagy árnykrokodilok moccantak benne. Krrr-hrrr, a lenge horkolás ellendült a kerítésről, libegett lefelé a lejtős utcán, a hangja megborzosolta a virágszirmokat.

Nem is tudta, miért arra indult, céltalan, tétova lebegéssel úszott a kerítések tövén. Félt. A tárt ablakokon az utcára áradt az álom megfoghatatlan illata, s ni csak: a horkolás mozdulatlanra dermedt. Horkolást hallott, mély, erős basszust, recsegőt, hű, hogy sivített, harákkolt, hörgött, kerregett! Az ablak felé libbent, amelyen a hang kiáradt, a párkányra könyökölt. Te ég, micsoda testvér; mint egy török basa, mint egy királyi biztos, mint egy cirkuszi erőművész dagasztotta a mellét egy rézsín orr előtt.

- Krrr-hrrr, gyere velem - suttogta odakintről -, árva vagyok. Hagyd itt ezt a rézsínű orrt, hagyd itt ezt a birsalmaszagú szobát.

De amaz rá se hederített, csak a szemét villantotta oda, kotródj, tökéletlen, és még jobban düllesztett és domborított.

Megszégyenülten sompolygott tovább, most már nem szólított meg senkit, csak be-belesett az ablakokon. Látott finom csipkehorkolásokat, rikító fűrésztelep-horkolásokat, trubadúrhorkolást, selyemhorkolásokat, mozdonyhorkolásokat. Jaj, de irigykedett! Miért is kellett az a szőke nő!?

Ha akarta, súrolta a gesztenyefák lombját, ha akarta, borzosolta a füveket, ha akarta, esőcsatornába bújt (hű, hogy visszhangzott), ha akarta, felcsücsent a villámhárítók hegyére. De hát egyedül, színes-szín egyedül!

Még szerencse, hogy meglátta az alabalást. Ménkü nagy csizmáját előretolta az alabalás, a két csizmaszár, mint két ágyúcső, úgy meredt feléje, az ágyúcsővekbe lógott a lába, s folytatásként ott tornyosult a teste egy padon, a feje félrenyaklott, és a bajsza alatt egy virtuóz horkolás

tevékenykedett. Igazi művész volt, vékonyka íkkel csilingelt, úkkal és ükkel dobolt, reszelt errekkel, kattogott kúkkal, fújtatott effekkel.

- Fiúkrúeff öikkfrúhhríhrr - így muzsikált.

Simf horkolása odatelepedett az alabalára, elbűvölten nézte a művészt.

- Ó, ha megengedné! - mondta kisvártatva.

- Íű mirricsorrodáát űí? - kérdezte.

- Hogy veled együtt... - suttogta reménykedve.

- Takküarroddjjjú!

- Nem és nem - kiáltott Simf horkolása -, mától az alabalás horkolása leszek! Az övé, igenis, az övé akarok lenni!

És odatolakodott. De a másik kidüllesztette a mellét, rúgkapált, dörgött, hiába ügyeskedett Simf horkolása, sehogy se fért már az alabalás bajsza alá.

Na, zene és bona!

És, hopp, fölébredt az alabalás. Művészi horkolása huss, már be is a mellébe. Ott lapult a jó melegben.

Emez meg, szegény, kint rekedt. Visszacsücsent az alabalára. Az alabalás dörzsölte a szeméből az álmot.

- Mi? Khm! Ki? Hihaj! Én itt a városra vigyázok! Kia?

És mit tesz isten, horkolást hall. Fölugrik, kapja az alabalát. Nekiszegezi egy jázminbokornak. Az előbb mintha a feje fölül jött volna a horkolás, most meg, né, a jázminbokorból. Óvatos macskaléptekkel megindul a bokor felé, maga előtt tartja az alabalát. Azon meg ott lengedez, szuszorékol, szörtyög a horkolás.

- Ébredj, akárki fia vagy! - kiált az alabalás.

- Krrr-hrrr-frrr.

- Az anyád ne sirasson!

Puff, a jázminbokor!

- Krrr-hrrr-frrr.

Eltartja oldalt az alabalát, hogy közelebből is megnézze az alvót. Hát erre oldalról hallatszik a horkolás, a jázminbokorban semmi.

Pörög az alabalával, mint a motolla. A horkolás kört rajzol köréje.

Megáll. Óvatosan balra tartja az alabalát. Balról jön a horkolás. Jobbra tartja. Jobbról jön. Föltartja - föntől jön, letartja - lentől jön.

- Te úristen, horkol az alabalám!

Elhajítja, fut, a lába se éri a földet.

- Rentonák, kadörök - kiabálja -, horkol az alabalám!

Álmosan előcsődülnek a rentonák és kadörök, a főkadör és a főrentona sorba állítja őket.

- Gyerünk, lássuk azt az alabalát!

Kipp-kopp, kopog a léptük, a horkolás már messziről hallja őket. Föllebben az alabaláról. Elsompolyog.

Azok meg körülállják a szerszámot. Hallgatóznak, hogy zúg bele a fülük. Ziízüú. Semmi horkolás.

- Bolond maga - mondja a főkadőr.

- Vagy álmodott - bólínt a főrentona, és kipp-kopp, elmasíroznak. Az alabala hallgat, mint a sír.

A horkolás meg surran a falak tövén, krr-hrrr, már kel a nap, fürögnek az ébresztőórák, csötyülnek a rigók.

- Egy csendes zug, egy csendes zug, egy kis zug kell nekem - horkolássza a horkolás. - Ahol megbújok.

Egy zárt ajtót lát, huss, be a kulcslyukon.

Jó bőrszag üti meg az orrát. Talpbőrök lógnak egy szögön, aha, meg csiriz, suszterkalapács, dikics, nagy fejű, apró szögek.

- Jó reggelt - mondja a horkolás. - Itt bújok meg, ha megengeditek.

Nem szól senki, olyan csend lenne, mint egy kriptában, ha... persze, krr-hrrr.

A rossz cipők közé bújik - hever ott a sarokban száz is -, és piheg. - Itt nem bántanak.

Odakintről meg egyre több zaj, csirr-csörr, tejeskannák, döbb-dobb, léptek, klipiklapi- klapp-klippklapp, lovas kocsi, ding-döng, a fene tudja, micsoda, vaóvaóvaóvaó, villamos, szszsz, egy fecske

és most

jaj

nyikk nyekk nyikiri

kulcs

nyrió nyraó

nyílik az ajtó, belép a cipész.

Fülel. Mi a fene? Krrr-hrrr, hallja.

- Hé! - kiáltja hangosan.

- Krrr-hrrr-hiüü.

- Ki van itt?

- Krrr-hrrr.

Nekiesik a sarokba hányt cipőknek, szórja, dobálja őket.

Semmi.

A polc mögé néz, az asztal alá, a bőrök mögé.

Semmi.

Már fut is, lába sem éri a földet.

- Kadőrök, rentonák - ordít -, horkolnak a cipők!

A kadőrök és rentonák összenéznek, ráncolják a homlokukat.

- Még hogy a cipők?

- Talán alabalák?

De a cipész remeg a rémülettől, megindulnak hát. Kipp-kopp. A horkolás már messziről hallja őket. Uzsgyi! Rohan a lábak között, kerekek között, lópaták között, huss, be a templomablakon.

A templom hűvös, félhomályos.

- Krrr-hrrr.

A falak megrovó arccal verik vissza a hangot. Felerősítik, recsegtetik: KRRR-HRRR. A horkolás lábujjhegyen hátrál kifelé, aztán meggondolja magát, megindul felfelé a torony lépcsőjén. Finoman megérinti a harangkötelet, a harangok nyelvét, az óraszerkezet kerekeit. Leül egy gerendára. Krrr-hrrr.

Sárga lobbanás. Még egy! Két reflektor mered rá. Két, csészényi, sárga láng.

- Óhrrr, jajhrrr!

Egy gyöngybagoly... és, hopp, itt valami lóg, hihihrrr, dinidenevérrr, brrr. Már repül is ki a horkolás a zsalu résén, zrrr, be egy nagy ház ablakán. Óriási terem, csend, körbefutó, mahagónifekete padok. Honnan tudta volna, hogy a városháza tanácstermében van? Sehonnan! Csak a nyugalmat látta. Rátelepedett az aranyozott falióra nagymutatójára. Hrrr-krrr, pihegett. Az óra meg megnyugtatóan mondta: tiktak-tiktak.

Most már talán nem bántanak - gondolta a horkolás.

Látod, te szőke lány, te meg, lehet, hogy alszol, mint a tej! Meg Simf, te is!

De Simf nem aludt ám! Sápadtan ült az ágya szélén, a mellére szorította a kezét.

- Hát te? - kérdezte tőle a szőke lány.

- Nem tudom - rázta a fejét Simf -, nem tudom, itt belül valami...

És ekkor dömm, megdöndült a tanácsterem ajtaja, bejött rajta egy fekete taláros kopasz, egy aranyláncos sovány, egy zsinóros zekés pőfeteg. És utánuk jöttek mindenfélék: őszek, kopaszok, harcsabajuszúak, zörömböltek a padokban, csittek, csattogtak.

Az aranyláncos meg a másik kettő a fő helyre ült, szembe a többivel. A taláros megrázott egy csengőt. Elült a csiszi-csoszi, a sutyuru-mutyuru, a klikk-klakk.

Csend lett.

Azaz: Krrr-hrrr.

A városatyák megdermedtek.

- Krrr-hrrr. Nagyon fáradt vagyok - suttogta a horkolás -, nagyon-nagyon fáradt.

- De uraim! - mondta szemrehányóan a pőfeteg, megfeszültek a hasán a zsinórjai.

- Krrr-hrrr.

- Ki horkol itt? - kiáltott a taláros. - Hé, kicsoda?!

- Krrr-hrrr-hiüü.

- Kiürítetem a termet! Hagyják el a termet!

Nagy csörömpöléssel elhagyták. Becsukódott az ajtó.

- Krrr-hrrr.

A három fej egyszerre lett pulykavörös.

- Hogy ön...!

- Hogy ön...!

- Hogy ön...!

A fejek céklavörösek, lilák, tulipirosak, kékek.

- De hát... talán... egy cső... csak nem gondoljuk egymásról... egy cső a falban... egy vezeték... igen-igen... igenis a falban!

- Mesterembereket ide! - kiáltott a taláros, és már futottak is a dobosok, döbb-döbb-dibb-döbb, dobolták városszerte: Mesteremberek a városháza!

Jöttek is, futottak. Bázánfűtők, kadogosok, diszikosok és kubletezők, ékszártók és szíjgyerészek, esztászek és bányergályosok, sziszerezsek, műgetelők, lacsirendezők és kokatosok meg villauzok és kalanszerelők és kuboltók meg tűzikosok.

Mind egyszerre láttak munkához, csak úgy zengett a városháza.

Bázánoltak, kadogtak, diszikáltak, kubleteztek, szártották az ékeket, és gyerészték a szíjajakat. Zirr-zurr. Kiszereztek, műgeteltek, rendezték a lacsikat, kokatoltak, bányergáltak.

És tessék: krrr-hrrr-hiüü.

A taláros ordított, a láncos kiabált, a pöfetegnek már a hangja is elment a méregtől.

De hiába! Krrr-hrrr-hiüü.

Jöttek hát a himpellérek, a vincellérek és viccellérek.

A himpellérek himpeltek, csak úgy zengett, a vincellérek vinceltek, csak úgy bongott, a viccellérek vicceltek, csak úgy kongott. De jók voltak a himpek is, a vincek is és a viccek is. Nem ott volt a baj. Lám csak: krrr-hrrr-ziüü!

Azok hárman ott tomboltak.

- Rentonák és kadórők! - üvöltötték.

És kipp-kopp, jöttek kipikopi-kopikipi, futottak. Csak úgy futás közben mondta a főkadór a főrentonának:

- Horkol a városháza. Hi, hihi, ha, haha - nevettek ütemre.

- Egy alabala.

- Cipők.

- Hiha.

- Hahi.

És ott, az ajtóban megdermedtek. De meg ám. Mert mit hallottak bentről? Ezt: Krrr-hrrr-ziüü.

Berontottak a terembe.

- Köl a fezekkel! Lállj vagy övök!

Krrr-hrrr-ziüü-hiüü.

Gyors csapatmozdulatokkal körülvették a városházát.

Pustolyok, géppiszkák, ágynavetők és gépaknuk csöve meredt a városházára.

- Tíz perc időt adunk! - harsogott az aranyláncos.

És odabent: krrr-hrrr-ziüü.

- Dörögjenek hát! - intettek a hármak, és bumm, a pustolyok, kiki-kiki a géppiszkák, ziü-bumm az ágynavetők, és bumma-bumma a gépaknuk.

Riccs-reccs, döltek a szép ősi falak, porzottak a gerendák, csörögtek a festett ablakok. Jaj! - mondta a városháza, és lenyaklott a földre.

A romok felett, mint egy láthatatlan zászló: hrrr-hrrr-ziuu. Fáradtan, fáradtan horkolászott a horkolás.

Aj, futottak szerte, amennyien voltak. A városatyák, a kadogosok, a rentonák, a sziszerészek, mind-mind, a himpellérekkel, a vincellérekkel és a viccellérekkel együtt. Ajaj.

Simf nyitott szemmel feküdt a város melletti réten. Aludni szeretett volna. Olyan volt, mint egy halott. Egy pásztorgyerek látta meg, te jóisten, kiáltott, egy halott, és futott be a városba a hírrel: a réten fekszik egy halott.

A horkolás meg levánszorgott a romokról, bukdácsolva indult a város szélé felé, ijedten kerülte ki a vele szemben rohanó pásztorfiút, és kint a réten, a réten, a réten, a réten meglátta Simfet. Repült, száguldott, sebes forgószélként telepedett Simf ajkára, ó, nyögött fel a férfi boldogan, és becsukta a szemét. Elaludt.

Krrr-hrrr-hiüü - horkolt boldogan. - Hiüü-krrr-hrrr-ziüü.

A halottlátni futók már így találtak rá.

- Ez? Meghalt? Bolond vagy te, vagy álmodtál - mondta a főrentona, de valami a szívébe nyilallt.

Affenébe is! Krrr-hrrr-hiüü?

- Nono - mondta a bajsza alatt.

Ott volt a szőke lány is, rázta, pofozgatta Simfet.

- Simf, Simf, drága, kelj fel, már megint horkolsz!

Simf fölébredt, a horkolás, zsupsz, be a jó meleg melle közepébe.

- Igenis horkoltam, és mindig is horkolni fogok! - kiáltotta Simf. - Horkolni, horkolni, horkolni!

Főlkapta a kabátját, elindult a mezők felé. Eltűnt, mint a köd.

A szőke lány azóta a mezőket járja éjszakánként, horkolás után kutat. De nem hall soha.

Mások hallanak, elég gyakran. Elhagyott szalmakazlakból, csőszkunyhókból, erdők közepéről szivárog vékonykán, csendesen. Valahogy ekképpen: Krrr-hrrr-ziüü. De nem félnek egyáltalán, tudják, hogy Simf alszik ott.

A BOLOND KÚTÁSÓ

A bolond kútásó csinált már száz kutat is - ezeret is. Az ásója elébb karcos földbe vájt, aztán lágy agyagba, s aztán tocsogott és locsogott. Volt úgy, hogy sziklát is kellett csákányoznia, de csinálta, vágta, repesztette, ameddig nem tocsogott és locsogott. Ilyenkor a kútásó felnézett a sötétből, kicsit elvakította a becsillanó kerek égdarab, de mit sem törődött vele, elkiáltotta magát: víz!

Az emberek meg örültek a víznek, akkor is, amikor szikes réteken pár méter mélyről kiáltott, s akkor is, amikor várudvarok közepén mélységes mélyből bugyborékolt föl a kiáltás: víz!

Becsülték a kútásót, pénzt adtak neki, frissen sült pogácsát, fekhelyet, kalaplengetést. Dehogysis nevezték bolondnak!

Akkor kezdték bolondnak nevezni, amikor se szó, se beszéd, abbahagyta a kútásást, kifeküdt egy kerek rét közepére, karját a tarkója alá illesztette, és naphosszat bámulta az eget.

Sokan keresték, mondták, kút kellene nekik, de a kútásó a fejét rázta fektében.

- Elég kutat ástam már - mondta -, embermagasságút is meg olyant is, amiben elfáradt a hangom, mire fölért. Most már valami mást akarok.

- Mi mást? - kérdezték tőle.

- Mi mást akarhatnék csinálni? Hát kutat!

Az emberek meg összesúgtak, összebúgtak.

- Bolond ez, bolond - mondogatták -, azt mondja, nem akar kutat ásni, meg hogy kutat akar ásni. Bolond ez!

A kútásó meg csak feküdt naphosszat, karja a tarkója alatt. Akkor már úgy hívta az egész világ: a bolond kútásó. Azok is, akik az ő kútjai vizét itták.

De egy szép napon felkerekedett a kútásó, hazament a szerszámaiért. És nekilátott a munkának. Na, de ki hallott már olyat. Futottak is szerteszét a hírvivők.

- Egészen megbolondult! Ássa a levegőt.

Nosza kirentottak a rétre, körülállták, hahotáztak. De lassan-lassan torkukra forrt a nevetés. Mert jól látszott, hogy a kútásó szerszáma nyomán nagy darabok hasadnak ki a levegőből, s lám, egyszerre csak a kútásó elindult fölfelé. Csákányozott és lapátolt, kalapált és vésott, a kör alakú lyuk egyre mélyült, a kútásó egyre magasabban dolgozott. Átvágta magát a sűrű levegőrétegen, felhők szikláit véste önfeledten, s ment, ment csak egyre följebb, fénylő porok, csillagdarabok szitáltak, hullottak az égi kútból a földre. Lassan-lassan már alig látták, kicsi kis pont lett a kútásó, de azért a hang jól lehallatszott, mert biztos tocsogott és locsogott már odafönt, és a kútásó kiáltott, ahogy szokott, örömteli hangját megpengette égi kútjának kürtője. De hogy mit kiáltott, nem értette senki.

- Mit kiáltott, mit kiáltott? - kérdezték izgatottan, de ekkor a kútásó vésője az utolsó méhszárny-vékony hártát is átszakította, az égi kút feneke beszakadt, s kútja fenekéről belezuhant az űrbe, száguldott, kisebbedett, aztán fölfénylett, mint egy megszülető csillag. A kúton meg sohasem látott fényesség ereszkedett a földre, a rét füvei ragyogtak, mint a smaragdok.

Az emberek eltakarták szemüket.

- A bolond kútásó, a bolond kútásó! - hajtogatták.

A kútásó meg azóta is fényesen csillogva repül az égen, galaktikákat, tejutakat és naprendszereket hagy el, s tudja, hogy most már van hova gyűlniük az embereknek hosszan tartó sötétségek idején.

GYŰJTŐGETŐ

Simf jól látta az elmúló napokat. A napok fittyet hánytak rá.

Beállított egy öregasszonyhoz, szerette volna, ha valamiféle ügynöknek látszik, de az öregasszony azonnal látta, hogy csak a napok múlásával törődik.

- Nincs semmim - mondta -, távozzék!

- Csak egy kulcslyukat, csak egy árva kulcslyukat! - mondta Simf, s az öregasszony felkacagott.

- Vigye, vigye, maga ámokfutó, csak vigye! - s a szívében háromezer polip.

Így kezdődött. A kulcslyukat otthon a sarokba helyezte, sokáig bámulta - elárvult megszállott -, aztán boldogan aludt el, mint aki tudja a sorsát.

Háromszázhetvenhét kulcslyukat gyűjtött össze, ott heverték szobája legtávolabbi sarkában, érezte, hogy kisszerűség akár még egy darabot is odahordani, de szépen világítottak a kulcslyukak.

Ott állt a gyár tövében.

- A kéménylyuk, az kellene - mondta.

Az overallos emberek összefutottak, orgonahangú beszélgetés, no nézd, a kéménylyukat akarja!

- Egy liter pálinka - mondták, és Simf a kocsmában előguberálta a pénzt, a pénz, a pénz, a pénz, ott eszi a fene, maga is ivott, az emberek a vállát veregették.

Nem számítottak rá, hogy elviszi a kéménylyukat, honnan ismerték volna gyűjtőszenvédélyét?

De másnap hiába kereste útját a füst. Nosza, kéményseprőket neki! De nem találta útját a füst.

- Eladtuk - mondta bűnbánóan egy overallos -, egy liter pálinkáért eladtuk. - A többiek felnevettek: megbolondultál, megbolondultál!

Simfnek hat darabra kellett vágni a kéménylyukat, hogy beférjen a szobába, hat szép, keskenyedő henger, már nem fért tőlük oda a szekrényéhez, sok, sok üreg, sok, sok semmi.

A szívek belseje - gondolta Simf.

De gyűjtött tovább, szobája parkettjén krétajelek. Eddig a háromszázhetvenhét kulcslyuk, eddig a gyárkémény ürege, és itt kábelek lyukja, kutaké, templomtornyok négy fal közé fogott csodája, ó, Simf, te üreggyűjtő, nem látod, az öregasszony hiába szeretné a kulcslyukba tenni a kulcsot, a gyárkéményből nem talál ki a füst, a harangozó nem tud felmenni a lépcsőn, ó, Simf, kegyelmezz! Kegyelmezz magadnak!

De nem kegyelmezett. Székesegyházak belső terét, poharak szabályosan felfelé szélesülő csonka kúpjait, megrepedt madártojások burkába szorult semmiket, íróasztalfiókok belsejét, csak gyűjtötte, csak gyűjtötte Simf.

Már megtelt velük a szobája, tudjátok, bent a sarokban a kulcslyukak mellett gyárkémények belseje, katedrálisok, fiókok, csontok, avar koponyák üregei, Simf kiszorult az előszobába, ott aludt egy gumimatracon, szobájában krétával meghúzott vonalak; eddig a kulcslyukak, eddig a gyárkémények, eddig a...

Ó, Simf!

De gyűjtötte tovább. Harangok ürege, kémcsöveké, ágyneműtartóké, begyűjtötte az áldoztatókelyhek üregeit is, és lassan már nem jutott neki hely az előszobában, kiszorult a lépcsőházba a gumimatraca, mint egy memento.

- No de Simf úr! - mondta neki a házmester. - Miért nem a lakásban alszik?

- Hát éppen ez az - kiáltotta Simf -, nem látja, hogy nem férek be?! Nem látja a gyűjteményemet?

- No de Simf úr!

Szelíd kezekkel megfogták.

- Élni akarok - mondta Simf.

Fogták szelíd kezekkel.

UTAZÁS

Arra gondoltam először, hogy csak Győrig. Igaz, a határig félárúval megyek. Négy konyak. A féllábú szerencsére fröccsöt iszik. Fröccs, azt mondja, Győrig fröccs. Lehet, hogy a Wiener Walzer megáll Győrben? Dehogyan áll! Fiúk, most már Hegyeshalomig. Még négy konyak. Ja, és egy fröccs a féllábúnak.

Ezek még magyar bakterházak, mondja a bal oldali szomszédom, és kimutat az ablakon. Az ablak előtt egy rogyant szemétdödör és egy olajos rongy hever, a járda mellé állítva egy kisuvickolt Skoda, szemben málladozó falú bérház. Szürke. Talán ködbe szaladt a vonat. Kalauz úr! Vagy pincér! Lesz szíves most már Bécsig.

Zürichnél nagyot változott a táj, a Skoda elment, ráláthattunk a bérház ablakaira. Milánónál egy kutya ágaskodott a szemétdödörhöz.

A féllábú elaludt, a pincér keltegette. Ne bánts, kusettje van.

Beszálltak, kiszálltak. Volt, aki ugyanazon a vonaton ellenkező irányba utazott. Volt, aki bent ült, mégis lemaradt. Az ülések egyre távolodtak. Elfelejtette, hogy nyolc év múlva újra találkozunk. Éppen öt perc alatt eltelt a nyolc év. Talán a feledékenység is ilyen gyors. Mint a szélvész. Eszébe sem jut valami, máris elfelejti. A kerekek kattognak. Egyik szerint konyak, konyak, a másik szerint fröccs, fröccs, fröccs.

Ez a francia-olasz határ. Menton. Ventimilia. Hiányzik egy gé. Ki ad egy hiányzó g-re? Uraim, nem helyesírási gyakorlat ez. Ez egy utazás. Kitt-katt-katt-katt. Suhan mellettünk a táj. Rongyalpesek, szemétládavárosok, bérházégbolt. Beaulieu-sur-Mer. Most már úgyis mindegy, konyak, sör, bor, pálinka. Nizza. Cannes. Martin Luther King. Onyiscsenkó. Ne mesélj, ilyen állomás egyáltalán nincs. Ez az állomás elutazott. Keresse Dél-Amerikában, ott van most a városgyűlés. New York rázza az elnöki csengőt, Tokió és Párizs lógnak, isznak egy kocsmában. Moszkva énekel. Város város hátán, az emberek, meglátod, mint a hangyák, futkosnak a feltépett földű, üres telkeken, minden város helyén egy sivatag, a hidak is elmentek. Majd visszajönnek, ne félj! Egyszer csak fémcsuhogás tölti be a föld légterét, s láthatod, ahogy elrepül fölötted Osaka, Baltimore és Ciudad Bolívar. Helsinki eltévedt. Valahol a Fekete-tenger partján akar leszállni. Hé, Helsinki! Északabbra! Északabbra!

Na, jön már Budapest is. Csakhogy megjöttél. A szakadt szájú csatornacsövek keresik az illeszkedési pontokat, kis mocorgás, és megint itt áll a város. Szuszog. Úgy látszik, sietett.

Nem megyek sehova! Isztambul, ha látni akarsz, kerekedj fel. A Vérmezőn várlak. Sípbal, dobbal, csimpolyával. Meg hagymabördövel, ha tudnám, mi az.

A pincér mindig kicseréli a hamutartót üresre. Így nem tudom, hány cigarettát szívtam el. Lehet, hogy egyet sem? Százat? Tinta. A tollal törödni kell. Tintát kell adni neki. Általában mindennel törödni kellene. Hogy ne hagyjanak cserben a dolgok. De amikor azok hagynak legkevésbé cserben, akikkel nem törödsz. Tudod is te, kivel törödsz! Az emberi természet azért ilyen, hogy legyen mit ne ilyennek hagyni. Természetes? Micsoda szó! Képzeld, ha mindig természeted szerint élnél! Nem lehet rögeszme nélkül. Csak a rögeszme természetes.

A betegség, a halál, a gyilkosság, a paráznaság, a csalás, az önzés, az irigység.

De ha valaki prédikál a madaraknak?

Mária az Óhegy utcában mindig fölényesen néz rám. Lekicsinylően. Mintha színészkednék neki. Talán nem hiszi, hogy igazán szeretnék vele beszélgetni. Uram, hiszen csak egy szobor. Mit beszélget egy szoborhoz? Békén hagynátok? Annak beszélgetek, akinek akarok. Joga van válaszolni és joga van nem válaszolni.

Mária nem válaszol. Nem bízik bennem. De legalább meghallgat. Ez a gyanakvás az arcán nem az ő bűne. A szobrászé. Annyira szerettem volna, Mária, ha faszobor vagy. De biztos gipsz vagy. Az arcodról már pattogzik a festék. A feleségem látta a Taj Mahalt, azt mondja, gyönyörű. Én téged láttalak. Gyönyörű vagy. Nem ér fel veled semmiféle Taj Mahal. Vagyis hogy a sugaraid gyönyörűek. Ahogy kibújnak hozzám a kerítés rácsain. Akarod, nem akarod, jönnek. De biztos akarod. Mária, én is szeretnék ragyogni rád.

Majd lesznek napok, amikor jó leszek.

Marseille. Megérkeztünk. Már csak egyedül szállok ki a vonatból, a kalauz lehúzza mögöttem a rolót. Úristen! Elfelejtettem visszafelé jegyet venni! Úristen! Szemétládaházak, rongyházak, bérházak.

Szeretnék visszamenni. Lehet valahonnét visszamenni?

Soha.

ÖT SZENTIMENTÁLIS TÖRTÉNET

1. TULIPÁN

A pasas az egykori szeméttelp beléndekkel benőtt hepehupáin lopakodott a templom felé. Valamit a zakója alá rejtett, a szövet dudoráról ítélve egy futball-labdánál alig nagyobb, de sokkal kényesebb holmi lehetett; a pasas lágy ívben meghajtott bal keze óvón emelkedett a dudor elé.

A beléndektenger szélén, a szemét lerakását tiltó táblánál megállt. Innen már jól láthatta a templom kerítésén belül álló Mária szobrot. Az utcai lámpa fénye éppen Máriára esett, a gyér fényben hótisztán fehérlett nappali világításban már meglehetősen kopottnak tűnő, agyonázott ruhája, és válláról leomló palástja is teltebb kék volt, mint nappal.

A pasas bal kézzel leemelte a sapkáját. Átment az úttesten, arcát a templomkerítés rozsdás vasának szorította. Nézte Máriát. A szobor - repedéseiről ítélve - fából lehetett. Hosszanti szakadások csíkozták a palástot és a ruhát, a Mária talpa alatt tátozó kígyó szája is tovább repedt. A pasas látta, hogy a réseket pókok és százlábúak lakják, s bizonyára fészkel ott sok másfajta ízeltlábú is. Ez megnyugvással töltötte el. Sapkáját az aszfaltra dobta, s zakója alól előhúzta, amit addig rejtegetett. Egy csokor virágot. Nem akármilyen csokor volt, ezt a pasas is tudta, mert elmosolyodott, amikor a virágokat odamutatta Máriának.

A szarkalábak közt pipacsok virítottak, szende fehérségű violák, csomorika is volt benne és lila kígyószisz-sudár, néhány pici, kék tyúkhúr, s mint a hőscincér bajsza, kihajlott a virágok közül két illatos rozmaring vessző.

A pasas tanakodott, hogyan tegye a csokrot Mária elé. Ahhoz, hogy a rácson benyújtsa, túl messze volt a szobor, meg amúgy is sajnálta volna a csokor szép, borzas fejét áterőltetni két rozsdás vasrúd között. Dobni nem akarta, mert a tyúkhúr meg a csomorika kihullott volna a többi közül. Úgy gondolta, átmászik a kerítésen. Fél kézzel elég bajos volt - a másikkal a virágot kellett szorongatnia -, de azért hamar fent volt a tetején. A lándzsahegyek bökték a fenekét. Már leugrott volna, de ekkor Mária mögül egy ember ugrott elő. Fekete talárt viselt, a talár alatt rézgombos dolmányt. Villogtak a rézgombjai.

- Vissza! - kiáltotta.

- Ezt a virágot... Máriának - motyogta a pasas, és igyekezett megtartani az egyensúlyát.

- Takarodjék! - ordította a taláros, s ettől a pasas dühös lett.

- Azért is Máriáé - kiáltotta, és beugrott a templomkertbe.

Ekkor azonban még egy alak ugrott elő a szobor mögül, kezében perselyrúddal, a rúd végén ott fityegett az üres bársonyszákocská, az aljára szerelt csöngettyű vékonykán csilingelt.

- Takarodjék - mondta a perselyrudas is, és birkózó állásba helyezkedett Mária előtt.

A pókok, és a százlábúak menekültek a repedésekbe.

- Azért is - mondta elszántan -, azért is Máriáé!

A csokrot úgy tartotta, mint egy Vécsey-kézigránátot.

A sekrestyésféle meglóbálta a perselyrudat, és a pasas felé sújtott. Finom mozdulattal tért ki az ütés elől, s abban a pillanatban észrevette, hogy a taláros lehajol egy kőért. Előreugrott, és a kezébe rúgott. A perselyrúd most talált, a pasas a vállán hallotta csilingelni a csengettyűt, hallotta a kettétörő bot reccsenését is, a bársonyzsákocská a törött botvéggel a gazba zuhant. A csengettyű elhallgatott.

Valaki dobogva futott az utcán, átvette magát a kerítésen. Most már hárman voltak, de a pasas keményen harcolt, pedig közben elszántan óvta a virágokat, csak fél kézzel ütött, de meg kell hagyni, a rúgásai se voltak kutyák. A környező házakban sorra felfénylettek az ablakok, futó lábak döbögtek, árnyak szökeltek át a kerítésen.

- A mi Máriánkat akarja! A mi Máriánkat! - zúgták.

Bunkók, kábelek, gumibotok, homokzsákok csattogtak a pasas fején.

- Ne engedjük, testvéreim! - kiáltotta valaki.

És nem engedték. A pasas vérbe borult fejjel küzdött, egyre csak Máriához akart közel férközni, észre sem vette, hogy virágcsokra már a múlté, egy kocsányokból, szárazból álló, lecsupasztott vesszőseprűt szorongatott. De nem adta fel.

Egy védő, fegyvert keresve megrántotta a kerítés egyik vasrúdját. A kezében maradt. Rikkantott örömeiben, és a pasas fejére húzott vele. Mint a letaglózott ló, úgy esett össze. Jobb keze előrevágódott, és a vesszőseprű csokormaradvány odaesett Mária lába elé, a tátogó kígyó méregfogaihoz.

A csapat megrettent, báván nézték a földön kinyúlt pasast. Valamelyikük ijedtségtől elvékonyodó hangon elsóhajtotta:

- Meghalt.

Mintha vezényszó lenne, hátat fordítottak, majomügyességgel másztak át a kerítésen, a harcmező pillanatok alatt elcsendesült. A pasas békésen feküdt a földbe taposott pipacs-, viola-, csomorika- meg tyúkhúrszirmok között, a rozmaringszálak meg a kígyószisz olyanok voltak, mint egy-egy feliből-harmadából lerágott halcsontváz.

A hívők - vagyis hát ki tudja, hívők voltak-e, mindenesetre azok, akik megvédték Máriát a virágtól - sokáig ébren lapultak házaikban. Végül aztán, hajnal felé, egyikük mégiscsak föltárcsázta a rendőrséget. Egy hulla fekszik a templomkertben, a Mária-szobor előtt.

Az URH-s kocsis sivatva érkezett a templomkerthez. A két marcona törzsőrmester fogta a rácsot, és bebámult a szobor elé.

- Átvágtak bennünket - mondta egyikük.

- Át - toldotta meg a másik, és káromkodni akart, de Máriára való tekintettel visszatartotta.

A szobor előtt vadvirágok nőttek - az egyik rendőrnek úgy tűnt, hogy az az apró kék, tyúkhúr, és felismerni vélte a csomorikát is.

A virágtenger közepén egy tulipán virított. Akkora, mint egy tejesköcsög.

A pasast soha többé nem látta senki. Talán nem is létezett.

2. HÁROM PIROS RÓZSA AZ IFJÚ GRÓF MELLÉN

Hogy honnan támadt az ifjú gróf balsejtelme, senki sem tudta. Talán egy gyermekkori álom idézte fel. Az ifjú gróf egy elhagyott város macskakövein futott. Léptei, mint a dobszóló: dömm, dömm, dömm. És senki, csak talán a fegyverek csöve, ablakokban, rejtett zugokban, vaskerítések belső oldala mellett ácsorgó ezüstfenyők mögött. Az ifjú gróf futott, lába lármája már-már elviselhetetlenné erősödött, s akkor szemben meglátott egy magas kőkerítést. Felkolompolt a szíve: ott a menekülés. Minden erejét összeszedve elrugaszkodott a földtől, szép lassan, libegve repült a kőkerítés tetejéig, jobb kezével rátámaszkodott, lendítette a lábát, hogy ugyanolyan könnyedén lehuppanjon a park bokrainak védelmébe. S ekkor három tompa ütés a mellén. Érezte, ahogy a felszaggatott erekből a jó meleg vér szétárad mellkasában. Szárnyaszegetten, lendületeit odahagyva hullott a fal tövébe, s még látta mellén a három szép, cakkos szegélyű rózsát.

Másnap eszébe sem jutott az álma, csak nagy sokára bukkant újra elő, talán egy másik álmotól, a templomkert kőkerítésétől vagy három rózsától. De az is lehet, hogy a cigányasszony miatt. A cigányasszonyt elűzték a birtokról, már nem is rémlik az arca, az emlékezet alkotott a valódi helyett egy egyre csúnyább, egyre ráncosabb, krétából és földből kikevert arcot, csenevész, lógó mellű testet, sosem volt rongyokat aggatott rá, elfakult virágminták barna alapon, a ruha alól kikandikáló, karvalykörmű, sárfoltos láb is az emlékezet műve, lehet, hogy cipő volt a cigányasszonyon.

Az ifjú gróf kimerítő vágta után, tagjaiban kellemesen bizsergő fáradtsággal lovagolt a kastély felé, a habkönnyű, tavaszi zöldek között, amikor szembetalálta magát az elűzött cigányasszonnyal. Lova meghökölt, az ifjú grófot szánalom és félelem öntötte el, a cigányasszony könyörtelen, görbe mutatoujja megcélozta őt.

- A huszonegyedik születésnapodon három piros rózsza ékesíti a melled - mondta, és buzogva fölnevetett, a vágásra váltó ifjú gróf után még sokáig futott a hullámzóan erősödő, gyengülő kacaj, talán még akkor is hallotta, amikor a cigányasszony már abbahagyta a nevetést.

Három piros rózsza az ifjú gróf mellén.

Egy időre a cigányasszonyról is megfeledkezett, de akkor már tudata alján ott fészkelte a három piros rózsza, tétovább, mélabb lett, a kezébe vett tárgyakat gyakran elejtette, ritkábban lovagolt, s került a vadászatokat. Az öreg gróf szelíd kérdései váltak mégis végzetévé, kint a repkénnyel befuttatott filagóriában, ő, bár soha ne mondta volna ki a rettentő szavakat, el ne gyengült volna, csak soha ne készítették volna igaz válasza a völgyi patak szelídségével csobogó kérdések.

De kimondta, kibuggyant belőle, a sejtelem egyszerre alakot öltött, sötét, fenyegető gnómmá szilárdult a képzelgések ellebegő, fekete fátylaiból. A kimondott szavak vértetében formái véglegesültek, torz vigyora vastag ajkára merevült.

Az öreg gróf hahotázott.

- Anyád, az volt ilyen - mondta -, ő, ti köd-lovagok, rémgyártók, szellemidézők.

De nevetése, bármily szívből fakadónak indult is, feleúton megfulladt, az ifjú gróf lisztfehér arca, a mozdulatlan elszánt kéz a nyugágy karfáján, az esett tartás, a nyak finom félrebillenése mellbe ütötte az öreg grófot.

- Bolond vagy, fiam - mondta csendesen s fia vállára téve kezét, szótlanul ballagta végig a kastélyhoz vezető kavicsos utat.

A szellem befészkelte magát a kastély falai közé, lobogtatta fekete fátylait. Az öreg gróf szerette volna elűzni a kísértetet, vándorszínészeket, énekeseket, örömlányokat, bohócokat, artistákat hozatott a kastélyba, a csendhez szokott ősi park eleinte méltatlankodva figyelte a zenebonát, a helytelenkedést, az elszórt szemetet, de aztán maga is megijodott, hozzáfodult az új élethez, csínytevő lett és cinkos. De a láрма, a harsogó énekszó, a dobok és cintányérok buffogása, a bőgők és hegedűk eszeveszett riadói, a táncoló lábak dobaja, a lányok röpke nevetése, a tarkabarka harisnyás bohócok idétlen tréfái, a kötél tánccosok és légtornászok nyaktörő lendülései nem űzték el az árnyat, ott gubbasztott folyvást a kastély kéménye tövében, elrejtőzött a park bokrai között, belengte a komor boltíves termeket, a visszhangos folyosókat, megbújt a pincelejáratok zegzugaiban, tornyok ódon ívű ablakaiban, a falra futó repkényben s a szökőkút fáradtan visszahulló vízsugarában. A csepürágók kedvüket vesztették, a zenészek szomorú, halk melódiákra zendítettek, az artisták elvették az ugrást, az örömlányok imára kulcsolt kézzel bámultak ki az ablakon, részeg matrózok és fényreklámok közé vágytak.

A kastély elnéptelenedett, a személyzet is fogyatkozott, régi, megpróbált hű cselédek szöktek el éjszakánként, járandóságukat, kis motyójukat odahagyva.

Azon a napon már csak ketten maradtak a kastélyban; az öreg gróf s az ifjú, reszketve bámulták egymást, az öreg keblére vont a fiát.

- Nem lehet semmi bajod! Semmi!

A kastély egy ablaktalan szobájába rejtette a fiút. A nehéz tölgyfa ajtót négy kulccsal zárta be, s nem mozdult az ajtó elől. A néma kastély, mint egy kriptá vette őket körül, egy-egy sarokban apró zaj ébredt, végigsercegett a nyújtózkodó folyosókon, neki-nekikoccant a hallgatag falaknak. A percek - mind-mind egy elpattanó hegedűhúr - kinnal-keservvel múltak, de aztán megjött az este, az öreg gróf torkában dobogó szíve csillapodott. Félóránként be-beszólt a fiának, s a fiú suttogva válaszolt.

- Mindjárt vége, fiam - mondta a gróf, megtörölgette verejtékező homlokát. - Ó, Uram, múljon el a rontás.

Már percek voltak csak éjfél, már ott álltak a győzelem kapujában. Egy óra elzengedezte a háromnegyedet, a percek pattogása felerősödött, s ekkor... s ekkor bentől iszonyú zaj hallatszott, bútorok recsegése, lábdöndülések, egy földre zuhanó test puffanása, az öreg gróf feltépte az ajtót, berontott, előrszegezett fegyverével, háromszor belelőtt a zengő hangzavarba.

A lövések után késcsendesség.

- Fiam - suttogta.

Remegő kézzel kapcsolta fel a villanyt, a szobát sárgás gyenge fény öntötte el. A szemközti falnak vetve hátát, félrebillentett fejjel feküdt az ifjú gróf.

Három piros rózsa a mellén.

3. A SZABATONI LOVAS

Az arcán mindig éjszaka volt. Csillagtalán, holdtalan.

Még emlékeztek a nehéz, langyos éjszakára, amikor a mént hazahozták Szabatonra. Tizenkét ígás fogat nyekergett a hepehupás erdei úton, a baljós nyikkanások, a kerekek, löcsők száraz recsenései egy idegennek kísértetiesnek tűntek volna, de a kocsisoknak meg talán a lovaknak is békével kecsegtető hazatérés muzsikája volt ez a lassan szivárgó, ritmustalan zaj. A mént az első kocsi saroglyájához kötötték, egyszerűen csak kötőfékkal, szelídnél látszott a ló, bárányszelídnél.

Miféle csődör az ilyen - kérdezték az emberek, amikor először szemügyre vették -, birkákat nem ez, nem csikókat. A mén kezes volt, egyszerűen engedelmessé vált a parancsszavaknak, szelídségéből még egy véletlenül ráhullott ostorcsapás sem tudta kibillenteni. Talán csak akkor változott meg egy pillanatra, amikor kötőfékét a saroglyához bogozták, ingerülten hátralépett, a fejét fölkapta, a csodálkozva rápillantó kocsis látta kivillanni szeme fehérjét.

A csillagtalán arcú ember messzire eléjük jött, még jó óra járásra lehettek a pusztától, amikor a bárányszelídnél mén nyugtalanodni kezdett. „Hé, te!”, szólt rá a kocsis, az éles kiáltás, mint az ostor csattant a bóbiskoló kocsisor fölött, innen is, onnan is hangok érkeztek, az éjszaka megváltoztatta a hangszíneket és a távolságokat is, az első kocsis úgy érezte, valamennyien közvetlenül a füle mellett dűnnyögnek, megrémült, s akkor már észrevette az út világosabb sávjában előtte sötétlő árnyat. Egy ember. Megállította a lovakat, a karaván azonnal mozdulatlanná dermedt, a hirtelen rájuk zuhanó csend félelmet ébresztett bennük, nem hallatszott semmi, csak néha-néha egy-egy tompa dobbanás, az idegesebb lovak gyors patacsapásai.

- Hé, ki az? - kérdezte az első kocsis, és már el is szégyellte magát, ugyan miféle félsz fogta el egy éjszakai járókelőtől.

- Én vagyok - mondta halkán a csillagtalán arcú ember, ja, a földesúr, ismerte meg a kocsis és a sötétben önkéntelenül leemelte a kalapját. A mén meg, mint akit ostorcsapás ért, táncolni, hörögni kezdett, táguló orrlyukai, mint a rekedt trombiták, a kocsis látni vélte világító szeme fehérjét és kivillanó fogsorát.

A földesúr közelebb lépett a tomboló lóhoz, az első kocsis már-már rá akart szólni, de nem jött hang a torkára, még a mént csillapító szavak is a tüdejébe szorultak.

A nyugtalanság szétáradt a levegőben, a szelídnél, fáradt ígáslovak is kapkodni kezdték a fejüket, némelyik ficáncolt, a meg-megránduló kocsik, suttyanó farkok, döndülő paták kísértetjajai elöntötték az erdőt.

S ekkor a csillagtalán arcú ember fölnevetett, közvetlenül a tomboló mén feléje csapkodó patái előtt, éles, száraz nevetés volt, gonosz, diadalmas nevetés, állatok, emberek lecsendesültek, a csillagtalánarcút még soha nem hallották nevetni, mosolyogni se, reszkető csend lett, s akkor a földesúr szó nélkül megfordult, beváltott az erdőbe, egy gyalogösvényre, hangtalanul, macskaléptekkel indult haza.

A kocsisor nekilendült, a mén most már egész úton nyugtalanul kapkodta a fejét, de otthon szelídnél követte az első kocsist az istállóba, a vizet és az abrakot azonban nem fogadta el.

Másnap a csillagtalánarcú már kora hajnalban talpon volt, a puszta népe nem tudta mire vélni ezt a sietséget, hiszen héltávnak tartották a fekete embert, jószerivel átaludta azt a hónapot, amit a pusztán töltött, egy hónapja már, hogy megvette a birtokot, de levegőn is alig volt azóta, aludt meg gunnyasztott bent a kastélyban, az eget nézte az ablakon át, mintha valami csodás jelre várna, hogy végre futhasson, ugorhasson, robban hasson.

Nem érdekelte az új birtok se, nem járta végig a földeket, nem kocsizott ki az erdőből kihasított ezer holdra, az istállók se érdekelték, nem sétált végig a tisztára söpört placcon az esti fejés szívvidítő idején, nem hallgatta a zabot őrlő lófogak monoton, békéltető zenéjét.

De most ezen a reggelen már kora hajnalban lovaglóruhát öltött, fürgén mozgott, mint a sokra hivatottak, csak éjarcza marad a régi mozdulatlan, csillagtalan, holdtalan.

Az istálló felé sietett, és már léptei rémisztők voltak, elfordulásra késztetők, a cselédasszonyok eltakarták arcukat.

Még be sem lépett az ajtón, a mén már nyihogott és kapált, fantomtáncot lejtett a strájfák között, felsírtak az oldalához ütődő gerendák láncai.

Ember, állat mozdulatlanra dermedve figyelt, csak ők mozogtak, a vadságában megvaskosodó mén és az éjfelete ember.

Úgy nyergelte meg a toporzékoló lovat, hogy minden pillanatban attól lehetett tartani, meghal, a mén agyonrúgja vagy nekilapítja a jászolnak.

Még bent az istállóban nyeregbe ugrott, a ló vágtaban vette célba az ajtót, s amikor az ember a szemöldökfa alatt a mén nyakához simult, abban volt valami megejtően szeretetteli.

De kint már újra gyűlölték egymást, nagy, fekete gomolygás, a ló ágaskodva forgott körbe, meg akart szabadulni lovasától, vad, rövid vágtaiba fogott, a végén előrefeszített első lábaival fékezett; tomporát földobta, a lovas megemelkedett a nyeregben, de sosem zuhant le, lába biztosan feszült a kengyelben, s bár egy hangot se hallatott, a kocsisok hallani vélték éjszaki nevetését.

Délig tartott az iszonytató lovaglás, gőzölgött a ló, gőzölgött az ember, fehér tajték kente össze mindkettejüket. A kastély elé kormányozta a fekete ember a lovat, leugrott róla, a mén vágtaozott az istálló felé, az ember meg lassú, fáradt lépésekkel beballagott a bukszusokkal körülbástyázott vaskapun.

Az eszelős lovaglás aztán mindennap megismétlődött. A két gyűlölködő test végigviharzott a pusztán, a mén gonosz fortélyokat eszelt ki, mintha emberi értelemmel ruházta volna fel a harag, a kútba akarta behajítani lovasát, nekidöntötte a rozoga faszerkezetnek, néha már-már mindketten belezuhantak, ócska vasak, ekék, lókapák közt vágta magát földhöz, saját testi épségét is kockáztatva, de a fekete ember mindig idejében lépett le róla - könnyed, szinte balett mozdulattal -, s fel is, a ló nem tudott olyan gyorsan felpattanni, hogy lovasa közben ne ugrott volna a hátára.

A szabatoni lovas híre elterjedt a környéken, az örült ló és az örült ember, de megnézni senkinek sem volt mersze, csak a pusztá népe látta a szabatoni lovaglásokat. Meg akarják egymást ölni - mondták, s alig-alig mertek közeledni az emberhez is, a lóhoz is, pedig az ember soha egy rossz szót sem szólt senkinek, s a mén kezes bárány szelíd maradt mindenki máshoz.

Egy téli lovaglás szerencsétlenül végződött. A ló földhöz vágta magát, és egy ekevas fölszakította a hasát, alig-alig tudott felállni, a vas szakította sebből rózsaszínűen dudorodtak ki a belei. A csillagtalan arcú hófehér lett, lóhalálában rohantak az állatorvosért, az csak a fejét csóválta - nem, alig van rá esély, hogy megmaradjon. A fekete ember naphosszat az istálló előtt gunnyasztott, hóesés, csípős hideg nem zavarta, tízpercenként kellett neki jelenteni, mit csinál a ló.

Mégis megmaradt. Tavasszal már újra toporzékolt, élettelen nyertett, a fekete ember arcán mintha egy pillanatra felragyogtak volna a csillagok.

Márciusban újra kezdődtek az öldöklő lovaglások, a csúszós, sáros talajon rohantak, dübörgött a föld, keresztet kellett vetni, uramisten, micsoda sátáni pár ez.

Talán a csúszós talaj volt az oka, talán nem is akarta a mén hanyatt vágni magát. A lovas alászorult, egy fojtott, elhaló kiáltás, a ló fölugrott, erőtlenséggel táncolt a földön fekvő rongycsomó körül.

Levetett kalappal vitték a holttestet a kastélyba, akkor látták csak, hogy ez az ember a ház egyetlen szobáját lakta, fapriccsen aludt és egy szekrény, egy ikszlábú asztal meg egy csuhéfonatos szék volt a szoba összes berendezése.

Ott ravatalozták fel a priccsen.

A temetésre csak egyetlen ember érkezett, egy lefátyolozott arcú, merev tartású nő, hangtalanul nézte végig, ahogy a park fái közt elhantolták a csillagtalancsú, nem sírt, a válla se rándult. A temetés után bement az istállóba, megállt a ló mögött. Mereven nézte, a mén felemelte a fejét, hátrafordult, ideges rángások futkostak a bőre alatt.

A nő sarkon fordult, elment.

A ló attól a naptól kezdve nem ivott, nem evett. Minden hajnalon mereven bámulta az ajtót. Várta a csillagtalancsú embert. Egyre nyugtalanabb lett, már senki se merte megközelíteni. Egy világos, tavaszi éjszakán elszakította kötőfékét, nekiment a bezárt ajtónak, - a két lomha, vasalt ajtószárny kitárult -, kirohant az éjszakába. Az éjjeliőr felébresztette a férfiakat, de senki egy lépést sem tett a ló után, döbbsen bámulták a fantomlovát, ugyanúgy rúgkapált, ágaskodott, mintha hátán ülne halott lovasa.

Még világosodás előtt bevágatott az erdőbe. Sohasem kereste senki, nem is látták többé. De azóta viharos éjszakákon hallani vélik, hogy a mén versenyt száguld a széllel, házakat, erdőrészeket ugrik át, patája könnyed érintésével megcsörrenti a háztetők cserepeit. Nagyon sokáig azt hitték, hogy a szellemlő egyedül száguldozik az éjszakában, de aztán egyszer meglátta valaki. Megesküdött rá, hogy egy fekete ember ült a lovon, arcán csillagok és holdak ragyogtak.

4. HILDÁCSKA KACAG

- Mint a varjú. Brrr - rázkódott össze az erdei tanító felesége -, olyan ez a vénasszony, mint a varjú.

- Ugyan, kedves - mondta a férje -, öreg, ennyi az egész. Majd kialussza magát és elmegy. Hadd aludjon.

- Mint a varjú - hajtogatta az asszony.

Tényleg volt benne valami varjúszerű. Már délután, amikor észrevették - összehúzódkodva bandukolt az öregasszony a keményre taposott havú erdei úton, furcsa volt, hisz sosem járt erre idegen, különösen télen, most meg a karácsonyi szünet derekán jártak, még a pirosra csipett arcú gyerekek csizmás karavánja sem tűnt fel reggelente a hóval lepett fák közt - felkiáltott az asszony: nézd, éppen olyan, mint egy madár.

- Mint egy agyongyötört, fáradt madár - mondta a férje.

Az öregasszony alakja nőtt-nödögélt, madárszerűsége behúzódott a szoknyája ráncai közé, emberi alakot öltött, madárszerűségével félelmetessége is odalett, csak szánalmassága maradt vele kitartóan, s amikor már a kopogására ajtót nyitottak neki, láthatták, hogy a szánalmasság az arcába is beette magát, mint a rozsdá, tekintetét is megtépázta, örök időre szólón megörbesztette vállát, megrongálta dereka ívét és térde hajlatát.

Mégis volt benne valami varjúszerű. Mintha lesütött szeme bármelyik pillanatban gyors feketerigó-röppenéssel megmérhette volna őket, a házat, isten háta mögötti magányos lakásuk csendjét, homlokuk pajzsa mögött ágaskodó gondolataikat.

- Fáradt vagyok - mondta az öregasszony, szürke ázott veréb volt a tekintete, nem feketerigó-röppenés, szinte nem is érintette a tanítóék arcát.

Enni adtak neki meg vörös bort. A tanítóné kérdezősködni akart, de férje egy gyors pillantással leintette, csendben evett hát az öregasszony, ijedten, vajpuhán, mintha bármely pillanatban fölkiálthatott volna az étel, nem, nem akarom ezt a testet táplálni.

A tárgyak azonban némák maradtak, de egyetértően némák, az öregasszony reszkető kézfejjel törölte meg a száját, főlegyenesegett, a hátralökött hokedli sikkantott mögötte a kövön.

- Az Isten áldja meg magukat - mondta, s a hangja, tekintete megkeményedett, olyan volt ez a köszönet, mint egy átok vagy legalábbis az erdei tanítóékon kívül mindenkinek az elátkozása.

A vendégszobában bontottak neki ágyat, az erdei tanítóné, miközben a hosszú, nyirkos folyosón a tiszta huzatot cipelte, arra gondolt, ezt holnap valamennyit eldobja, elégeti, és undorral fogta a ropogós, fehér ágyneműt, pedig akkor még nem is érintette az öregasszony teste.

- Ne haragudjanak - monda az öregasszony -, az ajtót magamra zárom.

Megremegett, a szeme megvillant, vagy talán nem is ez a helyes kifejezés, hogy villant, csak egy parányi időre kitágult, de sugarai nem kifelé lobbantak, inkább be, a koponya belseje felé, mint egy puskacsőbe fulladt lövés, olyan volt ez a szemtágulás.

- Csak zárja - mondta lassan a tanító, igyekezett könnyed és vidám hangon beszélni, mintha mi sem lett volna természetesebb, minthogy az amúgy is zárt lakásban a vendég még külön bezárkózik.

- Mint a varjú - hajtogatta ott bent a felesége, a tűzhely torkában lobogó ágyneműkre gondolt, a kis Hilda ágyát közelebb húzta a magáéhoz, s rögtön lefekvés után fölpattant, s kulcsra zárta a hálószoba ajtaját.

- Ugyan, ugyan - mondta zavartan a férje, de a kulcscsikordulástól ő is megnyugodott.

Másnap reggel kicsit megszegyenülten néztek egymásra, már nem értették, mitől riadtak meg olyan ostobán előző este, az éjszaka eltakarodott, belőlük is elvitte a homályos zugokat.

Az öregasszony is felébredt, a reggel mintha neki is békességet hozott volna; arca, mint egy szép, sokat tudó fatörzs. Úgy tett, mintha évek óta ott lakna, egy sámlira kuporodott a konyhában, szelíden nézte a tevő-vevő tanítónét, később kivette kezéből a szakajtó krumplit, és maga látott a hámozáshoz.

Hildácska is kitotyogott a konyhába, félelem nélkül közelítette meg a varjú-vénasszonyt, az meg hirtelen letette a szakajtót, a krumplihéjat az öléből a földre söpörte, ráejtette a kést és gyökérkarjait a kislány felé tárta, mintha legkedvesebb rokonát akarná keblére ölelni.

A gyermek mosolyogva röppent az ölébe, a tanítóné hökkenten nézte, hogy a görbe karvalyujjak a kislány hátára tapadnak. Mintha nem ölelni akarná, hanem összeroppantani.

A köszönete átok is, az ölelése fojtogatás is. Ó, csak menne el - gondolta a tanítóné.

De a vénasszony nem ment el. Soha nem kérdezte, maradhat-e, a tanítóék még nem szóltak semmit, úgy maradt ott az isten háta mögötti házban, mint ahogy szelíden, magától értetődően megjön a nyár után az ősz.

Pár hét múlva már hiányzott volna, ha elmegy, nemcsak azért, mert sokat segített a ház körül, s mert a kis Hildával imádták egymást. Másért is. Talán az ódon, töredezett kövű folyosó is bánatosan felsóhajt, ha egy este nem hallja lassú, csoszsanó lépteit, ahogy szobája felé igyekszik, kezében a magasra tartott petróleumlámpával.

Soha nem beszélt arról, kicsoda, micsoda, mit csinált eddigi életében. A tanítóék meg nem kérdezték. A bánat miatt, csupa bánat volt ez az öregasszony, szenvedéssel teleírt, még hátulról is lehetett látni rajta, hogy nagyon sokat szenvedett.

Nem kérdezték hát. Csak egyszer fordult hozzá a tanítóné, hónapok múltán: „Hát nincs magának senkije?”

- Csak maguk - kiáltott az öregasszony -, csak maguk!

Visszanyelte a feltörni készülő sírást, s napokig szavát sem lehetett venni.

Lassan-lassan az öregasszony lett a ház belső minisztere, a konyhában a tanítóné akár be se kellett tegye a lábát. Áldás lett neki az öregasszony, ünnepeken, iskolai szünetek alatt napokra elmehettek hazulról, ráhagyhatták Hildácskát, hiszen az anyja kezében sem volt jobb helyen.

Csak az a rákövetkező tél ne jött volna, csak az a férfi ne jött volna!

A férfit a faluban látták, tíz kilométerre erdei házuktól, a presszóban. Ősz haja volt, baljós tekintettel bámulta roppant markába rejtett poharát. Arcát lassan - mintha fájna neki nyaka elfordítása - a pult mögött álló lány felé emelte.

- Itt kell neki lenni - mondta -, itt az erdőségekben.

A lány nem válaszolt neki, látszott rajta, hogy fél.

- Semmiféle idegen öregasszony nem él erre - mondta egy férfi. - Mi aztán tudnánk, ha itt élne.

Az idegen, mintha nem is hallotta volna a közbeszólót, ugyanolyan csigalassúsággal, mint az imént, a pult mögött álló lány felé fordult.

- Le kell számolnom vele - mondta. - Rendezni kell a számlát.

Marka veszett erővel ölelte körül a vastag falú pálinkáspoharat, ökle bütykein megfehéredett a bőr.

Az erdei tanító feleségében oktalan félelem ébredt, akaratlanul csúszott ki a száján a kérdés.

- De hát mit vétett magának szegény?

Az ember most vadul kapta fel a fejét, súlyos pillantással mérte végig az asszonyt, mintha azt latolgatná, megéri-e, hogy fölgorjon, és szétmorzsolja a kérdezőt.

- Szegény! - mondta megvetően, aztán elfordult, újra maga elé bámult, és beszélni kezdett. - A bizalmamba férközött ez a néember. Ó, pokol... még szerettem is. Rábízta a kislányom. Érti?! A kislányomat! Még most is hallom a nevetését. Minden éjszaka hallom a kislányom nevetését, amikor tiszta csendes idő van.

Elhallgatott.

A tanítóné torkában ott feszült a kérdés, de nem merte kimondani, nem mert megszólalni, lélegzetet venni se mert.

Az idegen fölállt. A poharat csörrenve az asztalra dobta.

- És megölte, értik! Megölte a lányomat! Hároméves volt. Nem hallják? Nevet. Most is nevet.

Feszülten figyelt, az arca szinte gyengéd lett, mutatóujját magasba emelte.

A tanítóné akkor már roppanó ujjperccel szorította a férje karját.

- Menjünk - suttogta.

- Ha el nem viszi a rendőrség előlem, ezzel a két kezemmel tépem szét - mondta az ember, s maga elé tartotta roppant kezeit, mindkettőt külön, külön hosszasan nézte, mint kedves, nagy feladatra hivatott gyermekeit. - És csak tizenöt évet kapott. Tizenöt évet! Holott ezer évig kellett volna forró szurokban főzni, szöges korbáccsal ostorozni, miszlikbe vágni! Tizenöt év! Ott a bíróságon megmondtam, ez az ítélet nekem nem elég. Az én lányom fehér koporsójáért sem elég, a lányom kisujjáért, egyetlen haja száláért nem elég! Egy éve szabadult, azóta keresem.

Megint maga elé emelte markát, s hosszasan nézte.

- Megtaláljuk, biztos, hogy megtaláljuk - mondta nekik, s vicsorogva elmosolyodott.

A tanítóné felugrott, kirohant az ajtón, a férje alig győzött utána menni.

- Úristen - jajongott a nő -, úristen, már négy napja egyedül van vele.

- Ugyan - mondta a férj -, rémmese az egész. Bolond ez a férfi. Nyugodj meg.

Rohant velük a terepjáró a sötét erdőn keresztül, s óráknak tűnt, míg megálltak az erdei ház előtt.

Égett odabent a lámpa. A tanítóné hanyatt homlok rohant a házba, feltépte az ajtókat, melyben már meggyült a sikolyra kész levegő.

A szobában a kályha mellett ült az öregasszony, ölében Hildácska. Mind a ketten nevettek, fénylett a szemük.

A tanítóné sírva fakadt, odatérdelt melléjük, egyszerre ölelte át az öregasszonyt és a gyermeket. Sokáig nem tudott szóhoz jutni a görcsös zokogástól.

Az öregasszony hamuszürke arccal állt fel.

- De hát mi baj van, az istenért?

- Semmi, semmi - mondta a tanító.

- Kellemtlenségeink voltak, ne törődjön vele.

A tanítóné átkulcsolta az öregasszony nyakát.

- Ne haragudjon rám, drága, ne haragudjon.

- De hát miért? - kérdezte sírósan az öregasszony. - Dehogy haragszom, miért haragudnék.

- Nincs semmi baj - mondta a férfi. - Egy bolondság megriasztott bennünket. Aludjunk rá egyet. Aludjunk ki.

És éjfélkor éles zörrenések az ablakon.

A tanító hangja tétován bukdácsolt a sötétségben.

- Ki az?

- Gyere ki, vén szipirtyó! Megjöttem - hallatszott odakintről.

A tanító köpenyt kapott magára, az ajtóhoz rohant.

- Mit akar?

- A vénasszonyt.

A téli éjszakában kísértetiesen világított az ősz haj és a megszállott szem kútja.

- Ez egy másik öregasszony - magyarázta a tanító -, rossz helyre küldték, uram. Régről ismerjük, és...

A férfi előrelépett.

- Magát is szétlapítom. Érti!

A tanító ekkor könnyed érintést érzett a könyökén, lepkekönnyűt.

- Engedjen ki - mondta az öregasszony.

- De hát nem magát keresi - üvöltötte a tanító. Nem a dühtől ordított, hanem a félelemtől.

- De igen - mondta az öregasszony -, engem keres.

Kilépett, becsukta maga után az ajtót. A tanító verejtékezve lapult a fal és a becsukott ajtó szögletébe, mozdulni sem tudott. Tompa puffanást hallott kintről, s ahogy egy liszteszsák a hóra dől. Aztán csend lett. Csillagok csendje.

5. KÓCEMBER KÓCSZERELME

- Hát nem érted?! Szeretlek - a szavak gőzölögve buktak ki a száján, és sisteregve hültek ki, amíg a néhány méteres utat megtették az elhagyott, poros kirakat mélyén ülő lányig.

- Tavasz óta idejárom - folytatta Simf -, minden áldott este itt papolok neked, s te meg sem mozdulsz, csak a szemedet forgatod. Értsd már meg, hogy szeretlek!

A szavak megragyogtatták a kirakatot, a gyenge villanykörte fényében siváran gubbasztó, poros papírok, rongydarabok önálló fényt kaptak, hogy aztán a beszéd elhaltával még szürkébbek, még visszataszítóbbak legyenek.

A lány nem szólalt meg most sem, kezét térdén nyugtatva, egykedvűen ült a rozoga széken, csak világoskék szeme sétált lassan, megfontoltan szemüregében jobbra-balra, megállás nélkül, azonos ütemben, mintha egy gépezet mozgatná, soha meg nem állapodott a tekintete Simfen, csak megérintette, s a szem soha nem csillant, az ajkak zárt vonalai is csak nagy ritkán lazultak, valami mosolyféle derengett fel a lány arcán, Simf néha azt hitte, gunyoros, néha meg azt, hogy örömteli.

- Megint a kedvenc ruhám van rajtad - mondta Simf, és homlokát a piszkos üvegnek nyomta. - Hallod, meghalok ezért a ruháért is!

Fehér, rövid ujjú, nyersvászon ruha volt a lányon, egy könnyű kis szandál, kicsit vékonyka, kamaszos karja s megejtően kedves formájú lába feltűzelte Simfet, el nem tudta képzelni, hogy ebben a ragacsosan koszos kirakatban hogy tud ez a lány ilyen tiszta lenni.

- Szólalj már meg - kiáltotta -, mondj valamit! Amíg nem válaszolsz, nem megyek el innét.

A lány szeme abbahagyta az ingázó mozgást, tekintete megállapodott Simfen, mereven nézte egy darabig, egyre szomorúbb lett, a szeméből áradó szomorúság egy kerek, világos foltot égetett a kirakatüvegre, mint amikor deres ablakra lehelünk, Simf megbűvölve nézte, a lány megemelte térdén nyugtatott kezét, s öt ujját széttárva Simf felé mutatta.

A férfi elszörnyülködve hátraugrott.

A lány ujjai hegyén fölfeslett a bőr, s kunkorodó kócszálak, vékonyka, szakadt drótvégek kandikáltak ki alóla.

- Kóclány - üvöltött Simf -, egy kóclányba szerettem.

A lány visszahelyezte kezét térdére, szeme újramezdte az ingamozgást.

Simf megfordult, tántorogva indult hazafelé, mellkasát forró kő feszítette. Hasra vágta magát az ágyán, bánata súlyától olyan lett, mint egy forma mellé csurrantott nyersvas tömb.

Nem bírta sokáig, egy barátira lett volna szüksége, egy jó barátira. Fölpattant hát, és kitalált magának egy barátot. Egy széket húzott a szoba közepére, arra találta ki, de valahogy nem sikerült ez a barát, szeme aszimmetrikusan ült az arcában, egyik a szemöldök felé húzódott, a másik lecsúszott az orra tövébe, haja elszórt pamatokban fedte a fejét, füle a nyakszirtjén.

- Te! - kiáltott dühösen Simf, s akkor vette észre, hogy a barát ízületei nem kapcsolódnak, a darabokból álló testet csak a ruha tartja össze, a barát elnyaklott a széken, Simfnek oda kellett ugrania, mindkét kezével elkapta, hogy le ne essen a földre.

De a barát élt, lélegzett, Simf rettegve nézte a szörnyarcra gyűrődő vigyort, hátraugrott, a sikerületlen barát, mint egy bábfigura, megemelte a kezét, Simfre mutatott.

Izgatottan nézett végig magán, tekintete a kezére tévedt, és fölordított. Kezén fölfeslett a bőr, jól láthatta az ujjhegyeken és az ujjközökből kiálló kunkori kócszálakat, töredezett drótvégeket.

Megebűvölten bámulta a kezét, a barátjára akart pillantani, de az akkor már eltűnt, a megrettent szék árván állt a szoba közepén. Simf föltépte az ajtót. Kóccember kóccszerelme, zakatolt benne, amíg a kirakat felé rohant. Nem lehet, nem lehet - döngték a léperei.

Félt, hogy kóccal tömött keze nem lesz elég súlyos a kirakat bezárásához, de már az első ütésre reccsenve szétnyílt az üveg, a lány megbabonázva bámult rá, föllállt, Simf benyomakodott a csipkés szélű törés üvegkarmai között, magához szólította a lányt, és teljes erejéből a vállába harapott.

A lány fölsikoltott a fájdalomtól, de nem húzódott el, Simf nyakára kulcsolta karjait, egyre szorosabban fogta, vinnyogott az örömtől, és Simf akkor már látta, hogy harapása helyén vércseppek szivárognak a lány húsából, megérezte a saját mellében is a meleg, selymes szívet, a kezére nézett, csupa vér volt a keze a kirakatüveg tépte sebektől.

- Ó, drága kóccszerelmem - mondta boldogan -, hús-vér szerelmem.

Ragyogott körülöttük a kirakat, vércseppjeik, mint a gyöngyök.

A NAGY MADÁR

Garmospusztáról Ivrenbe úgy ismertem az utat, mint a tenyeremet. Igaz, jó tíz éve jártam arra utoljára, de akkortájt annál gyakrabban, előfordult, hogy napjában háromszor is megjártam a nyolc kilométeres földutat.

Jól tudtam, az elmúlt tíz év alatt semmi sem változott erre, legfeljebb a tenyérnyi akácerdő öregedett valamicskét, a Séd holtágaitól szabdalt vizenyős legelő meg a semmire se jó homokdombok megőrizték régi arcukat. Ezért is indultam erre, hogy újra találkozzam velük.

A dülők nevét is ismertem, méterre meg tudtam volna mutatni, mikor váltok át Boszorkánydombról a Körösztfa-dűlőbe, Körösztfából Ökörállásba. Az út jó szórakozásnak ígérkezett. Egy ilyen régi úton mélnézhet az ember. Ha jól megy, meg is tisztulhat. Nem találkozik mással, csak régi fákkal és régi hajlatokkal, az út vérévé vált íveivel, s pontosan érzi, hogy itt az égbolt magassága sem változott.

Az út mellett Garmos és Ivren között sehol sincs település. Még ház sem. Ezért hittem hát a Csötönyi-dűlőnél, hogy eltévedtem. Mert a Sédnek szaladó meredek domb tövében egy öreg, szalmatetős házat pillantottam meg. Nem volt valami eszményi állapotban, úgy tűnt, le akar rogygni, s csak a domboldal segítő íve tartja lábon.

Ezt a házat én sohasem láttam. Garmospusztán nem mondta senki, hogy itt épült valami, s különben is hihetetlennek tűnt, hogy éppen itt, ezen a lápos, tavasszal-ősszel vízbe fúló földön jutott eszébe valakinek építkezni. A ház azonban ott állt négy-öt lépésnyire az úttól, kéménye vígan füstölgött, s bár embert nem lehetett körülötte látni, mégis eleveniséget, mozgást sejtetett. Egy útkanyar után beláttam már a ház mögé is, két parasztkocsi állt az udvaron, a felszerszámozott lovak a saroglyából szénáztak. Most már majdnem biztosra vettem, hogy eltévedtem. Ez a ház magától értetődően állt a tájban, s az is látszott rajta, hogy legalább száz éve épült. Akkor hát itt kellett állnia tíz évvel ezelőtt is.

Megfordultam. Kibomlott előttem a hátam mögött hagyott táj. Semmi kétség, jó úton járok. Visszafordultam, kicsit szorongva, talán abban reménykedtem, addigra eltűnik a különös kis viskó a háta mögött abrakoló lovakkal.

Mintha ugyan egy ház csak úgy ukmukfukk elrepülhetne!

Elmentem volna mellette - már kis rezignációval kutattam a kutyák után, vajon milyen csata alakul ki köztünk, de egy jókora zöld cégtáblát pillantottam meg a bejárat fölött, fehér betűk virítottak rajta:

VENDÉGFOGADÓ A NAGY MADÁRHOZ

Még mindig kutyák után vizslatva indultam az ajtó felé, bár lelkem legmélyén megnyugodtam, tudhattam, hogy a vendégfogadó kutyái nem hamisak. De kutyát nem láttam sehol.

Benyitottam a mélybarnára vénült ajtón. Érdekes, akkor föl se tűnt, hogy bár kint még javában sütött a nap, odabent egy mennyezetről lógó petróleumlámpa világított, s bár három ablaka is volt a földes, gerendás szobácskának, természetesnek tűnt, hogy ég a lámpa.

A köszönésemet nem fogadta senki, a pult mögött álló fehér kötényes kocsmáros karba font kézzel elnézett a fejem mellett.

A kis helyiség x-lábú asztalai mellett tizenöt-húsz ember szorongott - valamennyien férfiak -, csupán a legtávolabbi asztalnál ült egymagában egy ember, háttal a többieknek.

Egyetlen arc sem fordult felém. Ez szorongással töltött el - ismerhetik a falusi kocsmázók az idegenre vetett mohó tekintetet -, s egy pillanatra megtorpantam. Ez a váratlan mozdulatlanság sem csikarta ki érdeklődésüket, ismerőst keresve akartam végigpásztázni rajtuk, de már az első profil láttán valami megmagyarázhatatlan szégyenkezés fogott el, mintha az arcukat nézni szemérmetlen beavatkozás lenne a magánéletükbe. Azonnal elfordítottam a fejem, s bár egyetlen arcot láttam csak, tudtam, hogy nem lehet köztük ismerősöm.

Megindultam a legtávolabbi asztal felé, ott még bőven volt hely az egyedül ülő férfi mellett.

Próbáltam könnyed lenni, de azért sutának éreztem a megoldást, a köszönésnek szánt biccentést.

- Megengedi?

Ekkor, mintha késsel vágták volna el a monoton zsongást, torokszorító csend telepedett a kocsmára.

Minden erőmet beleadva bámultam az előttem ülő embert, de nem láttam belőle semmit, csak a hátamba szűrő tekinteteket éreztem.

A férfi zavartan, szinte segélykérően bólintott, s egyben odébb húzódott, holott a hosszú padon bőven elfértek volna mellette hárman is.

Leültem. Látószögembe került a kocsmáros fehér kötényes feltja, láttam, hogy felém mozdul, s mozdulatával, mintha jelt adott volna, újra megzendült a halk, korábbi zsongás.

A kocsmáros ott tornyosult mellettem, akkor éreztem meg, hogy milyen hatalmas ember, tekintetem lassan futott fel kovácsfűjtatónyi mellén karba tett kezéről az arcára. Az arca meghökkentett. Elképzelhetetlen számomra, hogy amikor beléptem, miért nem vágott mellbe ennek a kősziklából faragott arcnak a szépsége, miért csak most vettem észre, amikor a robusztus ember két lépésre állt tőlem. Nem vagyok különösebben érzékeny a férfiszépségre, de ilyen vonzó, a durvaságnak és a finomságnak különös elegyéből kikalapált arcot még nem láttam.

A hangja méltó volt természetéhez, úgy éreztem, nem is a fülemmel, de rezonáló csontjaimmal hallok rekedtes basszusát:

- Ön idegen itt?

Nem volt ellenséges a hangja, inkább mintha kérdésével feloldott volna valami alól, vagy legalábbis megbocsátotta volna egy szarvashibámat.

Bólintottam, s lenyűgözve, szótlánul néztem.

- Éhes? Szomjas? - éreztem megint a csontjaimban.

- Mikor épült a fogadó? - kérdeztem válasz helyett.

- Régen - mondta egyszerűen, hogy felkaptam rá a fejem, hozzátette -, nagyon régen.

A hangjában most csengett egy kis idegenség, mint aki nem szívesen beszél erről a témáról.

- Egy fröccsöt kérek - mondtam gyorsan.

- Csak tiszta borom van.

- Akkor azt.

Ijedt, könyörgő suttogás ütötte meg a fülemet. Alig hallható, egércincogás-szerű hang:

- Nekem is.

Újdonsült asztaltársam felé kaptam a tekintetemet, de ő lehajtott fejjel maga elé bámulva ült, a pad szélére húzódva. A suttogás mégiscsak tőle eredhetett, mert a kocsmáros jól érezhető megvetéssel kérdezte:

- Neki is?

A kérdésre megint mintha elvágták volna a kocsmazsivajt. Újra a hátamban éreztem a tekinteteket. Pillantásom lassan kúszott a kocsmárosról asztaltársamra. Görnyedten, szemmel láthatóan görcsbe rándult izmokkal ült mellettem, mintha válaszomtól az élete függne.

- Neki is - hebegtem.

A kocsmáros bólintott, felzengett újra a kocsmazaj, asztaltársam izmai ellazultak, sóhajásszerűt szusszantott, de nem nézett rám.

Pár pillanat múlva előttünk volt a bor - egy furesa, antiknak tűnő feketére égett kancsóban hozta a kocsmáros, és két közönséges kocsmái poharat tett mellé.

- Enne valamit? - kérdezte barátságosan.

- Nem kívánok hideg ételt - mondtam, miközben mindkét poharat teletöltöttem olajos csurgású, sárgás borral.

- Van vad, hal - mondta a kocsmáros -, mit kíván?

- Nincs sok időm, sietek.

- Öt perc alatt bármit elkészítünk - mosolyodott el.

Ettől a mosolytól jókedvem kerekedett, nagyon bántam volna, ha a kocsmáros főztje nélkül kellene továbbállnom.

- Milyen hal van?

- Ami a Sédben, az mind.

- Törpeharcsa is?

- Amennyit akar.

- Ha abból sütnének...

Már fordult is.

Az egyik poharat odatoltam asztaltársam elé.

- Egészségére - emeltem meg a magamét, s csodálkozva vettem észre, hogy úgy szólok hozzá, mintha alacsonyabb rendű lenne nálam.

Mohón kapott a pohárért, most láttam először az arcát. Vörhenyes hajú, vékony ember volt, ráncos arcbőre a rágóizmok feszes dudorain kívül mindenütt csontra tapadt. Jobb arcát egy valamikori robbanás puskaporszemcséi fekete lyukacsosra égették - különösen a homlokán és a szeme körül rajzoltak sűrűn a pöttyök, sőt egy jutott a szeme fehérjére is, s ez a szemfehérben égő fekete folt egyszerre ébresztett szánalmat és szorongást.

- Radám Lajos vagyok - mondta -, köszönöm.

Egy hajtásra kiitta a bort.

Nem volt időm fura nevén tűnődni, a borral kellett foglalkoznom. Ha valaki korábban azt állítja, hogy egy isten háta mögötti vacak kocsmában iszom életem legjobb borát, kinevetem. Most pedig ezeken a másokon a sor, mert kinevethetnek, de én itt, ebben az isten háta mögötti vacak kis kocsmában ittam életem legjobb borát.

- Hát ez óriási! - fordultam lelkesülten Radám Lajos felé.

- Igen, jó boruk van - mondta, és mindkét kezét a pohárnak tapasztotta, mintha attól félne, valaki kikapja a kezéből.

Ajtócsukódást hallottam, majd a kocsmáros döngő lépteit, s ezzel egy időben kellemes sült illata csapta meg az orrom. Tepsinyi ezüsttálon tette elém a sült halakat. Evőeszközt nem hozott.

- Kézzel egye - mondta -, úgy a legjobb.

A törpeharcsát különben is nagyon szeretem, de ehhez foghatót soha nem ettem.

- Ki sütötte ezt? - kérdeztem Radám Lajost.

- A felesége. Hát még ha az özgerincéből enne! Ajaj, özgerinc! - mondta, és csettintett.

- Éhes? - kérdeztem, és önkéntelenül feléje toltam a tálat.

- Nem, nem! - tiltakozott ijedten, kezét maga elé kapva, s riadtan körülkémlelt, mintha tiltott dolgot cselekedett volna.

Elmélyülten boncoltam ujjaimmal egy törpeharcsa gerincéről a húst, s szinte csak úgy mellékesen vettem oda asztaltársamnak:

- Magát miért nem szeretik itt?

Meglepően reagált a kérdésre: elmosolyodott. Most láttam, a kora tulajdonképpen megállapíthatatlan. Ez a száraz, barázdált arc éppen úgy lehetett egy hetvenéves emberé, mint egy negyvenévesé.

- Tudja, mi az a guvat? - kérdezte.

- Nem.

- Áháh, nem tudja. Egy madár.

- Nem hallottam még.

- Szereti maga a madarakat?

- Hát... nem jobban, mint a fákat. Vagy a lovakat.

- Áháh, gyurgyókát látott már?

- Micsodát?

- Gyurgyókát.

- Az is egy madár?

- Az.

- Nem, nem hiszem, hogy láttam volna. Vagy ha láttam is, nem tudtam, hogy az.

- És kormos szerköt?

- Azt se.

Elfordult, a falat bámulta. Jó sokáig. Mire újra felém fordult, csordultig volt a szeme bánattal.

- Látja - mondta -, én a röptiről is megismerem a madarat. Akármelyiket.

- Igen... ez szép - bólogattam sután.

Most résnyire szűkült a szeme, ahogy se ilyen, se olyan válaszomra rá se hederítve, felém fordult.

- Olvasta az újságban?

- Micsodát?

- A nagy madarat.

Néztem rá bután.

- Pedig az újságok is írták, állítólag még külföldiek is.

Végeztem az utolsó törpeharcsával, zsíros kezemet a nadrágom szárába töröltem. Radám felém tolta a poharát. Automatikusan töltöttem mindkettőnknek. Mohón ivott.

- Állítólag egy garmospusztai gyerek látta először. A Sédben fürdött, s egyszer csak látja ám, hogy a folyóra lecsap egy óriási madár. Azt mondta, a két kiterjesztett szárnya szélesebb volt, mint a Séd.

- Lehetetlen - mondtam.

- Ugyan - legyintett ingerülten Radám -, miért lett volna lehetetlen? Másnap a szikorói kanász is mondta, hogy látott egy igen nagy madarat. De elég messziről, az Ókúttól látta, ahogy a Boszorkánydomb felett röpült, ha ugyan ismerős erre - pillantott rám.

Bólintottam.

- Na és harmadnap én is megláttam. Irdatlan magasságban keringett, mozdulatlan szárnyakkal, de énnékem ez elég volt, tudtam, ilyen madarat én még sohasem láttam. Tudja, gátőr vagyok, nem sok a dolgom, én attól a naptól kezdve mást se csináltam, csak a madarat lestem. De közelről soha nem sikerült megnéznem. Vagy igen magasan röpködött, ha meg alacsonyan, akkor messzire. Valahogy tudomást szerzett a madárról az Ornitológiai Intézet is. Tőlem nem, az biztos, mert én senkinek se említettem. Még tagadtam is, hogy volna. Ha szóba hozták - mert látták mások is -, csak nevettem: mesebeszéd. De én tudtam, hogy az a madár van. A fészkre vagy a tanyájára szerettem volna rálelni. De nem sikerült sehogy. Jött aztán ide egy vékony, szemüveges ember a Madártani Intézettől. Tőlem is kérdezte, láttam-e a madarat. Én aztán soha - mondtam neki. De azért itt kuksolt egy hétig. Egy este látta is jó messziről. Azt mondja: fakókeselyű. Ritkán, de elkóborol erre is. Még hogy fakókeselyű! De aztán csak nem hagyta nyugodni a lelkiismeret, mert egy egész bizottsággal jött le ide újra, fényképezőgéppel, távcsővel, fityfenével. Akkor már írták az újságok is a madarat, azért gondoltam, hogy olvasta. Szóval ez a bizottság itt egész nap leste az eget, másnap meg híre jött, hogy ide háromszáz kilométerre láttak egy óriási madarat. Nosza az egész bizottság autóba vágta magát. Mert biztos volt, hogy csakis a mi madarunk lehet. Vágtattak utána. Csakhogy a madár másnap oda ötszáz kilométerre tűnt fel.

Valami ekkor megvillant bennem.

- Várjon csak! Repülőt béreltek... ez az?

- Na látja, hogy tud róla.

- De ahogy a madár meglátta a közelítő gépet, zuhanórepüléssel eltűnt az erdő fái között.

- Ez az, na látja, az egész ország lázban égett. Még a külföldiek is. Még fekete képű madarász is járt erre akkor.

- De azt a madarat még lefényképezni sem sikerült - vettem közbe.

- Nem bizony! - kiáltott fel Radám szinte büszkén, aztán ijedten a válla közé kapta a fejét, mint aki túl hangosan szólt.

- Aztán elült a lárma, a madarászok hazamentek. Azt mondták, mégiscsak egy kódorgó fakókeselyű. Én se láttam vagy egy hónapig. Aztán egyszer csak megint itt körözött. Olyan magasan, hogy alig látszott nagyobbak egy szúnyognál. Napokig rejtőztem a remészen meg a nádasban. Takarásban. Ott volt velem a golyós puskám is.

- Lelőtte?

Ellenségesen rám pillantott, a szeme fehérjéből sütött a fekete pötty.

- Jó ősz volt már akkor, sokat vacogtam. A madár egyszer csak ereszkedni kezdett lefelé. Nem várhattam tovább. Máig se tudom, hogyan találtam el, mert igen messze volt, és a kezem is remegett. Emlékszek, ahogy megláttam a nagy szárnyakat a céltávcsőben... A lövés pillanatában még reménykedtem is, hogy nem találtam el.

- Eltalálta.

- El. Mint egy kő, úgy zuhant a föld felé, s akkor láttam csak, pedig csukva volt a szárnya, hogy milyen iszonyúan nagy. A Káplányosba esett, tudja, az a mocsaras rész, jól megjegyeztem a helyet, órákig gázoltam feléje a combtőig érő hideg iszapban. Egyszerre csak látok valami vörösséget. Egy óriási szárny. Mit mondjak magának? Többméteres. Nagyot kiáltottam örömben, ugráltam feléje a zsombékokon. Megfogtam a szárnyát, én még olyan pompázatos vörös színt nem láttam, és a hátára fordítottam... - elhallgatott.

- És?

Eszelős tekintettel nézett rám. Megragadta a karomat.

- Nem madár volt. Az a két szárny egy emberé volt. Érti? Üveges szemmel nézett rám egy szép emberarc. Élesztettem, de hiába. A golyó épp a szívébe ment.

Fölugrottam. A pad és az asztal közel volt, csak megrogyott térdel tudtam állni.

Radám Lajos arca gonosszá vált, nem engedte el a karomat.

- A nyakán aranyláncon egy medál függött. Az volt ráírva: Ikarosz.

Harsányan felnevetett.

- Ikarosz! - ordította.

Kirántottam a kezéből a karom, átléptem a padot. Megálltam a pult előtt.

- Mennyivel tartozom?

- Semmivel - mondta a kocsmáros. - A mi vendégünk volt. - Körültekintett az ivóban, és keserűen mosolygott.

Köszönés nélkül mentem ki, de a bentiek kórusban zengtek: jó utat! Mintha barátjukká avattak volna.

Besötétedett már, majdhogynem futva tettem meg az utat Ivrenig. A barátom agronómus itt, nála szálltam meg.

- Hol a francba voltál ilyen sokáig? - kérdezte.

- Mondd, mikor épült ez a kocsmá a Csötönyi-dombnál?
 - Csötönyi-dombnál? Kocsmá? Megörültél? - nevetett harsányan.
 - Egy magas, igen szép ember a kocsmáros.
 - Valaki mást rázz át - mondta -, én mindennap arra járok. Nincs ott semmiféle kocsmá.
 - Úgy éreztem, láncok tekergőznek körém.
 - Ismersz egy Radám Lajos nevű embert?
 - Igen, a gátőr.
 - A jobb arca égésfoltos.
 - Igen.
 - Lelőtt egyszer egy piros szárnyú, óriási madarat.
 - Nem tudok róla. Különbözik a piros szárnyú, óriási madár. És hagyd a fenébe a hülyéskedést. Gyere, egyél.
 - Már ettem.
 - Hol?
 - Útközben - mondtam. Lopva még mindig zsíros tenyeremre pillantottam, számban még éreztem a csodálatos bor aromáját.
- Szegény Ikarosz, hát lepuffantottak, mint egy kutyát.

JÁTÉK ÁLARCBAN

Illés Ézsaiás még a sziklafalon lógott, amikor észrevette Friászt. A patkó alakú kőbánya nyitott oldalán gázolt az övig érő ragadáncsban a meredek kőfal felé.

Illés Ézsaiás már végzett, de azért egy követ még megpróbált megmozgatni a lábával. Szilárdan állt a helyén, ezzel nem lesz baj - gondolta, és átnézett a másik rámoló, Gyenese István felé. Még javában dolgozott, macskaügyességgel lengette magát a szikla tetejéről lebocsátott kötélén, lába apró mozdulatával megbillentette a robbanás után fennakadt köveket, a mászás tömbök neki-nekikeccenve a sziklafalnak, hangos robajjal hullottak a bányamező fenekére. Jó volt nézni, Illés Ézsaiáson finom öröm illant át, tudta, hogy ő is ilyen kecsesen, minden fölösleges mozdulat nélkül dolgozik. Átkiáltott a másiknak: „Hahó!” s rámolótársa visszahahózott, hangjából öröm és jókedv csengett. Éppen olyan ez, mint amikor két hajó találkozik a nyílt tengeren - gondolta Ézsaiás. Igen, két hajó találkozott a nyílt tengeren. Elmosolyodott, szabad keze fejével letörölte a szája szélére rakódott sós lepedéket - a köpor ingerlően karistolta a száját -, s fűgén fölmászott a kötélén.

Föntről kicsi pontnak tűnt Friász, pedig akkor már sokkal közelebb járt, de még nem ért ki az övig érő bogáncsból.

Jöhetett volna az úton is - gondolta magában Ézsaiás, aztán megrántotta a vállát -, arra jön, amerre akar.

Lent a teknőben találkoztak, Friász éppen akkor ért ki a ragadáncsból, ruhája tele volt a karmos tüskékkel benőtt kis zöld golyókkal. Megállt, három-négy lépésre Ézsaiástól, és azt mondta:

- Ma este eljöhetsz a Körbe.

- Miféle körbe? - kérdezte, és maga sem tudta, miért, kissé meghökkent, ő is megállt, nem ment közelebb Friászhoz.

- Emberek Köre - mondta kifejezéstelen arccal Friász -, nyolckor a Szirén előtt találkozunk.

Ezzel megfordult, s amerről jött, a ragadáncs-tengeren át elindult visszafelé. Illés Ézsaiás egy darabig bámult utána, a kötélről szúrósan égő tenyerét végighúzta a homlokán.

Kiskabátját a kezében lógatva indult el. Lazán, tagjait puhán lengetve ment, szerette ezt a kellemes, zsongító fáradtságot, szinte érezte, hogy friss, bő vízzel lemosott testének kőportól megszabadult pórusai tágulva isszák a levegőt.

Már hűvösödött. A délelőtti eső még nem száradt föl, saruja talpa alatt puhán omlott a szemcsés, nedves por.

A kötőrő melletti lejtős hegyoldalnál megállt, kedvtelve nézegette a tenyérnyi széles kőporgleccsereket, aztán kikanyarodott a patkóból, rátért a keményre taposott erdei ösvényre, fűtyörészve ballagott a köves talajon törpén maradt tölgyek között. Egy helyütt letért a gyalogútról, halkan beosont a sűrűn benőtt bokrok közé, egy darabig előrehajolva figyelt, pár pillanat múlva már hallotta is az ágak érintésének leheletnyi neszt. Ott volt az őszapó.

- Szervusz, őszapó! - mondta hangosan.

Az apró madár a hangra átlibbent egy másik ágra, egy darabig mozdulatlanul ült, mintha figyelne, aztán elrepült.

Illés Ézsaiás visszament az ösvényre.

Látta az őszapót, tehát találkoznia kell a vörös hajú lánnyal is. Enyhe várakozó izgalom feszült benne, s amikor a városba ért, nem kanyarodott a Magaslati út aszfaltjára, hanem nekivágott a Havi-kápolna felé vezető hepehupás útnak. Erre, a girbegurba mellékutcákon szokott találkozni a vörös hajú lánnyal.

Egyszer meg kellene szólítani - sokszor gondolta már magában, de amikor föltűnt a libegő, leheletnyi lány - mint egy virág, mint egy szép fehér virág -, sohasem merete megszólítani, még ránézni is csak titokban mert. Vajon tudja-e a vörös hajú lány, hogy szerelmes vagyok belé? Most már nem is nevetett ezen a szón, hogy „szerelmes”, csak eleinte kuncogott néha, amikor ritkábban látta a lányt, nem is tudta maga elé képzelni az arcát, a szobatársai táncolni hívták, meg lányokhoz, ő meg csak rázta a fejét, nevetett, és azt hajtogatta: Úgysem mentek velem semmire, szerelmes vagyok.

Egy őszi napon látta először a lányt, szemerkélő esőben. Különös, nyomasztó idő volt, a felhők ráültek a házak tetejére, szürke lucskos idő volt, otthontalan idő. Ilyenkor nagyon egyedül érzi magát az ember, és Illés Ézsaiásnak akkor még igazán senkije sem volt ebben a nagy, idegen városban, csupa ismeretlen arc vette körül, néha összegörnyedve feküdt a munkásszállóban a vaságyon, és éktelen honvágy gyötörte a faluja után, az anyja után, az apja után, napsütéses nyári délutánok után, amikor hadvezér volt és varázsló volt és indián volt és párdúc volt, hasalt a kert végében a terebélyes lapulevelek alatt, a föld nyirkos volt, és kesernyés szag lengte körül, aztán lassan és puhán, nagyon barátságosan lopóztak a kert felé az árnyak, este lett, hallotta az anyja elnyújtott hangját: „Ézsaiás”, körülülték a nagy asztalt, az arcukra esett a petróleumlámpa sárgás, meleg fénye, a láng körül libegő pillék szárnya irdatlanul nagy árnyékot vetett a falra, az apja szép, szabályos karaj kenyeret vágott mindegyiküknek.

A vörös hajú lány hirtelen lépett eléje egy saroknál, ő is sietett, majdnem egymásnak ütköztek, a lány csodálkozó arccal nézett Ézsaiásra, aztán föllobogott a szeme - vagy csak Ézsaiásnak tűnt úgy, hogy föllobogott -, mindenesetre csodálatos szeme volt a lánynak, egészen mélybarna, meleg szem. Egy pillanatig nézték egymást, aztán elindultak, Illés Ézsaiás előtt még sokáig ott lebegett a lány finoman rajzolt, leheletnyi szeplőkkel teleszórt arca.

Azok a nyarak már sohasem jönnek vissza, és a kert is más, talán a lapulevelek szaga is megváltozott. Illés Ézsaiás előtt napokig lebegett a két mélybarna szem, az arc éles vonala hamar eltűnt körülé - csak álmában látta maga előtt világosan a lány arcát, de könnyed, libbenő mozdulatai benne maradtak.

Mikor másodszor látta a lányt, arcába szaladt a vér, a szíve nagyokat dobant.

A lány bizonyára nem tudta, hogy lapulevelek, surranó kedves esti árnyak, libegő szárnyú pillék és meleg nyári délutánok helyére lépett, s ha tudta volna, talán megriad.

Illés Ézsaiás fölfedezte a lány kezét is. Hosszúkás, keményen kirajzolt ízületű, mégis finom, fehér keze volt a lánynak.

Ma mégsem találkozott vele. Ejnye, őszapó - mondta magában, és szomorúan elmosolyodott. Apró kis babonáiban akkor is hitt, ha sokszor csalatkozott bennük.

A Felsőhavi útnál visszakanyarodott, még egyszer végigjárta a bosnyák városrész földhöz lapult házai között költői szabálytalanságban húzódó apró, kis utcákat, de a lányt nem találta. Nem volt kedve hazamenni, elindult a Budai-külváros felé, megkerülte a porcelángyárat, ácsorgott kicsit a Balokány-ligetben, aztán eszébe jutott Friász, ijedten az órájára nézett, és sietve elindult haza.

A munkásszálló a város másik végén volt, jó időbe telt, még hazaért. Tiszta inget húzott.

A Szirén előtt nekitámaszkodott egy hirdetőoszlopnak, kényelmetlenül érezte magát, már-már elment, mikor az utca végén a gesztenye-allé boltíve alatt meglátta Friászt.

Szótlanul mentek egymás mellett a hegynek vezető kis, szabálytalanul beépített utcákon, az utcai lámpák halvány fényében néha Friász arcára nézett - Friász most már nem volt egykedvű, valami magasztos, de kemény vonás jelent meg az arcán.

Egy kökerítés előtt megálltak, Ézsaiás azonnal megérezte, hogy célhoz értek, és befelé nézett, kereste a ház körvonalait, de a sötétség áthatolhatatlanul terpeszkedett szeme előtt, hang és fény nélkül állt a ház valahol a kert mélyén.

- Alkalmazkodni kell a szabályokhoz! - mondta Friász, és kérdően ránézett, hogy beleegyeznek-e.

Először meg akarta kérdezni, hogy milyen szabályokhoz, aztán mégsem szólt semmit, bólintott.

Friász kotorászott a kapu mögött - benyúlt a rácson -, röviddel ezután hallotta a kulcs csikordulását, kitérült a kapu, sarkai kenetlenül nyikorogtak. Friász karon fogta. Ézsaiás semmit sem látott a sötétben, csak azt érezte, hogy egy egyenetlenül, valószínűleg téglával kirakott úton mennek. Később balra fordultak, most már kezdett hozzászokni a szeme a sötétséghez - egy fürdőkabinszerű, apró faépitmény előtt álltak.

- Van itt valaki? - kérdezte Friász.

- Azonnal - hallatszott egy tompa hang belülről.

Friász visszahúzta Ézsaiást a bokrok közé.

Hallották, ahogyan nyílik a kabin ajtaja, egy sötét árny lépett ki rajta, Ézsaiás próbálta kikeresni az arc fehér foltját, de nem sikerült, s az alak szinte azonnal beleolvadt a sötétségbe.

- Gyere - mondta Friász, és belépett előtte a kabinba.

- Fordulj meg - mondta bent Friász, és valami köpenyfélét adott rá, Ézsaiás érezte, hogy könnyű, selymes anyagból van.

Vállban kicsit szűk volt.

- Ezt is vedd föl - mondta Friász, és valamit a kezébe nyomott. Ez is ugyanolyan anyagból készült, mint a köpeny, csak sokkal kisebb volt.

- Mi ez? - kérdezte Ézsaiás.

- Álarc.

- Maszkabálba megyünk?

Friász egy darabig hallgatott, matatott valamit a sötétben, aztán komoly hangon megszólalt:

- Ne hülyéskedj, ez komoly dolog. Mondtam már, hogy az Emberek Köre.

Ettől fogva Illés Ézsaiás egy szót sem szólt.

Felvette az álarcot, és a tetejére a szemüveget, amit Friász a kezébe nyomott. Végül a talár csuklyáját is fejére húzta, és elindultak.

A köves előszobában is teljes sötétség honolt, Friász tapogatva kereste a kilincset, aztán kitérült a hatalmas, nehéz tölgyfaajtó, és vakító fény csapott a szemükbe.

A terem vége nem látszott a gomolygó füsttől. Szeszélyes formájú csillárok ontották a fényt. Hatalmas templomszerű teremnek tűnt, Illés Ézsaiás sokkal később jött rá, hogy tulajdonképpen nem is olyan hatalmas terem. A padlót vastag, süppedős szőnyeg borította, a fehérre meszelt falak kopáran világítottak.

A terem tele volt fekete taláros, álarcos emberekkel.

- Mindenkit tegezhetsz - mondta Friász, s azonnal el is lépett mellőle, beleveszett a fekete talárok forgatagába.

Illés Ézsaiás nem tudott megmozdulni.

Az álarcok szemeknek vájt rését fekete szemüveg fedte, csak a kezek villogtak fehéren. Illés Ézsaiás az ajtó mellől a falhoz lépett, nekitámasztotta a hátát, érezte, hogy a homlokán gyöngyözik az izzadság, szeretne volna végighúzni rajta a keze fejét, de nem tudta, mert az álarc eltakarta a homlokát is.

Valaki megérintette a karját. Illés Ézsaiás önkéntelenül arrébb lépett, csak aztán nézett a mellette álló alakra. Kövérkés, alacsony figura volt, Ézsaiás azonnal a kezére nézett, ez volt a sok feketeségben az egyetlen biztos pont - ennek az alaknak furcsa, kicsiny, kövérkés keze volt, olyan, mintha az ujjaiiban nem is lenne csont, sajátosan fonnyadt, erőtlén keze volt, egyszerre emlékeztette őt egy emberszabású majom mancsára, egy ragadozó madár karmaira és fonnyadt, rothadó zöldségre.

- Nem jössz ki velem? - kérdezte a majomkezű mohó, mutáló hangon.

- Minek? - kérdezte viszolyogva a fiú, a sötét előszobára gondolt, s az árnyakkal telezsúfolt homályos udvarra.

- Pederasztá vagyok - mondta vijjogó, sírós hangon a majomkezű.

Illés Ézsaiás elfordult, és megindult a szoba belseje felé. A hájas követte, dühödt hangon sziszegte a fülébe:

- Nem ítélsz el, én is ember vagyok, érted, ember!

A sarokban halk zene szólt, néhányan összébújva táncoltak, fura látványt nyújtottak az egybefonódott, taláros alakok. Különbén több beszélgető csoportot is látott a teremben, ide-oda ögyelgett köztük, a buzi végre nyugton hagyta, eltűnt valamerre a többi fekete figura nyüzsgésében.

Illés Ézsaiás újból nekitámaszkodott a falnak, most már a terem közepe táján, nem volt ereje, hogy a fülébe jutó szófoszlányokat szétválogassa. Néha ki-kinyílt az ajtó, ilyenkor vagy jött valaki vagy párosával, hármasával, négyesével kimentek, a nőket még a bő talár alatt is jól fel lehetett ismerni széles csípőjükről és kidomborodó mellükről.

Ekkor két test vágódott Illés Ézsaiás mellé, éppen a lábánál ültek le a földre, a hátukat a falnak támasztották. Művészetről vitatkoztak. Kicsit arrébb lépett, és nekiütközött valakinek. Önkéntelenül arra fordította a fejét, pedig tudhatta volna, hogy egy ugyanolyan sötét, taláros alakot lát maga mellett, mint a többiek.

- Bocsánat - mondta.

- Nem tesz semmit - válaszolt a másik, az álarc alól különösen tompán szivárgott fel a hangja.

- Új vagy?

- Új - mondta Ézsaiás.

- Meg kell szokni. - bólintott a másik, és halkán nevetett. Ézsaiás szerette volna megnézni a kezét, de az álarcos a háta mögé dugta a kezét. Jó fejfel magasabb volt Ézsaiásnál - a hangjában volt valami mély szomorúság - vagy legalábbis egy olyan árnyalat, ami szomorúnak tűnt - és ez rokonszenvesse tette.

- Mi értelme van ennek? - kérdezte kis szünet után Ézsaiás.

- Itt szabad vagy - mondta a férfi.

- Hogyhogy szabad?

- Megszabadulhatsz az előítéletektől, rangodtól, rangtalanságodtól, itt csak ember vagy. Az álarc mögött ellazíthatod különböző pózokhoz szoktatott arcizmaidat... eldobhatod az igazi álarcot... amit mindig hordasz. Minden szavad, minden cselekedeted önmagában álló külön egység, s következményei sem lehetnek mások, mint amennyi egy önálló, külön élő cselekedet vagy szó következménye lehet.

- Nem látom senkinek a szemét - mondta Ézsaiás.

- A szemek hazudnak. Szerepet játszanak - mondta a magas.

- És a kezek? A kezek nem?

- A kezeket nehezebb eltakarni - mondta a másik. - De elhanyagolható.

- Egy baráti tekintet többet ér - mormogott Ézsaiás. - Ennél az egésznél többet.

- Erre itt is lehetőség van. Sőt csak itt - mondta a másik -, mert itt egyetlen baráti érzelmet sem veszélyeztet az árulás lehetősége.

- A barátság csak az árulás lehetőségével ér valamit. Minden érzelem csak az árulás lehetőségével ér valamit - mondta kissé hangosan Illés Ézsaiás.

A magas ekkor előrelépett. Három keményet tapsolt - ekkor megnézhetette a fiú a kezét. Erőtéljes, rokonszenves kéz volt.

- Embertársaim - mondta a magas, amikor csend lett. Nem beszélt túlságosan hangosan, a hang mégis jól elhallatszott a terem minden sarkába. - Az imént találkoztam egy új embertársunkkal. Nem hisz az Emberek Körében. Nem mondta ki világosan, de érzem, hogy nem hisz. Azt hiszem, tele van konvenciókkal. Nem tudja, hogy arcunk viselése mennyi hazugságra kötelez bennünket. Nem tudja, hogy még az utcai ruha is megbéklyózza az embert.

Illés Ézsaiás egy pillanatig rémülten nézett a beszélőre, mert azt hitte, most majd megfordul, és rámutat, hogy íme, ő az, de a magasnak ez esze ágába sem jutott, s pár pillanat múlva már Ézsaiás is tudta, hogy félelme teljesen alaptalan volt. Itt nem mutatnak rá senkire.

- Javaslom, hogy hozzuk fel az utcáról az első járókelőt - mondta a magas -, hadd lássa meg az új társunk, hogy milyen egy arccal maszkírozott utcai ruhás ember.

A terem végében mozgolódás támadt, halk pattogó beszélgetés hallatszott, aztán nyílt az ajtó, és néhány taláros kiözönlött rajta. A többiek mintha vezényszóra tennék, körülülték a termet, mindenki a földre ült, a falak mellé, olyan volt, mintha valami társasjátékhoz készülődtek volna. Az udvarról bejöttek még néhányan, gyorsan leültek a többiek közé. Illés Ézsaiás is a fal mellé ült, vigyázott, nehogy a hosszú férfi mellé kerüljön.

Csend volt.

Egy fekete vonal, villogó fehér kezek sortüze.

Illés Ézsaiás megmerevedett, tarkóját keményen a falnak nyomta, és beharapta az alsó ajkát. Senki sem láthatta, az álarc a száját is eltakarta.

A vele szemben ülő vékony, taláros alak kezét nézte. Hosszúkás, keményen kirajzolt ízületű, mégis finom kéz. A csuklya alól fekete álarccal fedett homlokára hullt egy égővörös hajtincs.

Illés Ézsaiás csikorgatta a fogát.

Ekkor az ajtó felől dulakodás hallatszott, valami kétszer tompán nekivágódott az ajtó tömör fájának, lábak dübörögtek, távolodva, majd közeledve - emberi hang nem hallatszott. Kitárult az ajtó. A feketeálarcosoktól nem lehetett jól látni a férfit, akit behoztak. Kockás inge villant fel egy pillanatra és csapzott szőke haja. A terem fényétől meglepődött, mert egy pillanatra megszüntette az ellenállást, a talárosok most már sokkal lazábban fogták, néhány el is engedte.

A magas feketetaláros ekkor felkelt a fal mellől - a kezéről és a mozgásáról könnyen rá lehetett ismerni, és a szőke férfi felé ment.

A szőke előrehajolt, a talárosok szorosabban fogták. A magas felemelte a kezét, valamit mondani akart, mikor a szőke előreugrott, kiszakította magát őrzői kezéből, és kést rántott.

- Vigyázz! - kiáltott valaki, a szőke előrelelendült, de abban a pillanatban valaki hátulról elgáncsolta, és nagyot lökött rajta.

Esés közben rosszul tartotta a kést. A mellkasába fúródott.

Fel akart kelni, kirángatta a melléből a kést - vastag sugárban tört fel a sebből a vér -, aztán újra előreesett, hörgött, céltalanul kaszált néhányat a kezével. És nem mozdult.

Valaki felkelt a fal mellett ülők közül, a heverő testhez ment, mozdulatain látszott, hogy orvos. Mikor felegyenesedett, széttárta a kezét.

Illés Ézsaiás akkor már állt, pár lépésre az összemocskolt ingű halott mellett. Remegett.

- Nézd meg az iratait - mondta a magas taláros.

Az orvos átkutatta a halott zsebeit. Hosszas keresgélés után csupán egy zsebkendőt dobott a szőnyegre, s még egy összehajtogatott papírt húzott ki a halott zsebéből.

- Más nincs - mondta.

- Biztos? - kérdezte a hosszú.

Az orvos erre újra lehajolt, még egyszer megnézte a halott zsebeit. Nem volt nála semmi.

- Mi van a papíron? - kérdezte a hosszú.

Az orvos széthajtogatta a papírt, és a másik elé tartotta... Illés Ézsaiás éppen rálátott. A papírra piros ceruzával ügyetlen mozdulatokkal - feltehetően egy gyerek - egy kört rajzolt, oldalt kívül rá két kisebb kört, a nagy körbe két pontot, a két pont közé egy függőleges vonalat, s a függőleges vonal alá egy kétoldalt felfelé görbülő lendületes vonalat.

Többen is odasereglettek, értetlenül bámulták a papírt, majd egy női hang azt mondta:

- Egy arc.

Illés Ézsaiásból ekkor száraz, állati üvöltés tört fel, tépni kezdte magáról a talárt és az álarcot. Szemét elhomályosították a vak düh könnyei, még azt sem tudta kimondani, hogy „állatok” - kitépte a rajzot az orvos kezéből, és kirohant.

A kapunál nem keresgélte a kulcsot, egyszerűen átmászott a kőfalon. A kőfal tetejére rakott üvegcserepek felsértették a kezét, mikor leugrott, érezte, hogy hosszan felrepedt a kabátja.

Tántorogva indult el az úton, nem tudott parancsolni a torkának, időnként nyüsztett. Az egyik kanyarnál valaki a nevén szólította.

Megállt, hosszú pillanatokba telt, míg felismerte Gyenese Istvánt. Elernyed a hirtelen örömtől, nekitámaszkodott a falnak.

- Mi bajod? - kérdezte Gyenese, aztán szó nélkül Ézsaiás hóna alá nyúlt, és azt mondta: - Gyere be hozzám, itt lakunk nem messze.

AZ ANYAJEGY

„A gonoszok pedig a földről kivágattatnak és a hitetlenül cselekedők kiszaggattatnak abból.”

(Példabeszédek könyve 2.22)

A hullaszállítók ketten voltak. Csak úgy vállalták a munkát, ha mindkettőjüket fölveszik. Majd felváltva csinálják, azt mondták, egy fizetésért, de nem felváltva csinálták, mindig ketten voltak. Fekete kocsijukat két ló húzta.

A lovakkal inkább Samu törődött, ő adott nekik enni, tisztogatta őket, és friss almot tett alájuk mindennap. A lovak alá itt nem volt szokás mindennap almot tenni, csak minden másnap. Paulinyi szólt is Samunak, hogy mi az istennek minden nap tiszta szalma, takarékoskodjon, az intézet nem lopja a pénzt. Samu azt mondta, hogy jó, de azért másnap is meg harmadnap is friss almot hozott a lovak alá. Paulinyi is látta, de nem mert szólani, mert azt hitte, hogy Samu bolond.

Kettőjük közül Ibrahim látszott öregebbnek, pedig ő volt a fiatalabbik. Télen, nyáron sárga sapkát viselt. Fura alakú sárga sapkát, olyant, mint egy megroggyant kupola. Valami bélelt szövethélelésből volt ez a sapka, és a tetején, cérnával jó erősen odavarrva egy fekete gomb fénylett. Ibrahimnak egyébként az arca is sárga volt, meg a haja is. És ha sokáig nézte az ember, a szeme is sárga volt.

Igazából nem Ibrahimnak hívták, csak Samu hívta Ibrahimnak. Nem is tűrte, hogy más így szólítsa, Szomori, a boncmester egyszer tréfálkozni próbált vele:

- Na, hogy ityeg a fityeg, Ibrahim?

Ibrahim ránézett hunyorgó sárga szemével, és azt mondta:

- Nem vagyok Ibrahim.

Mint ahogy valóban nem is volt az, de az igazi nevét nem tudta senki. Talán Samu tudta, de Samu Ibrahimnak szólította.

A hullákkal Ibrahim vesződött. Ő tolt a merev testeket a fekete kocsi hasába, és ő emelgette ki őket. Könnyen emelgette, mert nagyon erős volt. Sokkal erősebb, mint amilyennek látszott.

Samu alacsony volt, barna, a jobb szeme fölött egy vágás helye vöröslött, meg a kapcsoké, amikkel a vágást annak idején összefogták.

A hullakamrához kulcsuk is volt, mert az idegklinikán sokan meghaltak - ide vitték be a súlyos sérülteket, az öngyilkosokat és a balesetek áldozatait -, és néha éjjel is dolgozniok kellett. Ilyenkor megszólalt a telefon az istállóban - Samu és Ibrahim ott laktak -, a hang azt kérdezte:

- Hullaszállítók?

- Azok - mondta Samu, mert mindig Samu vette fel a telefont, pedig gyakran megesett, hogy Ibrahim ébredt fel először a csörgésre. De Ibrahim nem nyúlt a telefonhoz.

- Az idegről beszélek - folytatta a hang -, jöjjenek ki, csinálni kell egy-két fordulót.

A villanyt sohasem gyújtották meg, mikor befogtak. Tompán dobogtak az istállóban, aztán kivezették a lovakat, és befogták a kocsi elé. Ibrahim kinyitotta a csikorgó kaput, és a fölötté himbálódzó lámpa fényében intett Samunak. Samu elindította a lovakat. A hullaszállító kocsi ilyenkor úgy zörgött az udvar bazaltkövein, mint egy üres pléhdoboz.

Samu nagyon szerette ezeket az éjjeli utakat, ült fönt a bakon, és füttyörészett. Az idegosztály jó messze esett, húsz percig is el kellett kocsizni, míg odaértek.

Az utcák fölött lámpákat lóbált a szél, a derengő fény ide-oda futkosott az aszfalton, Ibrahim mindig ezeket a szaladgáló fényeket nézte.

A lovakat Samu hajtotta.

- Lehet, hogy ő lesz - mondta Ibrahim.

- Lehet - felelte Samu, és megsuhogtatta az ostort.

A lovak gyorsabban lépkedtek. Ibrahim előrehajolt, az utcai lámpák fényében sárgán megvillant a szeme.

Halk zörgéssel kanyarodtak az idegklinika aszfaltos udvarán a hullakamra ajtaja elé. Az udvar tágas volt, a magas, szögesdróttal szegett kőkerítés mellett belül sötét hársak álltak. Az első udvart alacsony, fehérre mázolt vaskerítés választotta el a parktól. A parkot az ápoltak tartották rendben. Nyílegyenes kavicsos utak világítottak belőle az éjszakába, katonásan sorakozó, szabályosra nyírt bokorszegéellyel. Hátrább az egész kavargó homállyá folyt össze.

A fekete kocsi sötéten állt az épület előtt. Samu és Ibrahim a bakon ültek, mozdulatlanul.

Az ajtó fölött kigyulladt a villany, sietős, csoszogó léptekeket hallottak. Az éjszakai portás jött le a lépcsőn. Alacsony, fehér bajuszú vénember. Kulcsokat csörgetve megállt a kocsi előtt.

Azok ketten meg sem mozdultak a bakon.

- Na, mozogjanak már - mondta az öreg.

Ibrahim lemászott a bakról, lassan, vigyázva, mintha félne a földre lépni.

A vénember motozott a kulcsoson, egy kulcsot levett, és Ibrahimnak adta.

- Négyet vigyenek, két fordulóra biztos elmegy.

- El - mondta türelmetlenül Ibrahim, és az ajtóhoz lépett.

- A kulcsot tegye a szokott helyre.

Ibrahim nem szólt, az öreg visszacsoszogott a lépcsőn.

A vasajtó nagyokat kondult, míg Ibrahim a zárban forgatta a kulcsot. A bal térdét meg a bal vállát az ajtónak nyomta.

Jellegzetes, émelyítő szag csapta meg a kitárt ajtó sötét torkából. A lovak felkapták a fejüket.

- Nono - szólt békítően Samu, és a két ló közé köpött.

Ibrahim sovány alakja még a fekete háttérből is kisötétlett. Mereven állt az ajtóban, tág orrcimpákkal szagolt a levegőbe, aztán belépett. A szeme gyorsan hozzászokott a homályhoz, látta a fal melletti fapadkán sorakozó, lepedőbe csavart hullákat. Nagy fehér foltnak látszottak. Ibrahim számolt. Hangosan, izgatottan.

- Egy, kettő, három... tizennégy.

Samu figyelmeztetően krárogott kint a kocsin. Ibrahim kiszólt.

- Tizennégy.

Ekkor nyúlt csak a villany kapcsoló után. Halvány, sárga fény öntötte el a kamrát. A hullák a hátukon feküdtek, némelyiknek a lába kilógott a lepedő alól, de az arcukat betakarták. Odalépett az elsőhöz, feszült figyelem ült az arcára, a száját keskeny vonallá préselte. A keze kicsit remegett, amikor lehúzta a halott arcáról a lepedőt. Mindjárt utána csalódottan betakarta. Egy sovány férfi feküdt a lepedő alatt.

A negyedik hulla nő volt. Ibrahim sokáig bámulta az arcát, aztán megrázta a fejét.

- Öreg.

A halott nő nem lehetett több harmincévesnél. Bal szemét résnyire nyitva tartotta, mintha figyelne. Ibrahimot ez nem zavarta. Visszahajtotta a lepedőt, és ment tovább.

A férfiakkal nem sokat törődött, a nőknél azonban megállt, és hosszasan nézte az arcukat, görcsös figyelemmel. A tizenharmadik hullánál felkiáltott. Nem emberi kiáltás volt ez, inkább valami rémületes, mégis diadalmas, rövid ordítás.

Samu leugrott a kocsiról, ostorral a kezében megállt az ajtóban.

- Itt... ez - motyogta Ibrahim.

Samu közelebb ment. A hulla lába térdig kilógott a lepedő alól. Sima bőrű, formás női láb, a térd telt, meleg hajlatát még a halál sem tudta megkeményíteni. A sötétfekete hajkorona alatt azonban arc helyett kékesvörös seb tátongott, a két sárga, szabályos fogsor ijesztően villogott a letépett ajkak helyén.

Föléje hajoltak, a fejük összeért. Ibrahim sapkája ettől kissé hátracsúszott, és sárga hajából egyikét tincs a homlokára szabadult.

- Ez?

- Ez.

Egymásra néztek, Samu izgalmasan nagyot nyelt miközben Ibrahim lassan húzni kezdte a hulláról a lepedőt.

Teljesen kitakarta, csak a bal kezét nem, Samu izgatottan egyik lábáról a másikra nehezedett. Elégedetten nézték a szoborszerű szép testet.

- A kezét! - mondta Samu.

Ibrahim ránézett, földöntúli, sárga tekintettel, és valamit motyogott magában.

Mindketten a patkó alakú anyajegyre gondoltak.

Hirtelen rántotta le a kézről a lepedőt, s még abban a pillanatban egészen közel hajolt hozzá. Ugyanolyan hirtelen fel is egyenesedett, Samura nézett. Samu sápadtan, látszólag egykedvűen állt, de résnyire szűkült szemével Ibrahimot figyelte, várta a rohamot. Ibrahim begörbítette az ujjait, kissé előredöntötte a felsőtestét, és Samu felé lépett. Morgott. Mély torokhangon, ugyanolyan áltatian, ahogy az előbb felkiáltott, csak hogy most elkeseredetten. Szeme óriásira tágult. Samu óvatosan terpeszállásba helyezkedett, kissé rézsútos terpeszbe, ahogy a kocsmai verekedők szoktak. Mozdulatában biztonság és határozottság volt, pontosan tudta, mit kell tennie. Ibrahim egyre erősebben morgott, lassan nyüszítéssé torzult a hangja, és mereven még egyet lépett Samu felé.

Samu villámgyorsan ütött, szinte látni sem lehetett az öklét. Vigyázott, hogy ne legyen túl nagy az ütés, de pontosan ütött, oda, ahova kellett. Ibrahim hangtalanul vágódott el, sárga sapkája legurult a fejéről. Samu a fal mellé ültette. Először kikotorta a sapkát a padkák alól, visszatette Ibrahim fejére, aztán kigombolta a mellén a kabátot, és dörzsölni kezdte a száraz, petyhüdt bőrt a szíve fölött.

Fehér kabátos orvos nézett be az ajtón.

- Mi az istent csinálnak?!

- Rosszul lett - állt fel Samu.

- Már megint? - kérdezte az orvos, különös halkuló hangon, mert közben Samura nézett, és megijedt. Pedig Samu ugyanúgy állt ott, mint az imént.

- Már megint.

Az orvos futó pillantást vetett a hullákra, szeretne volna megkérdezni, hogy azt, ott a sarokban miért takarták ki, de aztán mégsem kérdezett semmit.

- Na, siessenek - mondta, és elment.

Ibrahim kinyitotta a szemét. Rögtön a kitakart hullára nézett, megrázta a fejét, mintha a kábultságot rázná ki belőle.

- Takard be - mondta Samunak. A hangja ugyanolyan volt, mint mindig, fakó, de szilárd.

Samu betakarta a hullát.

Először a bal kezét - amelyen nyoma sem volt patkó alakú anyajegynek.

Szótlanul vitték a hullákat a nagy hullacsarnokba. Samu már nem fütyült, Ibrahim pedig egykedvűen gunnyasztott, az utcai lámpák árnyait nézte. A hullaszállító kocsi ilyenkor, mikor nem volt üres, másképpen zörgött - valahogyan tompábban.

A lovakat sötétben fogták ki. Nem szóltak, nem is néztek egymásra, mintha haragban lennének. Pedig nem haragudott egyik sem. Samu mindig leütötte Ibrahimot, mert nem az anyajegyű lányt találták meg a hullák között, csak egy hozzá hasonlót. Le is kellett ütni, mert ilyenkor a dühtől nem tudta, mit csinál. Neki is jobb volt. Ezt Ibrahim tudta.

Samu még a lovaknál matatott. Ibrahim már lefeküdt a fapriccsra. Széles fapriccs volt, szépen elfértek rajta ketten. Ibrahim belül feküdt, a fal mellett. Ruhástul szoktak aludni, csak a bakancsukat rúgták le, de Ibrahim a sapkáját is a fején hagyta.

Egy darabig szótlanul feküdtek, bámulták a sötétséget. Samu tudta, hogy Ibrahim nemsokára megszólal. Meg is szólalt.

- Pontosan olyan volt... csak a keze...

Samu nem válaszolt. Mit is mondhatott volna. Újra Ibrahim szólalt meg.

- Tegnapelőtt láttam.

- Hol? - kérdezte Samu, pedig tudta, hogy hol, ő is látta a lányt tegnapelőtt a Varjas úton egy fiúval.

- A Varjas úton - mondta Ibrahim. - Egy fiúval.

A fiú körülbelül olyan magas volt, mint Ibrahim. Fehér inget viselt, szürke nadrágot, és magyarázott a lánynak. Nem közönségesen magyarázott - Samu ezt akkor rögtön észrevette -, hanem úgy, ahogy a szerelmesek szoktak. Nem tudta volna megmondani, mi a különbség a

közönséges meg a szerelmes magyarázkodás között, de arról a fiúról látszott, hogy szerelmes. A lányról is.

Ezt a lányt, akinek a bal keze fején egy vörösesbarna, patkó alakú anyajegy volt, gyakran látták. Nagyon szép lány volt. A szépségversenyen ismerték meg. Nagyon-nagyon régóta eljártak minden szépségversenyre. Itt a városban minden évben tartottak szépségversenyt. Száz lány vonult fel, s a közönség döntötte el, ki legyen a szépségkirálynő. Mindenki kapott egy cédulát, a lányok számokat tartottak a kezükben, és kinek ki tetszett, ráírta a számát a cédulájára, és leadta.

Ibrahim sohasem töltötte ki a céduláját, mindig Samunak adta. Egykedvűen nézte az elvonuló lányokat, a száját gúnyosan lebiggyesztette. Samu más volt. Mohón figyelt, egy mozdulatot sem mulasztott el a parádéból. Ibrahim csak akkor kezdett ideges lenni, amikor Samu elővette a cédulákat, hogy ráírja a kiválasztott számot. Lopva Samu céduláira pislogott. Samu mindig, mind a két cédulára ugyanazt a számot írta. Legutóbb ötvenkilencest. Ibrahim akkor már tudta, hogy az ötvenkilences lesz a szépségkirálynő, mert Samu sohasem hibázott. Mindig a szépségkirálynő számát írta a papírjára.

Ibrahim nem látta meg hirtelen az ötvenkilencest. Samura nézett.

- Melyik az?

- Ott, az a fekete. - A keze...

- Nézd meg a kezét - mondta Samu, és Ibrahim átfurakodott a tömegben.

Mikor visszajött, vörös foltok égtek az arcán.

- Rajta van - mondta Samunak.

- A bal kezén?

- Igen, a bal kezén.

Samu lúdbőrös lett.

A szépségkirálynőknek mindig patkó alakú vörösesbarna anyajegy volt a bal kezükön. Mindig, mióta ők ketten Ibrahimmal szépségversenyre jártak, de lehet, hogy azelőtt is.

Kihirdették az eredményt. Örömteli kiáltozás úszott a tér fölött. A szépségkirálynőnek választania kellett valakit a tömegből, akárkit, és fent az emelvényen megcsókolni. Mindenki tülekedett, reménykedtek, hogy őket választja majd a lány, csak Samu meg Ibrahim nem. Ők a kapu felé siettek.

Kint megálltak. Hallgatták a reménykedés és a tolakodás összefolyó lármáját, a lány választását kísérő jókedvű rivalgást, és a csattanó hurrát, ami a csókra támadt.

A tömeg zsvajogva özönlött ki a kapun. Egyesek megálltak Ibrahim és Samu mellett, még egyszer látni akarták a királynőt. Az emberrengeteg szétfolyt a téren.

Az utcák elnyelték a beszélgető, lármázó csoportokat, amikor megjelentek a kijáratnál a versenyzők.

A várakozók összeverték a tenyerüket, minden lány láttán, s azok finom, hűvös főhajtással jutalmazták ezt a lelkesedést, amely kissé fanyar, kényszeredett volt, maguk a lányok is tudták, hogy a kapunál a győztest várják, és akkor tör majd ki az igazi éljenzés, a lelkes hejehuja.

- Jön - mondta Ibrahim, és izgalmaiban egyik lábáról a másikra nehezedett.

Samu bólintott, és mereven figyelte a lányt. Nagy csoport vette körül, tülekedtek, mindenki közelebb akart jutni hozzá, a szülei is ott jöttek mögötte, mérhetetlen büszkeséggel, hogy íme, a mi lányunk.

A várakozók elcsendesedtek, hogy annál parádésabb legyen majd a kitörő éljen, amiért a lány aztán rájuk mosolyog, kicsit fáradt, boldog mosollyal.

De az éljen mégsem tört ki. A csend befagyott hirtelen, hang nélküli jeges izgalommá vált minden. Samu miatt.

Samu előrelépett, amikor a csoport elérte a kaput, kissé előredöntött felsőtesttel éppen középre állt a kijárat elé, sötét fenyegető erőnek látszott ez az ember, s egyszerre groteszkül félelmes lett, amikor tétova lépésekkel Ibrahim is odaállt mellé.

Kitágult szemmel figyelték őket, az izmai mindenkinek pattanásig feszültek, de ez nem cselekvés előtti feszültség volt, inkább olyan, mintha mindenki megbénult volna. Samu is beletartozott ebbe az általános feszülésbe, csak hogy aktívan, cselekvésre képesen és lenyűgözően. Ibrahim roggyantan és puhán állt mellette, sárga sapkája miatt meg erőtlenebbnek látszott, mégis olyannak tűnt hirtelen, mint egy görcsbe csomósodott gonosz indulat.

A lányt nézték mind a ketten, a szemébe néztek kitágult, távolba néző pupillákkal, mint akik sokkal többet látnak mindenkinél.

Valaki megszólalt a lányt körülvevők közül, halkán és bizonytalanul.

- Mit akarnak?

- Mi a hullaszállítók vagyunk - mondta Samu.

Ha valaki később visszagondolt erre a jelenetre, nevetségesnek tűnt, de akkor mindenki úgy érezte, pontosan tudja az eset jelentőségét. A lány is.

Ez az érzés azonban hamar elmúlt. Már akkor, mikor a két ember megfordult, kis csalódást keltve, mert valamit még vártak, nem tudták, mit, de azt hitték, ezek ketten most még csinálnak valamit, ami teljessé teszi a szituációt. De nem. Samu és Ibrahim elment.

Kicsivel később már mindenki nevetett. Elfelejtették a szorongás, a kétségbeesés nehéz és valószínűtlennek tűnő perceit, az egészet kedélyes komédiának fogták fel. Lelkük mélyén azonban maradt egy kis keserű íz, egy ugrásra kész gyanakvás-állatka, mely időnként kegyetlenül és dühösen beléjük mart.

A szépségversenyre, a lányra gondolt ezen az éjszakán Samu és Ibrahim, meg az emberekre, akik a kapuknál várják a szépségkirálynőket, és azokra, akik hangos lármával udvart alkotnak körülöttük.

Nem aludtak. Sok olyan éjszaka volt, amikor nem aludtak azokon az éjszakákon soha, amikor megtalálni vélték a hullák között az anyajegyes lányt, és kiderült, hogy mégsem ő.

Reggel beszólt Paulinyi.

- Na, fiúk, ma lesz szórakozás!?

Samu felült az ágy szélére.

- Milyen szórakozás?

- Nocsak, nocsak, hát megfeledkeztünk róla, megfeledkeztünk?

Samunak egyszerre eszébe ötlött, hogy ma lesz az ez évi szépségverseny. Tényleg megfeleltek róla az éjszaka szakadatlan izgalmában. Fölugrott. Ibrahim is ült már akkor, és azt morogta:

- Ma lesz a szépségverseny.

Nem sokkal ezután telefonáltak a gyermekkórházból, hogy hullákért kell menniök.

Az udvaron kőművesek dolgoztak, félmeztelen, jókedvű fickók, akik szemmel láthatóan örömet találtak a téglák kongó hangjában, az egyenesen és szilárdan emelkedő falban, a saját barna bőrükben, abban, hogy élnek. Az, hogy pár lépéssel arrébb hullakamra áll, kicsit nyomasztotta őket, a vízben úszkáló halottakra gondoltak, a penészes félhomályra, de a napfény elűzte ezeket a gondokat, tréfálkoztak egymással, s egy kis szöszsárga hajú inasnak minduntalan azt mondogatták:

- Gyorsabban, Sanyi, mert jönnek a hullák.

Mikor meglátták Ibrahimot, lehetetlen sárga sapkájában, ahogy álmos szemekkel kiténfergett az istállóból, jóízű, gúnyos nevetésre fakadtak.

- Ni, a vén madárijesztő! - kiáltott le egy legény a falról.

- Szép sapkád van.

Röhögtek. Ibrahim esetlenül, hajlott háttal állt előttük, mint aki megijedt a hirtelen támadástól, pedig valójában egyáltalán nem törődött velük.

- Megemelheted a tökfödődet - mondta mély hangon egy tagbaszakadt legény, közvetlenül Ibrahim mellett, ott ült egy téglarakáson és cigarettázott.

- Hülye - mondta Ibrahim. - Hülyék - tette aztán hozzá.

Nem kihívóan mondta, inkább csak magának, elég csendesen, és meg is fordult volna, hogy elmenjen, de a legény föl pattant, és elkapta Ibrahim mellén a kabátot.

- Mit mondtál?

Ibrahim nem ijedt meg, meg sem lepődött. A legény ettől még jobban felbőszült. Akkor már Samu is ott állt az ajtóban, kocsikenőcsös dobozt meg egy nagy csavarkulcsot tartott a kezében, és kifejezéstelen arccal nézte Ibrahimot meg a legényt. A többiek megszeppentek, szerettek volna szólni társuknak, aki nem érezte a hirtelen keletkező furcsa feszültséget, csak a saját indulatát.

Ibrahim lassan, nyugodtan emelte fel a jobb kezét, a legény mellének támasztotta, és hirtelen nagyot lökött rajta. A fiú meglódult, szédületes erejű volt ez a lökés, átrepült a törmelékek, maltercsomók fölött és ügyetlenül, ijedten elterült a földön.

A kőművesek aznap sokáig nem füttyörésztek, és nem is tréfálkoztak. Szótlanul nézték Samut és Ibrahimot, ahogy lassú, tempós mozdulatokkal befogták a lovakat, s rájuk sem hederítve kihajtottak a kapun.

Az emberek elszörnyülködő arcában gyönyörűséget találtak, mert a járókelők mindig kissé rémülten néztek a fekete kocsira, s egyiket-másikat talán egész nap nem hagyta békén ez a kényszerű találkozás. Samu mindig a járókelőket nézte. Ibrahim ritkábban. Ő inkább maga elé bámult sárgán és szerencsétlenül, nem érdekelte más, csak a hullakamrák mélye, a lány, az anyajegyű lány, aki egyszer majd mereven, féhéren fekszik a durva ácsolatú padkán, s az emberek úgy járkálnak kint az utcán, mintha valamijük elveszett volna, valami olyan, amiről eddig föl sem tűnt, hogy van, de ha nincs, akkor mégis kínzó hiányérzetet teremt.

Az anyajegyű lányt megint a Varjas utcában látták meg. A jobb oldali járdán ment, lassan, sétálva, egyedül. Samu kezében egyszeriben feszesebbé vált a gyeplő - a lovak ezt rögtön megéreztek, és meggyorsították lépteiket. Ibrahim kiegyenesedett. A lányt hátulról is megismerték - mert háttal volt feléjük -, ugyanabba az irányba haladt, amerre ők, egészen a járda úttest felé eső szélén.

Ha egészen közel hajtok hozzá, Ibrahim akár el is érhetné a kezével - gondolta Samu, és a lovakat lassú ügetésre nógatta.

A lány kissé beljebb lépett, amikor a lovak mellé értek, de nem nézett hátra, csak akkor, amikor látta, hogy a kocsis lassít mellette. Két arcot látott. Egy sárgát, egy barnát, egy sárgát, egy barnát, egy sárgát, egy barnát - sikoltani akart meg futni egyszerre, de sikoltani nem tudott, csak rohant először neki a háznak, aztán megfordult, és a lovak előtt próbált átszaladni, az úttesten valami kék villant föl előtte.

Autóbusz gázolta el. A garázsba ment üresen, nem túl gyorsan, nem is lassan. A tanúk már ott a helyszínen azt vallották, hogy a lány megijedt valamitől, s a hullaszállító kocsis előtt belerohant a buszba.

Sokan verődtek össze, bámulták a lányt, még le se takarták akkor. A rendőr idegesen kiabált:

- Menjenek a dolgukra!

Hosszú kocsisor állt az úton, megakadt a forgalom, nagy nyüzsgés mindenfelé, mert a rendőr kiabálásra senki nem mozdult.

- Talán öngyilkos akart lenni - mondta egy öregasszony és könnyecskéket törölt ki a szeméből.

A zsidóváros közepén ott feküdt a lány zilált hajjal, kicsavarodott testrészekkel, és ott állt a fékezéstől keresztbe csúszott busz meg a fekete hullaszállító kocsi.

- Maguk látták az esetet?

Samu különös, csillogó szemmel felelt, de ez nem tűnt föl senkinek.

- Igen.

- Hogy történt?

- A lány szándékosan vetette magát a busz elé. Szándékosan - mondta Samu. - Aláugrott.

A rendőr Ibrahimhoz fordult:

- Így volt?

- Az anyajegy a bal kezén... az anyajegy - motyogta Ibrahim.

A rendőr azt hitte, hogy a szörnyű baleset elvette a sovány ember eszét, és abbahagyta a kérdezgetést.

- A nevüket fölírom. Mi a nevük?

- Mi a hullaszállítók vagyunk - mondta Samu.

- A hullaszállítók - tette hozzá Ibrahim.

A rendőr rájuk nézett, kicsit értetlenül, de nem kérdezte még egyszer a nevüket. „Az esetről jelen voltak” rubrikába beírta: a hullaszállítók.

A mentő lassan, szirénázva törtetett a tömegbe, de a lány akkor már halott volt. Csak a gépkocsivezetőt vitték el, aki a gázolás óta az aszfaltra borulva sírt. Görcsösen zokogott, akkor is, amikor a két ápoló megfogta, és gyengéden betuszkolta a kocsiba.

A lányt a hullaszállítók vitték el. Samu és Ibrahim.

Ibrahim az udvaron kihúzta a kocsi hasából a koporsót, és szinte gyengéden vitte a hóna alatt a hullakamra felé.

- Hogyhogy ilyen gyorsan visszajöttek? - kérdezte Paulinyi.

- Éppen baleset volt az utcán, itt a Varjas utcában - mondta Samu -, egy lány a busz alá ugrott. Ez!

Paulinyi belenézett a koporsóba.

- Jóisten, hiszen ez Magda, a szépségkirálynő, Négy évig volt a szépségkirálynő, egymás után, jóisten...

A kőművesek is mind odaszaladtak, körülállták a koporsót, és hitetlenkedve, megütközve nézték a halott lányt.

- Tényleg a Magda, a szentségit... a Magda.

Ibrahim megindult a koporsóval. A hullakamra ajtaját becsukta maga mögött, a lányt kifordította a földre, a koporsót félredobta. Nektámaszkodott az ajtófélfának, és gurgulázva, őriöngő boldogsággal nevetni kezdett. Belerüggott a lányba, többször is egymás után, a karcsú összeroncsolt test elfordult.

Akkor látta meg a bal kezét. Először nem hitt a szemének, a földre guggolva megfogta, és egészen közeliől megnézte. A lány kezén nem volt a patkó alakú anyajegy.

Ibrahim kitámoigott az ajtón.

- Biztos, hogy ez volt a szépségkirálynő?

- Biztos - felelte Paulinyi csodálkozva -, persze hogy biztos.

Samu lassan indult az ajtó felé, Ibrahimot figyelte feszült ábrázattal, Ibrahim meg visszabámult rá kétségbeesetten. Bementek az ajtón, Paulinyi és néhány kőműves utánuk merészkedett.

- Az anyajegy - sügta Ibrahim Samunak.

Samu mereven nézte a lány bal kezét, aztán a körülállókra nézett meg újra a lány kezére. Eltorzult az arca, a forradás megmélyült a homlokán, olyan lett tőle, mint egy fantom, Paulinyi akaratlanul hátrább lépett.

- Az anyajegy - kiáltott Ibrahim -, az anyajegy!

- Mi az, megbolondultak? - kérdezte Paulinyi, és Samu rászólt Ibrahimra.

- Ne ordítozz! - és meglóbálta a kulcsot, hogy most már kimehetnek. Az arcán nyoma sem látszott az előbbi felindulásnak, csak a hangja lett valamivel fakóbb.

Sokáig ültek Ibrahimmal az istállóban szótlanul az ágy szélén, nagyon sokáig, nem hallották a külvilág zajait, egymásról sem vettek tudomást, csak ültek mereven.

Arra eszméltek föl, hogy a kőművesek kint befejezték a munkát, és hangosan tréfálkoztak, valamelyikük még énekelt is. Szombat volt, szombat délután, mindenki igyekezett a szépségversenyre, a kőművesek is.

Az idei szépségverseny rendkívüli érdeklődést váltott ki. Az emberek közelharcot vívtak a jegyekért, az esélyesek latolgatása néhol hangos szópárbajjá fajult, a szabadtéri színpad bejárata előtti tömeg zsivajogva, izgatottan kavargott. Sokat beszéltek még a régi szépségkirálynőről, aki éppen aznap halt meg, találgatták, hogyan történt, természetesen a legfantasztikusabb elképzelések láttak napvilágot. Ez a haláleset egyben a verseny érdekességét is növelte, mert nyílttá vált a küzdelem.

Samu és Ibrahim kevéssel a verseny megkezdése előtt indultak el hazulról. Az utcán egymás mellett mentek. Ibrahim kissé előrébb, oldalt mögötte fél lépéssel Samu. Nem beszéltek. Szótlanul adták le a kapunál a jegyeket, mind a ketten megkapták a szavazócédulákat. Az első sorba kerültek, közvetlenül közel a színpadhoz. Ibrahim átadta Samunak a szavazócédulát, és várt.

A lányok kivonulását eget verő üdvívalgás fogadta. Ibrahim fészkelődött, és lebiggyedt szájjal nézte a menetet. Samu feszülten figyelt. A szavazás ideje még messze esett - a lányokat egyenként is bemutatták előbb -, de Samu már elővette a szavazócédulákat, és mindkettőre 19-es számot írt.

A tizenkilences számú lány fejedelmi szőke jelenség volt. Ibrahim nem emlékezett rá korábról, igaz, ő nem is szokta megfigyelni a lányokat. De a szőke lányra Samu sem emlékezett. A szavazás Samut igazolta. A szépségkirálynő a szőke lány lett. Egyedül állt a dobogón, boldogan mosolyogva - az egész tér örömmámorban úszott.

- Te - suttogta Ibrahim mély torokhangon, és a kezével tétova kaszáló mozdulatokat tett a szeme előtt.

Samu feléje sem fordult, apró fejmozdulattal jelezte, hogy figyel.

- A keze!

Mind a ketten egyszerre hajoltak előre. A szőke lány bal keze fején egy folt sötétlett.

Akkor már többen felkeltek a helyükről, és közelebb mentek a színpadhoz. Ibrahim megint belefurakodott a tömegbe, az emelvény felé.

Samu ülve maradt a helyén - várt.

Ibrahim sápadtan jött vissza, zavar látszott az arcán, és bizonytalanság.

- Rajta van?

Bólintott.

Nem várták meg a verseny végét. Még egyszer közel furakodtak a színpadhoz, szembe a lánnyal, és mereven nézték, mind a kettő az arcát nézte. A lány észrevette őket, és zavarba jött - hirtelen úgy érezte, meztelenül áll a pódiumon, és ijedten maga elé kapta a kezét. A két férfi azonban már akkor eltűnt a tömegben.

A lány kezén vörösesbarna, patkó alakú anyajegy volt.

Az istálló ajtaját nyitva tartották éjszakára - fülledt volt a levegő. A nyitott ajtón kósza neszek szűrődtek az ágyig. Idehallatszott a sörkertből a tánczene is, ezt elég gyakran hallották, de nem szerették hallgatni. Samu mindig fölkelt, és becsukta az ajtót, pedig a zene csak nagyon halkán szűrődött idáig - a sörkert messze esett innen.

Most azonban egyikük sem mozdult, nem is hallották a zenét, feküdtek egymás mellett, bakancsostul, ma éjszakára egyikük sem vette le a bakancsát.

Már jócskán elmúlt éjfél, mikor Ibrahim felült az ágyban. Szeme fénylett a félhomályban. Samu oldalra fordított fejjel figyelte.

- Elmész?

- El - mondta Ibrahim.

- A kulcsot odatámasztottam az ajtóhoz.

Ibrahim bólintott. Átmászott Samun, kicsit állt az ajtóban, kifelé bámult az éjszakába, aztán lehajolt a csavarkulcsért, és elindult.

Hamar visszajött. Samu meg sem mozdult addig, ugyanúgy felhúzott térdrel feküdt, mint amikor Ibrahim elment. Halkan jött be az ajtón, a csavarkulcsot visszatámasztotta az ajtó mellé. A mozdulatai gyorsabbak voltak, mint általában, nem sietősebbek, gyorsabbak és biztosabbak. Samu az ablak felé fordult, a jobb oldalára, nézte a faráccsal négyzetekre szabdalt világos foltot, sütött a hold, az ablakon jól meg lehetett látni a piszokfoltokat.

Ibrahim nem feküdt le.

Sétált végig az istállón, az ajtó előtt megállt, feszülten fülelt. Samu látta rajta, hogy szeretne kirohanni az ajtón, vissza oda, ahonnan a csavarkulccsal jött, kéjesen szűkölné, örömtáncot járna az aszfalton. Már meg is lendült, hogy kimegy, de Samu rászólt.

- Hova méész!

Nem kérdezte, parancsolóan mondta, ellentmondást nem tűrő hangon.

- Sehova - mondta Ibrahim, és nekitámaszkodott az ajtófélfának.

Ekkor szólalt meg a telefon. A csörgésre egyszerre megmerevedtek. Ibrahim kimeredt szemmel nézte a fekete jószágot - ott volt egy lépésre tőle, csak ki kellett volna nyújtania a kezét. De Ibrahim meg sem mozdult. Samu lassan felült, leszállt az ágyról, és fölvette a telefont.

- Hullaszállítók - mondta.

A hang a drót túlsó végéről magyarázott valamit, éles, pattogó hangon, de hogy mit, azt Ibrahim nem értette.

- Jó - mondta Samu. - Negyedóra múlva - tette hozzá később.

Letette a kagylót, a készülék rövidet, halkat csöndített. Egymást nézték. Mereven és diadalmasan.

- Ő? - kérdezte Ibrahim.

Samu bólintott.

A lovakat nem siettették, a fekete kocsi lassan döcögött az éjszaka kihalt, néptelen utcáin.

- Itt láttam meg - mondta Ibrahim a kanyar előtt.

Szűk, keskeny kis utca volt, bal oldalán magas kökerítés húzódott, jobb oldalán házak. A kerítés mögött gesztenyefák álltak, lombjuk kinyúlt az utca fölé. Már a sarokról meglátták az embercsoportot. Szorosan a kerítés mellett, fél kerékkal a járdán két autó állt, reflektoruk halványan világított.

A hulla az utca közepén feküdt. Körülötte rendőrök álltak. Az autóknál egy ballonkabátos fiatalembert fogtak közre. Magas, szőke fiú volt, az arcát nem lehetett látni a félhomályban, de a testtartásán látszott, hogy összetört, a kocsi sárhányójának támaszkodott, és mereven nézte az utca közepén fekvő holttestet.

- Ez vele volt - mondta Ibrahim.

- Melyik?

- A ballonkabátos.

- Meglátott?

- Fenét.

- Semmire sem emlékszem, kérem, semmire - mondta a fiatalember sírós hangon.

- Arra sem, hogy mivel ütötték le?

- Nem hallotta, hogy jön valaki a háta mögött?

A férfi rázta a fejét.

- De nem gumibottal ütöttek le, kézzel - mondta -, tenyérrel, valaki tenyérrel a fejemre ütött.

- Ne beszéljen marhaságot, tenyérrel nem lehet leütni egy embert.

- Előfordulhatott - szólt oda valaki a hullától. - Baromi erejű ember csinálta, a fej tökéletesen kettévált az ütéstől.

- Ez a vőlegénye - mondta az egyik rendőr -, azt mondja, a lány ma első lett a szépségversenyen.

- Ez az? - kérdezte a másik meglepett hangon, és közelebb ment a holttesthez.

A hullaszállító-kocsi akkor már ott állt szemben az autókkal. A gyér fény a lovakra meg Ibrahimra és Samura vetődött.

- Elvihetik - mondta az egyik rendőr.

A hullakamrában meggyújtották a villanyt, és kifordították a lányt a koporsóból. Szőke haja csurom vér volt, de Samu meg Ibrahim csak a kezére voltak kíváncsiak. A bal kezére, amelyen ott kell lennie a patkó alakú anyajegynek.

Ibrahim a fény felé fordította a formás, lakkozott körmű keskeny kezét. Véres volt, Ibrahim letépett egy darabot a lány blúzából, és tisztára törölte.

Samu akkor már mereven állt - látta, már akkor látta, mikor véres volt -, hogy a lány keze fején nincs ott a patkó alakú anyajegy. Ibrahim kimeredt szemmel fordult feléje, még fel sem egyenesedett. Egy hangot sem hallatott, düh sem látszott rajta, csak rémület.

Samu rosszul ütötte meg Ibrahimot. Nem is azért ütötte meg, amiért máskor szokta, most méregből, dühből ütött. Ibrahim a falnak tántorodott, és nekirohant Samunak. Átölelték egymást - így nem lehetett ütni, túl kicsi volt a távolság. Samu Ibrahim nyakát szerette volna megkaparintani, Ibrahim meg kicsit távolabb szeretett volna férközni, hogy Samu arcába vágjon. Hangtalanul dulakodtak, néha hallatszott csak egy erősebb dobbanás és akkor, amikor elestek. A halott lány testében buktak föl. Elengedték egymást. Fölálltak. Egyik sem nézett a másikra. Samu leporolta a ruháját, Ibrahim kótyagos, tántorgó léptekkel kiment az ajtón.

Némán feküdtek egymás mellett összeszorított foggal. A válluk összeért.

Másnap az egész város megtudta a hírt, már kora reggel, hogy a tegnapi szépségkirálynőt az éjszaka meggyilkolták. A szabályok értelmében ilyenkor új szépségversenyt kellett tartani. Még aznap.

- Mind megölöm. Mind - mondta Ibrahim reggel Samunak.

Ennyi ember még soha nem gyűlt össze szépségversenyre. Egymás hegyén-hátán álltak, s harsogva, harciasan lármáztak, amitől Samu és Ibrahim kicsit meghökkent.

Néma csend támadt, mikor a kikiáltó bejelentette a lányok bevonulását. Minden szem az emelvényre szegeződött, és harsogó éljenzés tört ki, amikor megjelentek a lányok. Hosszú sorban jöttek, a végét nem lehetett látni a tarka sornak.

A lányok nem fértek fel az emelvényre, leszálltak a tömeg közé, az emberek utat nyitottak nekik, és éljeneztek, valami féktelen mámor töltött el mindenkit. Samu ijedten szorongatta a szavazócédulákat, a ceruza régen kiesett a kezéből.

Ibrahim nézte a lányokat, fehérre vált arccal.

- Oda nézz - mondta Samunak.

Samu látta.

Minden lány kezén vörösesbarna, patkó alakú anyajegy volt. Ibrahim meglódult. Vicsorgott, az emelvény felé rohant, az emberek idegenül és meghökkenve néztek rá, de ebben a hökkenésben nyoma sem volt félelemnek.

Ibrahim az emelvény előtt roskadt össze, az emberek szánakozva néztek rá.

- Rosszul van - kiáltotta valaki, mások mentők után kiabáltak. Felkapták Ibrahim testét, kézről kézre adogatták a fejek fölött a kijárat felé, ahol már ott állt a nagy, fehér testű mentőautó, az ápolók ágaskodva néztek át a tömeg feje fölött.

Samu a kezeket nézte. A kezeket, amelyek Ibrahim testét tartották egy pillanatra, aztán lehányatlottak, és új kezek, megint új és megint új kezek villantak fel előtte. Valamennyi kézen ott sötétlett a patkó alakú anyajegy. Mindenki kezén, Samu szomszédain is, öregasszonyok, kisgyerekek, kamaszok, férfiak, asszonyok, lányok, mindenki, mindenki kezén ott sötétlett az anyajegy.

Samu lassan hátrálni kezdett a tömegben, nem ütközött ellenállásba, az emberek utat engedtek neki, pedig senkinek fel sem tűnt, hogy Samu hátrál.

Ibrahim teste kint feküdt a mentőkocsi mellett. Az orvos elengedte a csuklóját.

- Majd szóljanak a hullaszállítóknak - mondta.

Ebben a pillanatban harsogott fel a tömeg. Megválasztották az új szépségkirálynőt.

ROZMARING

Igen, hát vannak életrevaló emberek - gondolta Illés Ézsaiás. Hanyatt feküdt, a szalmazsák nyomta a hátát.

Azt mondta a kis spinkó: Az a hülye gyerekkorod, az! Mit akarsz, vén ló vagy, és mindig ezt a gyerekkort fűjod! Az a pocséta pusztád! Beledöglesz, vedd tudomásul, sohase lesz semmid. Semmid! Illés Ézsaiás nagyon szerette a kis spinkót. Viharászott hát a kiabálásán.

Mikor is volt ez? Három vagy négy hete.

Nem vagy te életrevaló, kiskomám!

Persze, fájt neki, hogy nem vagyok életrevaló, gondolta most az ágyban, és kihúzta kezét a takaró alól, meztelen karját körülfolyta a kopár, sötét szoba nedves, ragacsos levegője.

Fájt neki, nem fájt neki, úgy itt hagyott, mint a pinty!

Sehejhhahaj, ihitthahagytahak ehengehemehet - énekelt egy romantikus opera stílusában, de oda sem figyelt, ehehehe, önkéntelenül tolult elő a torkán.

Kimászott az ágyból, didergett. Most meg azt énekelt, hogy: Rehehumás leheszel.

Húzta a zokniját, és erélyesen rászólt magára: Hülye, abbahagyod a kornyikálást! És aztán énekelve: a kohornyikáháláhást.

Belebújt a cipőjébe, és kicaplatott a klozetra. „Soha a бүдös életben nem lesz angolvécés lakásod. Még albérleted se!” - mondta neki annak idején a kis spinkó. Merthogy nem szeretett reggelente átvonulni a gáderon, a főbérő meg a másik albérő orra előtt.

Ami azt illeti, Illés Ézsaiás se szeretett.

Az öregasszony már kint állt az ajtóban, és mosolygott Illés Ézsaiásra. Szerette.

- Vasárnap van, Illés úr - mondta.

- Örvendezzünk - válaszolta kenetteljesen a fiú, egy szál gatyában, atlétatrikóban.

- Ne örvendezzen, aludjon - vigyorgott az öregasszony.

- Kijöttem megmelegedni, mert a piszok odúja olyan, mint a jégverem.

Az öregasszony boldogan letottyant a padra.

- A maga piszkos agya, az jégverem - válaszolta csinált göggel.

Így szoktak beszélgetni. Marhaskodva.

Az atlétatrikós ugrált az udvar közepén. A szederfa alsó ágát akarta elérni.

- Látja, mit kell melózni egy könnyű kis reggeliért - mondta, és leesett az egyik cipője.

Kinyílt a középső ajtó, kidugta fejét egy másik öregasszony. Töpörödött volt, de az arca összeaszottan is húsosnak tűnt. Ebben az összeaszott húsban rejtezett a szeme. Mint a kés.

- Ne zuhujjon - mondta -, alszik a Lajoska.

Illés Ézsaiás egy marék szedret tömött a szájába.

- A levelet is megeszi! Mint a kecske - örült a padon ülő öregasszony. A tulaj.

- Nem hallja?! - mondta a másik.

- Csöre néném, hát zuhulok én? - fordult a fiú sírós ábrázattal a főbérlő felé. - Mondja meg ennek a vén boszorkánynak, zuhulok-e.

- Igenis, zuhul. Zuhul. Zuhul - mondta Csöre néni, és kipirult az izgalomtól.

- Vén boszorkány a nagymamája, érti - rikácsolt a másik.

Csöre néni pizsokul élvezte. Fogta a hasát.

- Helyesbítek, ifjú boszorka, alig múlt százttíz éves - trillázott a fiú.

- Nem normális! Nem normális ez. Vegye tudomásul, azért hagyta itt magát a Katóka is. Mert maga nem normális.

Egyszerre Katókázza! Amíg itt lakott, csak a bűdös kurva járt ki neki. Most bezzeg Katóka.

- Kahatohókaha - énekelt Ézsaiás.

- Ne ordítson, nem érti! - rivallta a vénasszony.

- Csönd - mondta komoran a fiú -, ha maga késő éjszaka verheti a fiát, én is trillázhatok reggel. Szivárogon vissza, vén boszorkány!

Erre az villámgyorsan visszaszivárgott.

- Hallotta maga is? - kérdezte felvillanyozva Csöre néni.

- Nem vagyok süket! Bár a fületem nem ragasztottam a falra.

Erre Csöre néni is elkomorult.

Az aszalt arcú boszorka tényleg verte a fiát. Lajoskát, aki idestova negyvenedik évét taposta. Ezek jó murik mindig. Lajoska üvölt: „Kegyelmezz drága édes egyetlen jó anyám durr te pizsok durr te részeg pernahajder durr édes jó anyám durr cafrákra költöd a durr pénzed durr kegyelmezz drága egyetlen durr...”

Jó muri, de nem lehet tőle aludni.

- Talán én szorítom a fületem a falra, he, talán azt akarja mondani...

- Ide figyeljen, öreganyám - mondta komolyan Illés Ézsaiás -, meddig lakott itt a kis spinkó?

- Mit spinkózza a feleségét - kiabált az öregasszony.

A fiú leült mellé a padra.

- Na, komolyan kérdezem.

- Hát az... mikor is...

Az öregasszony lehunyta a bal szemét, a jobbal merően nézte az eget.

- Most Péter-Pálkor volt három éve, hogy hazahozta.

A fiú felugrott, nevetséges bakugrásokkal leindult a vécé felé, és megint énekelt:

- Most háhárom éhéve - és magára csapta az egykor zöldre mázolt ajtót.

- Le ne hugyozza nekem az ülőkét - csörtetett utána Csöre néni hangja, ő meg kibódült, végigénekelve az oktávot:

- Fehel vahan hahajtvaha!

Az idő piszokul elszalad. Lellén találkozott a Krémerrel. Ez az, talán akkor kezdődött! Zöld lombot tűztek már a vörös téglás ház tetőszerkezetére, még egypár nap, és rajta a tető, Krémernek háza van. „Honnan ismered?” - kérdezte Kati. „Együtt jártunk suliba” - súgta neki, s közben vigyorogva integetett egykori osztálytársának. A férfi mészfoltos nadrágban állt a háza előtt, megpuhult, megkopaszodott, de volt az arcán valami jóféle keménység, amitől Illés Ézsaiás nem merte neki mondani, hogy Csömcsöm. Mert az iskolában így hívták.

Ott állt hát Csömcsöm a háza előtt, mészfoltos nadrágban, és Illés Ézsaiás azt mondta neki: „Szevasz, Józsi!”

Tartóztatta őket, de ők mentek, mert indult a vonatuk.

- Mekkora marha volt ez a Csömcsöm - mondta Katinak az állomás felé menet. - De sügni nagyon lehetett neki. Egy kilométerről meghallotta a légyzűmmögést.

Illés Ézsaiásnak röhöghetnékje támadt, eszébe jutott Csömcsöm résnyire szűkült szeme, ahogy a sugó szájmozgását figyelte, s feszesen figyelő arcára ugyanakkor megpróbálta ráplántálni a tanárra tisztelettel figyelő, jól felkészült diák vonásait.

- Mit vihogsz - szólt rá Kati nyersen, a fiú először azt hitte, tréfál, de meglátta köszínű, most árnyalatok nélküli szemét, s megértette, hogy a felesége igazán haragszik.

- Mi lesz belőled - folytatta, most már nyoma sem volt a hangjában az előbbi ingerültségnek, szomorú lett, kicsit meg is görnyedt -, úgy szerteszállsz, mint a pitypang.

- Mikor a gyerekek azt kérdezik, hogy „hány az óra”, és tele pofával ráfújnak - szellemeskedett szerencsétlenül Ézsaiás.

De az asszony nem akart most játszani. Azt mondta, most már nem is szomorúan, csak nagyon szelíden:

- Úgy!

Az ellene irányuló haragot jól bírta Ézsaiás, a szomorúságot nem annyira, de a legfájóbb sebeket a szelídséggel lehetett rajta ejteni.

- Hát mit csináljak, ha ilyen vagyok - mondta fojtott haraggal, s felesége buta, öntömjénező gögőt is érzett a hangjában -, szegény vagyok, kész. Miért nem a Papadopouloszhoz mentél feleségül, vagy hogy a francba hívják azt a görögöt.

- A görögöt nem Papadopoulosznak, hanem Onassisnak hívják. És különben is hülye vagy, fiam. Nagy hülye. Engem az nem érdekel, hogy szegény vagy. Az érdekel, hogy mi lesz belőled, érted.

A fiú hallgatott.

- És nagyon pontosan tudod, hogy ezt nem a jövőben megszerzendő házakra, autókra, tankhajókra és aranyláncon lógó toronyórákra értem. Szegényen is lehet valaki belőled. De legyen! - Kati már megnyugodott, megnyugtatta saját hangjának üteme, meg talán az is, hogy végre rátalált a helyes megfogalmazásra -, de te csak játszol, szétszórod magad. Ábrándozol. Nem vetted észre, minden vereséged után a pusztádba kapaszkodsz. Hogy mentetek a Sióra fürdeni, és a meztelen talpatokat égette a forró homok. Hogy apáddal kézen fogva jártatok a kukoricaföldek között, meg ősszel hogy futottak azok a micsodák is - megakadt, a fiú idegen tekintetet vetett az arcára -, ja igen, ballangkórók vagy hogy hívod, meg mit tudom én. Képtelen vagy a harcra! Igenis, ez azt jelenti, hogy képtelen vagy a harcra.

- Áskálódjak, alakoskodjak, ne riadjak meg, ha valakinek ki kell tekerni a nyakát - mondta fölényesen a fiú. Úgy vélte, igaza van.

- A nagy szívjóságod! Az a keresztényi - húzta el a száját Kati. - Tudod, mi a jóság? Tudod?

- Tudom - mondta -, egy kalap szar.

- Kár fölényeskedned - mondta gúnyos kis szusszanás kíséretében Kati. - A jóság legtöbbször álcázott gyávaság. És az ábrándozók is gyávák. Vedd tudomásul!

- Szóval gyáva vagyok - mondta fájdalmas fintorral a fiú.

Kati megtorpant, hirtelen úgy érezte, nagyon igazságtalan, ez a fintor megnyitotta mellében szeretetének zsilipjeit, átkarolta Ézsaiás nyakát, vállára húzta a fejét. Anyás, féltő mozdulat volt.

- Ó, te, ó, te - suttogta.

Ettől Illés Ézsaiás is elérzékenyült, s kissé színésziess felhangokkal azt mondta:

- Ne haragudj rám - aztán jóval később hozzátette, s ez sem tűnt sokkal őszintébbnek: - Lehet, hogy nem vagyok életrevaló.

Kati nem szólt semmit, szorosan belekarolt. Így összekapaszkodva vágtak át a vasúti töltésen, bár külön-külön sokkal könnyebb lett volna felkaptatni s leereszkedni meredek oldalain.

- Annak a tanárnak mégis igaza volt - mondta Ézsaiás.

- Milyen tanárnak?

- Azt mondta: Ha van itt köztetek, marhák, értelmes és jófejű, már most közlöm velem, hogy a társadalomnak nem az értelmesekre és jófejűekre van szüksége, hanem azokra, akiknek megvan a tornacipőjük, körzőjük, vonalzójuk.

- Egy fityfenét volt igaza - mondta Kati.

De most már lehetett a hangja bármilyen, Illés Ézsaiás az ölelésétől biztonságban érezte magát, s azt hitte, az a legszebb a világon, hogyha hülyéskedik.

- Kastélyt veszek a kis spinkónak - szavalta -, elnyerem a fizikai, kémiai és természet-tudományi Nobel-díjat. És cipőt is veszek neked.

Kedvderítő nyári reggel volt, hosszúra nyúlt, borzongató árnyakkal. Ézsaiás kedvét lehűtötték a tenyérnyi udvar nedves felhőket bőfögő dzsungelszerű virágágyásai. Buja, húsos levelű, délszaki virágokkal rakta tele az udvart az öregasszony, a harmincas évek úri divatja most jutott el eddig a külvárosi félparaszti portáig. Dáliákat ültetett. Pedig ültethetett volna kukacvirágot is.

Bent a szobában aztán végleg elröppent a kedve, az órára nézett, még csak hét óra, te úristen, mit kezd ezzel a vaskos, egyre melegebb vasárnappal. Kinyitotta az egyetlen működő ablak-szárnyat, de ettől a szoba nyirkossága nem szűnt, s a félhomály is csak világosabb szürke, ellenséges, még több kellemetlen részletet látni engedő lett.

Illés Ézsaiás olyan reménytelenné vált, mint a szobája, csüggedten ült az ágya szélén. Ráadásul úgy érezte: ez az állapot végleges, most már sehogy sem tud kikecmeregni ebből a szobából s ebből a rossz szomorúságból sem. Mégiscsak igaza volt Katinak - gondolta fáradtan, s önmagának színészkedve nevetett -, s bár lelke legmélyén kétely támadt, úgy hitte, valóban a gyerekkora utáni nosztalgiája mindennek az oka.

Az a rohadt pusztá!

Feltöltődött dühös energiával.

Most leszámolok veled!

Magára kapkodta ruháit.

Éppen elérte a gyorsot. Sokan utaztak, csak a peronon jutott neki hely. Ez csak fokozta dühét, összeszorított foggal bámult ki az ezerszer látott tájra, nézte az elsuhanó, hegyoldalba települt falvak fehér házkockáit, és nem jutott eszébe semmi, csak valami megmagyarázhatatlan idegenséget érzett - el sem tudta képzelni, hogy valaki ide, ehhez a tájhoz, ezekhez az elfutó falvakhoz tartozzon úgy, ahogy ő tartozik a pusztájához, s mindazokat, akik valami baljós véletlen folytán mégis ide tartoztak, kitaszítottak vélte. De pusztája - vagy inkább maga elleni ingerültsége így sem csillapodott - olyan indulatokkal támasztotta vállát az ajtó piszkos üvegének, mint egy robbantgatni induló terrorista.

A kalauz szokványos kérdésére adott válasza meglebegtette.

- Meddig? - kérdezte szórakozottan a kalauz.

Illés Ézsaiás egy darabig meghökkenve bámulta az ismerős arcot - pedig tudta, hogy csak innen a vonatról emlékszik erre a bajuszos, semmilyenforma férfifejre -, s csak aztán, az arc miatt már ezer utazás emlékétől feltöltődve válaszolt:

- Ferenctornyaig.

Ferenctornya. A név megbillentette - magában még egyszer elismételte, mint egy varázsigét, ámulattal figyelte a szót, olyanképpen, mintha már évek óta áhítozna egy tökéletes, valami kifejezhetetlent kifejező hangsorra, amiről már-már ezerszer azt hitte, csak egy pillanat, egy röpke kis erőfeszítés, s máris kimondhatóvá válik, de a kuszaságból mégsem zengett fel soha ez a hangsor, elérhetetlenül lebegett előtte - vagy a koponyája belsejében -, emlékfoszlányok, hínárként sodródó töredékek, füstszerű semmi között, és sohasem sikerült megkaparintania, birtokba venni, megnyugodva kimondani, hogy kitisztuljanak a homályos foltok, emléktéglák szabályos, szépen konstruált rendbe álljanak, hogy nagy fényesség, kristálytisztá levegő vegye körül őt.

Most itt van!

Ferenctornya.

Már végigröppent a ferenctornyai állomástól a pusztáig vezető tizennégy kilométeres földúton, azazhogy nem is röppent, valaki vitte a hátán, igen, egy lány, orrában érezte a zsíros haj szagát, s előrebukó, fáradt gyermekarcán érezte a lány pihés nyakáról rákenődő, jó szagú verejtékcseppeket, látta az éjszaka baljósan integető fáit, emlékezett a dombokra és a völgyekre, Ferenctornya előtt az út éles kanyarodójára, a szurdékok falán felkapaszkodó sűrű berbécstre, s valami ellenséges indulatra is, ami a lány hátából áradt a testébe, és egy szó, persze, rozmaring, de nem tudta, mit kezdjen ezzel a szóval, valahogy az állomáshoz kapcsolódott és Fried úr bőrgyárához. Rozmaring.

Elmozdult az ablaktól, elszégyellte magát. A dühe miatt, mert acsarkodva akart nekitámadni a pusztának. Eszébe jutott a magtár előtt álló öreg szederfa - gyerekkora fáinak métervastag törzsű királya -, a szederfa gúnyosan nevetett indulatain, mozdulatlan és bölcs volt a szederfa.

Most már elfelejtette, milyen céllal indult évtizede nem látott pusztája felé, most már csak a bizsergő örömet érezte a mellében, ahogy végigmegy a ferenctornyai állomástól a pusztáig vezető földúton, kanyarokkal és dombokkal találkozik, s átvág majd a Paphegyen végigkanyargó gyalogösvényen - jó lenne, ha búzával lenne bevetve, gondolta, az ösvények búzában a

legszebbek - s még a domb tetejére sem ér, már kibukkan a pusztá. Először a magtár piros teteje, aztán a disznóhizlaldáé, s nemsokára látszik a három hosszú cselédház párhuzamos sávja, az intézőlakás barna teteje, az óriási kert, a két fehér cseresznyefa vaskos kupolája, a juhar a kiskonyha mellett, a csikókarám, a gerendákból rótt kétvödrös kút - hallotta a húszliteres, böhöm favödör csattanását a vízben -, a tehénistálló, a két góré és a kisebbik szederfa a Kissaroknál.

A vonat átrobogott a folyóhídon - most kezd fékezni, gondolta -, és abban a percben tényleg fékezett, a menetirányban ülőket mintha szívta volna valami előre. Illés Ézsaiás sajnálta a többi utast, hiszen fogalmuk sincs, mit jelent ez a fékezés. S már eszébe is villant, igen, az állomástól balra egy kis virágoskert, zöld kerítésű, abban volt a rozmaring.

Amikor leszállt, rögtön észrevette, hogy ahová a kertet képzelte, ott salakos kis tér van néhány paddal. A vonat elsistergett, ő meg odabaktatott a piros sapkás forgalmistához.

- Bocsánat, nem virágoskert volt ott valamikor?

- De - mondta a forgalmista -, az volt.

- Volt benne rozmaring?

- Micsoda?

Már bánta, hogy belekezdett a beszélgetésbe, de azért lemondóan megismételte.

- Rozmaring.

- Hát várjon csak - mondta felélénkülve a vasutas -, tátika, tátika az biztos volt benne. Arra emlékszek. De rozmaring! Milyen az a rozmaring?

- Nem tudom - mondta meglepődve. Eddig eszébe sem jutott, milyen pontosan a rozmaring -, azt hiszem - tette hozzá később -, hosszú szárú, apró sűrű levelekkel, valahogy olyasféle, mint a cickafark, csak sokkal nagyobb.

- Nem - mondta a vasutas -, ilyesmire nem emlékszem.

És barátságosan elmosolyodott. Illés Ézsaiás ezzel a mosollyal vágott neki az útnak.

A börgyár után, még bent a faluban, megszűnt a kövesút, mintha pontosan tudná, nem érdemes tovább vezetnie, itt vége a civilizált világnak. A falu utolsó házai már kiszélesedő, homokos, kátyús földutat fogtak közre, s az utolsó ház, a községi bikaistálló úgy állt a burjánzó beléndek és papsajt között, mint Petőfi Kutyakaparó csárdája. Izgatottan kereste, megvan-e még az istálló mellett a bikakörmölő, gyerekkora legendás faépítménye, az erős gerendákból rótt vastag vassarkalásokkal és -bilincsekkel megerősített kalitka, amelyben mozdulni sem tudott a feldühödött bika, miközben nagyra nőtt körmeit vésték, reszelték. Hogy miért nyugtatta meg, hogy még mindig ott állt a megrozogult, megfeketült gerendarács? Talán azért, mert azt hitte tőle, a távolba vesző út végén egy változatlan világot talál. Megtalálja a pusztát.

A táj illata nem változott. Ugyanúgy állt össze a föld, az út menti gazok meg a közeli békanyálas vizek, s talán a kék ég szagából, mint évtizedekkel vagy talán évszázadokkal ezelőtt. Olyanformán dobogott a keréknyomok szabdalta út mellett a keményre taposott földű gyalogösvény is. Néhány fára is ráismert, gyerekkorában szedrészni is járt erre, mintha bizony a tíz kilométerrel távolabbi szederfák jobb gyümölcsöt termettek volna, mint a pusztához közel levők.

Ringatta az út, mint a bölcső.

A tél. Elképzelhetetlen fehérség. Nemcsak a táj, nemcsak a kinti világ volt fehér, de fehér volt belül is minden. A nyár burjánzó volt, kiismerhetetlen, tele illatos, növényi szárból buggyanó nedvekkel, megfoghatatlan kamaszvágyakkal. A tél a védettség és a tisztaság évszaka volt. A lovak prüsszkölve futottak az estében is körös-körül fehérülő tájban, pokrócokba bugyolálva ültek a szánban, a lovak csengői burát vontak köréjük, védőfalat.

Elődereng egy nyár is, álmos nyárvége, az árokperti beteg akácokon már sárgul a lomb, a nap ádázul tüzel, a homokos út selymesen éget. A góréban egy félhomályos este, a nagyfiú ott áll közöttük, kialudt, fekete végű csikk a szájában, a sliccét gombolja. „Na, megmutatom nektek.” A nagy, fehér nemi szerv világít az estében, egy pillanatra megáll az idő, ősi titkok nehezednek a bámész kisgyerekekre, de hazafelé menet, amikor barátjával átbújik a csikókarám két vízszintes gerendája között, Bicléder megszólal: „Azért van neki ekkora, mert kutyatejjel kenyi.” Kutyatej! Szinte hallotta az apja hangját: „Ez mocsári kutyatej, de van színeváltó kutyatej, magyar kutyatej, farkas kutyatej...” És még bizonyára mondott egy párat. Megmutatta a vérehulló fecskefüvet, az angolperjét, a régi csenkeszt és a kígyósziszt is. De ebből ő már csak az apja hangjára emlékezett. Előrémlettek a pusztai csillagok is. A kocsiplaccon aludtak Ördög Lőrincsel egy szekérderékban. Sokáig nézték a csillagokat. Hajnalban dideregtek, és harmat szállt az arcukra... És Konkoly Margit szép, buja fehér feneke. Kikkel is leste? Bedzsó, Bicléder, Hötöle, Tyutyusz, Krémer Jopi... igen, ott volt Konkoly Bütyök is. Őt is érdekelte a nővére feneke. Nagy, dromedár lány volt Konkoly Margit, a disznóistálló mögé ballagott be a mellig érő gazba, komótosan felhúzta a szoknyáját, és leguggolt. Észbontóan fehéredett a gaz között a titkok két feszülő félgömbje, a kis banda megbabonázva bámulta a kitüremkedő ürülék vastag, barna hurkáját. Utána szóttanul, fehér arccal szedték egymásból a ragadáncot és az alattomos kódistetűt. Meghajló faágak, verébtojások zöldes-barnás pöttyei és egy sárba ragadt csizma. Ez a sárba ragadt csizma visszabillentette a valóságba, újra szemügyre vette a tájat, tudta, nemsokára meglátja a pusztát, de hogy a sárba ragadt csizma honnan került az emlékezetébe, nem tudta, mégis erős érzelmeket váltott ki belőle, s legalább olyan fájdalmasat, mint amikor Kati bejelentette, hogy elmegy.

A Paphegy ösvényén járt már, nem ahogy szeretne volna búza között, a Paphegyet kukoricával vetették be, éles, kapkodó levelek között kanyargott.

Még a domb tetejére sem ért, meglátta a magtár piros tetejét. Azt hitte, elérékenyül, de csak megriadt - ahogy rég áhítozott találkozások előtti pillanatban szokott az ember. De ez a riadalom csak pár pillanatig tartott, addig, amíg ki nem tárult előtte a völgy markába rejtett épületcsoport. Mert akkor már ujjongó diadal fogta el - egy pillanatig sem érezte természetellenesnek, pedig attól ujjongott, hogy ez már nem az a pusztá! A disznóistállót lebontották, eltűntek a górék, a juharfát és a fehércezesnyefákat kivágták. Az egykori kertben néhány felvonulási épülethez hasonló, alacsony, palatetős ház szerencsétlenkedett, eltűnt mind a két régi kút is - ebben a pillanatban villant eszébe, hogy az egyik kút már az ő gyerekkorában betemették, s csak azután fúrták a másikat, a két kút hát egyszerre csak az ő emlékezetében élt -, a csikókarámok helyén új, piros falú istállók emelkedtek.

Hát győztem - gondolta -, érdemes volt eljönni. Azonnal vissza is akart fordulni, de aztán meggondolta magát, beballagott a pusztába, de most már úgy, mint egy előkelő idegen.

Bekopogott az első, az úthoz legközelebb eső lakásba. Fél karéjba gyülekeztek köréje az üvöltöző, vicsorgó kutyák, és ettől elmúlt a bekopogás pillanatában érzett félelme. Ez a vicsorgás legalább ismerős volt.

Ismeretlen nő nyitott ajtót, ellenségesen méregette.

Nem tudta, mit kérdezzen, zavart mozdulattal körbemutatott, és az csúszott ki a száján:

- Ez, ugye, állami gazdaság?

- Az. Kit keres?

- Illéséket - mondta gondolkozás nélkül. - Tizenöt éve még itt laktak.

- Illésék itt nem laknak - mondta az asszony. - Mink csak négy éve jöttünk ide - tette hozzá elgondolkozva -, akkor már nem voltak itt. Nem is hallottam róluk.

Felsorolta a régi pusztát minden lakóját. Nem telt sokba, tizennyolc család volt. Az asszony eleinte a fejét rázta, látszott rajta, nem hisz ezekben az idegen nevekben. De aztán néhány név fölremlt neki, megnyugodott. Azt is megmondta, hova költöztek. Szabaton, Alsópél, Ökörállási tanya. Illés Ézsaiás ezektől a nevektől határozta el, hogy mégiscsak végigsétál a pusztán. Felkaptatott a lórédomb mályvával benőtt oldalán - (mályva? itt úgy mondták: máva, de most már nem érdekelte nagyon), elsétált a két istálló között, végigment a régi kerten. Egyre szomorúbb lett, a paphegyi diadal lassan kifolyt belőle.

Botorság volt idejönnöm - gondolta magában.

Visszafelé menet az állomásra felvette egy terepjáró. Valami agronómusféle utazott benne, kérdezgette Illés Ézsaiást, mit keres erre, rokonai vannak talán, vagy itt lakott valamikor?

- Nem, sohasem laktam itt, rokonaim sincsenek - válaszolta -, de úgy hallottam, errefelé nagy rozmaringlepek vannak. Azt kerestem.

- Rozmaringlepek? Ugyan - nevetett az agronómus -, jól becsapták magát.

- Alaposan - bólintott Illés Ézsaiás.

A vonaton ismerősökkel találkozott. Söröztek.

Éjfél tájban ért haza. Végigvágódott az ágyon. Próbálta magában felidézni a pusztát, s egyszer csak azon kapta magát, hogy a régi pusztát látja, két kúttal, juharral, górékkal, fehér-cseresznyefákkal. Elnevette magát, fölugrott, villanyt gyűjtött. Emlékezett rá, hogy Kati képét valamelyik könyv lapjai közé dobta. Meg akarta nézni. Talán azért, hogy valahogy a mai napját elmondja neki. De nem találta. A lexikonban is kereste, de ott sem volt. Az R betűnél megállt. Rálapozott a rozmaringra.

Rozmaring (*Rosmarinus officinalis*) évelő, fás szárú, örökzöld félcserje; finom illatú, illó olajat tartalmazó száraz levelei vannak.

- Rosmaharinus ohoffihicinálihis - üvöltötte hülyén, és már semmi kedvet nem érzett hozzá, hogy Kati képét előkeresse.

-&-